

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМ. В.Г. КОРОЛЕНКА

ЛІТЕРАТУРА
ПРО ЧЕРНІГІВСЬКУ ОБЛАСТЬ
ЗА 2009 РІК

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Чернігів 2013

ББК 91.9
Л 64

ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2009 рік: бібліогр. покажч.
/Скл. Гонза Н.Ф., Каганова І.Я., Солонікова В.І., Студьонова Л.В.; відп. за вип.
Аліференко І.М. – Чернігів, 2013. – 109 с.

У щорічнику “Література про Чернігівську область за 2009 рік” вміщено бібліографічний опис книг і статей з різноманітних за змістом періодичних видань. Матеріал систематизований за розділами, які в комплексі відображають основні питання краєзнавства. Література згрупована згідно рекомендаціям Національної історичної бібліотеки України.

Бібліографічний опис супроводжується короткими анотаціями. Довідковий апарат складається з алфавітного покажчика авторів і назв статей, іменного та географічного покажчиків.

Щорічник “Література про Чернігівську область за 2009 рік” може бути корисним викладачам і студентам вузів, журналістам і літераторам, бібліотечним і музейним працівникам, всім, хто вивчає історію рідного краю.

Опис літератури здійснено відповідно існуючим державним стандартам.

Складачі: Гонза Н.Ф., Каганова І.Я.,
Солонікова В.І., Студьонова Л.В.
Відп. за випуск: Аліференко І.М.
Комп’ютерний набір: Студьонова Л.В.
Макетування: Дорохова О.В.
Ризограф ОУНБ ім. В.Г. Короленка
Тираж 45 прим.

ОБЛАСТЬ У ЦІЛОМУ

1. БУДЛЯНСЬКИЙ М. Дерево міцне корінням [Текст]: [з традиц. зібрання т-ва «Чернігів. земляцтво» у Києві] /Микола Будлянський //Деснян. правда. – 2009. – 22 січ. – С.2.

2. ГРОМОВИЙ П. Транскордонне співробітництво: рівень, напрями, проблеми [Текст] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 8 груд. – С.1, 3.

Міжнар. конф. на тему «Нові горизонти: перспективи розвитку українсько-білоруських відносин на міжнародній, міждержавній та міжрегіональних рівнях», яка відбулася у Чернігові.

3. ЗУБ В. Розірвати замкнуте коло [Текст]: Чернігівщина одна з обл. України, що найбільше постраждала від катастрофи на ЧАЕС [і найбільш не захищена] /Василь Зуб //Деснян. правда. – 2009. – 25 квіт. – С.4.

4. ІВАНОВА О. Новітній інтелект України [Текст]: [всеукр. молодіжний конкурс «Новітній інтелект України», влаштований Міжнар. благодійним фондом «Україна-3000», на якому Чернігів. обл. зайняла третє місце] /Олена Іванова //Деснян. правда. – 2009. – 12 трав. – С.2.

5. ІВЧЕНКО А.С. Україна. Північ [Текст]: путівник /Андрій Івченко. – К.: ДНВП «Картографія», 2009. – 119 с.: іл.

Путівник знайомить зі столицею держави - містом Києвом і охоплює Житомир., Чернігів. і Сумську обл. Наводяться природні особливості краю та історія його розвитку з часів поселення первісної людини і до сучасності.

6. ІЛЛІН О. Європейські зустрічі на Поліссі [Текст]: під такою назвою нещодавно відбулася презентація проекту Поліського фонду міжнар. та регіон. досліджень //Деснян. правда. – 2009. – 14 лип. – С.2.

7. ІЛЛІН О. Крокуючи до Європи [Текст]: [відеоконф. на тему «Європ. простір та Україна», яка відбулася в приміщенні Чернігів. облради] /Олександр Іллін //Деснян. правда. – 2009. – 31 берез. – С.2.

8. ІЛЛІН О. Шлях до розвитку регіонів України [Текст]: транскордонне співробітництво [між Чернігів., Гомел., та Брян. обл.] /Олександр Іллін //Деснян. правда - вільна. – 2009. – 3 жовт. – С.3.

9. КИРИЧЕНКО С. День – Добрий, Гейцы!.. [Текст] /Сергей Кириченко //Семь дней. – 2009. – 25 февр. – С.25.

Древні кочівники, німецький поміщик і гуцул залишили свій слід у назвах населених пунктів Чернігівщини.

10. КРИВОНОС П. Перлина України [Текст] /П.Кривонос //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.7-8.

Достопам'ятності Чернігівщини.

11. ПАВЛЕНКО С. Транскордонне співробітництво потребує корекції [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 3 груд. – С.5.

Про «Єврорегіон «Дніпро».

12. ПРОГРАМА Фонду Миколи Рудьковського «Головне – здоров'я» працює для жителів Чернігівщини [Текст] //Гарт. – 2009. – 13 листоп. – С.2.

13. СЕДНІВЕЦЬ Л. Юлія Тимошенко: «Я хочу, щоб ви знали, що ми – не однакові» [Текст] /Лада Седнівець //Чернігів. відом. – 2009. – 23 груд. – С.3.

Робоча поїздка прем'єр-міністра України на Чернігівщину (Бобровиця, Прилуки, Ніжин і Чернігів).

14. ТОВАРИСТВО «Чернігівське земляцтво». 2008 рік [Текст] /Чернігів. земляцтво. – К., 2009. – 50 с. – (в обкл.).

15. ФЕДУСЬ В. Як криза вплинула на область? [Текст]: [із розширеного засідання Колегії ОДА] /Валентина Федусь //Чернігівщина. – 2009. – 21 трав. – С.7.

16. ХОМЕНКО В. Землі квітучої краса [Текст] : [гол. ОДА – про істор. минуле і соціал. - економ. потенціал Чернігівщини] /Володимир Хоменко //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.18-23. укр. та англ. мовами.

17. ЧЕРНІГІВСЬКА область [Текст]: путівник /гол. редкол. І.Курас. – К.: Богдана, 2009. – 308 с.

18. ЧЕРНІГІВЦІ – лауреати державних премій [Текст] /редкол.: С.Л.Лаєвський, Л.П.Линюк (відп. ред.), С.М.Лихачева. – Чернігів: ЦНТЕІ, 2009. – 357 с. – (ЧІМ ім. В.В.Тарновського).

19. ЯСЕНЧУК О. Воронежське «Перевесло» побувало у Чернігові [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 14 трав. – С.5.

З форуму молодіжних організацій на тему «Шанси і проблеми прикордонного співробітництва України і Росії».

ДЕМОГРАФІЯ

20. ЗНИКЛО німецьке село на Чернігівщині [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 17 верес. – С.2.

Рішенням сесії Чернігів. облради знято з обліку с. Круглолуговку Біловеж. сільради Бахмац. р-ну, бо з січ. 1992 р. в селі немає жодної людини. Засноване як нім. поселення Рундевізе 1767 р.

21. КАРАПЕТЯН В. Момент істини [Текст] /В.Карпетян; спілкувалася Н.Ткаченко [з нач. упр. стат. у Прилуц. р-ні] //Деснян. правда. – 2009. – 15 серп. – С.2.

Демографічна ситуація на Прилуччині: процес неухильного скорочення населення.

22. НОВІ люди вже йдуть! По 29 осіб щодня! [Текст] /Гол. упр. стат. у Чернігів. обл. //Сіверщина. – 2009. – 12 листоп. – С.3.

Чернігів. обл.: народжуваність перевищила смертність вперше за останні роки.

23. У 2008-у В ЧЕРНІГОВІ народилося 3,5 тисяч дітей [Текст] //Місто. – 2009. – 8 січ. – С.4.

24. ЧЕПУРНИЙ В. Зелений Гай був та загуб [Текст] /ВасильЧепурний //Сіверщина. – 2009. – 17 верес. – С.2.

Рішенням сесії Чернігів. облради знято з обліку с. Зелений Гай Орлів. сільради Новгород-Сіверського р-ну як таке, де ніхто не проживає. Засноване у ХІХ ст., спалене фашистами, але відродилося у післявоєнний період.

25. ЯНОВСЬКИЙ О. Чернігівщина зникає, мов Атлантида [Текст]: [демографія] /Олег Яновський //Гарт. – 2009. – 10 лип. – С.3.

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ОБЛАСТІ.

ЗНАТНІ УРОДЖЕНЦІ ОБЛАСТІ

26. МАРИНЧИК С. Сузір'я талантів [Текст]: (літ. портр. земляків) /Станіслав Маринчик. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 400 с.: іл.

У книзі відтворено 32 творчі біографії видатних уродженців Ічнянщини.

27. ФУРСА В.М. Славні імена Носівщини [Текст] /Валерій Фурса. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 183 с.: [16] л. фото.

28. ХОДОРОВСЬКИЙ М. Український парижанин [М.Ф.Андрієнко-Нечитайло (? – ?) – худож. – графік, театр. худож., з 1920 р. на еміграції, походив із чернігів. дворянства, хоча народ. у Херсоні] [Текст] /Микола Ходоровський //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.292.

29. ДЕМЧЕНКО Т. Син Чернігівщини – Роман Бжеський [23.03.1897 – 4.04.1982] [Текст] /Тамара Демченко //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.67-78.

У ст. висвітлюється чернігів. період життя, аналізується історико-публіцистичний доробок маловідомого діяча національно-визвольного руху, уродженця Ніжина. Помер у США.

30. НІНА Анатоліївна Бісько [Текст]: (до 60-річчя вченого) //Укр. ботан. журн. – 2009. – Т.66. – №6. – С.879-882.

Н.А.Бісько (29.11.1949) – доктор біологічних наук, працює в Інституті ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України. Закінчила із золотою медаллю середню школу у Чернігові.

31. САВЕРСЬКА-ЛИХОШВА В. Генеалогічне дерево роду Бодянських [Текст] /Валентина Саверська-Лихошва //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.139-141.

Походять з Варви.

32. ОВСІЄНКО В. Постріл у потилицю Вангенгейма [Текст] /Василь Овсієнко //Україна молода. – 2009. – 4 листоп. – С.10.

О.Ф.Вангенгейм (9.10.1881 – 3.11.1937) – доктор технічних наук, творець гідрометеослужби СРСР. Уродженець с. Кропивне Конотопського пов. Чернігів. губ. Розстріляний в урочищі Сандармох. Реабілітований посмертно 1956 р.

33. ВЕЛИЧКО Василь Львович (2 (14) июля 1860 – 31 декабря 1903 (13 января 1904) – русский поэт, а также публицист и общественный деятель националистического направления [Электронный ресурс] //«Белая Россия»: общественно-исторический клуб. – 2009. – 12 марта. – Режим доступа: <http://www.belussia.ru/>

Народився у Прилуках. Помер у Петербурзі від запалення легенів.

34. ПАРХОМЕНКО Л. Прокляття роду Галаганів більше немає? [Текст]: [перебування у Чернігові М.Ламсдорфа-Галагана з племінниками, нащадками роду Галаганів, які нині живуть у Франції та Іспанії] /Людмила Пархоменко //Вісник Ч. – 2009. – 16 лип. – С.9.

35. ШПАК О. Довженківський рай [Текст]: [як Сосниччина відсвяткувала 115-у річницю свого славетного земляка] /Олег Шпак //Гарт. – 2009. – 18 верес. – С.12.

36. ДОРФМАН Б. Один из славных наших земляков [Текст] /Борис Дорфман //Тхия. – 2009. – 26 окт.

Про Л.І.Каценельсона (1846 – 1917) – хірурга, учасника російсько-турецької війни 1879 р., поета, прозаїка, одного з гол. ред. Єврейської Енциклопедії, яка видавалась з 1908 до 1913 рр. Народився у Чернігові, помер у Петрограді.

37. ШЕВЧЕНКО В., Тимченко Т. Микола Кибальчич відомий і невідомий [Текст]: із спогадів академіка І.Майського /Віктор Шевченко, Тетяна Тимченко //Літ. Чернігів. – 2009. – №2. – С.156-161.

38. КОБЗАР А.Ф. І буде пісня про Чорнобиль... [Текст] /Анатолій Кобзар; розмову [із відомим співаком і композитором, засл. арт. України, уродженцем хут. Рубіж Городнян. р-ну] вів Я.Ковалець //Деснян. правда. – 2009. – 4 серп. – С. 6.

39. ШМАТОК З. Страдиварі, але Корнієвський! [Текст]: 120 років від дня народження всесвітньо відомого майстра бандур і бандуриста: [нарис] /Зоя Шматок //Деснян. правда. – 2009. – 21 берез. – С.7.

40. ЯРОВА Г. Родовід Корнієвських [Текст]: генеалогічні джерела /Галина Ярова //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.145-150.

Реконструйовано родовід відомого майстра музичних інструментів і кобзаря-віртуоза О.С.Корнієвського (1889 – 1988), який походив з козацької родини, що мешкала у Данилівці Менського р-ну.

41. НАЗАРЕНКО В. «Кучма крав в колгоспі огірки та збирав картоплю». Розповідає Анатолій Ященко – однокласник нашого земляка, экс-президента України [Текст] /Віталій Назаренко //Чернігівщина. – 2009. – 30 квіт. – С.6.

Про дитинство і ранню юність экс-президента України Л.Кучми.

42. ЛАЗАРЕВСЬКІ – козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.30-32.

43. ГОБАНОВА О. Перший заступник міністра [охорони здоров'я В.Лазоришинець] молоді роки провів на Чернігівщині [Текст] /Олена Гобанова //Вісн. Ч. – 2009. – 8 жовт. – С.3.

В.В.Лазоришинець (1957) з 1980 до 1987 р. працював у Чернігів. обл. лікарні.

44. ЛАШКЕВИЧІ – козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.56-57.

Українська гілка бере початок від козака Стародубського полку Тихона (Тишка) Гавриловича на прізвисько Лашко.

45. ЛИЗОГУБИ – український козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід 17-20 ст., мали значні земельні володіння на Чернігівщині [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.141-142.

46. КЛИМЕНКО Н. Творча спадщина П.Литвинової-Бартош через призму українознавства [Текст] /Надія Клименко //Український вимір. – Чернігів, 2009. – Т.ІІІ. – С.144-149.

П.Я.Литвинова-Бартош (15.10.1833 – 21.09.1904) – українська громадська діячка, письменниця, етнограф і фольклорист. Народилася і померла на хуторі Терebenь біля села Землянка Глухівського повіту Чернігів. губернії. По материнській лінії П.Я.Литвинова-Бартош походить із знатного старшинського роду Туманських із Чернігівщини, і є пра-правнучкою П.Полуботку.

47. ЛІНЕВИЧІ (Леневичі) – козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід, пов'язаний з Чернігівщиною [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.217-218.

48. ЛОБИСЕВИЧІ – козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід міщанського походження, пов'язаний з Чернігівщиною [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.250 – 251.

49. ЛОВМЯНСЬКИЙ Генрик (22.08.1898 – 04.09.1984) – польський історик – медієвіст, проф., дійсний член Польської АН, навчався в школі Чернігова (з 1915) [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.253-254.

50. ЛУК'ЯНЕНКО Левко Григорович (24.08.1927) – правозахисник, держ. і політ. діяч, доктор права, Герой України, уродженець с. Хрипівка Городнян. р-ну [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.297-298.

51. МАКСИМОВИЧІ – відомий укр. козацько-старшинський, згодом – дворянський, рід 17 – 19 ст. [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.462.

Рід пов'язаний з Ніжином, Черніговом, Новгородом-Сіверським.

52. МАНДРИКИ – козацько-старшинський (згодом – дворянський) рід, занесений до 2-ї та 3-ї частини Родовідної книги Чернігів. губ. [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.489.

53. МАРКОВИЧІ – козацько-старшинський, згодом – дворянський рід міщанського єврейського походження [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.520 – 521.

Висвітлюється і чернігівська гілка роду Марковичів.

54. МАРТОСИ – козацько-старшинський, згодом – дворянський, рід [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.535-536.

Найвідоміші гілки роду лубенська та прилуцька.

55. МАТЯШ Ірина Борисівна (18.04.1961) – історик, фахівець з історії укр. культури, архівознавства, доктор істор. наук, проф., засл. діяч науки і техніки, лауреат премії ім. В.Веретенникова Головархіву України, ім. М.Костомарова НАН України, уродженка Прилук [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.558.

56. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Щоб пам'ятали [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 4 листоп. – С.6.

До 85-річчя від дня народження уродженця Чернігова Ю.О.Мезенцева (3.11.1924 – 16.03.1980) – найближчого співробітника С.П.Корольова.

57. МЕЙС Джеймс – Ернест (18.02.1952 – 03.05.2004) – історик України, політолог, громад. діяч, доктор історії, проф., народився у США. Помер і похований у Києві [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.590-591.

Як дослідник Голодомору в Україні неодноразово відвідував Чернігів.

58. МИКЛАШЕВСЬКІ – козацько-старшинський, згодом – дворянський рід [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.640.

Рід Миклашевських внесений до VI частини родовідної книги Чернігівської губернії.

59. МИЛОВИДОВ Лев Вікторович (05.03 (19.02).1901 – 30.07.1930) – літературознавець, історик, краєзнавець [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.659.

Народився у с. Лапино Мглинського повіту Чернігів. губ. (нині Брян. обл.). Закінчив Ніжин. ІНО, викладав у Ніжин. і Чернігів. школах, служив у Чернігів. відділі народвісти. Помер у Чернігові.

60. МИЛОРАДОВИЧІ – козацько-старшинський, згодом – дворян. і граф. рід [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.660-661.

61. САПОН В. Великий Наливайко [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 24 листоп.

До 80-річчя Д.С.Наливайка (6.11.1929) – доктора філол. наук, проф., чл.-кор. НАН України, лауреата Шевченків. премії, уродженця Понорниці Короп. р-ну.

62. ПОТОЦЬКИЙ М. Науковий і життєвий подвиг академіка Володимира Неговського [Текст] : (до 100-річчя від дня народження) /Микола Потоцький //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.129-135: фото.

В.О. Неговський (19.03.1909 – 2003) – академік медицини, лауреат двох Державних премій, номінант на Нобелівську премію. Народжений у Козельці.

63. МОРОЗОВА А. Нові факти до біографії М.В.Нечкіної [Текст] : (до 110-річчя від дня народження) /Анна Морозова //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.155-157.

Автор, виявивши запис у метричній книзі Іоанно-Богословської церкви м.Ніжина, публікує іншу дату народження відомого історика – 24 лютого 1899 р. за новим стилем.

64. АДРУГ В. Сергій Нікольський і Чернігів [Текст] /Віталій Адруг //Деснян. правда. – 2009. – 1 січ. – С.4.

Нарис про С.М.Нікольського (30.04.1905) – видатного математика, акад. АН СРСР (з 1991 р. – РАН), лауреата багатьох престижних премій СРСР, за 1994 р. – Держ. премії України. 1914 – 1918 рр. навчався у Чернігів. гімназії. У 1983 р. відвідав місто на Десні.

65. ВІТКОВСЬКА І. «...Не бути іноземцем на рідній землі» [Текст]: [до 180-річчя від дня народження С.Д.Носа (6.05.1829 – 18.12.1900)] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2009. – 13 трав. – С.17.

Визначний укр. етнограф, фольклорист, громад. діяч, письменник, лікар за фахом. Народився у Понорах Талалаїв. р-ну. Життям і діяльністю пов'язаний з Черніговом. Працював лікарем у Городні, де й похований.

66. ПАДАЛКА С.С. До 80-річчя доктора історичних наук, професора М.Р.Плюща [5.03.1929] [Текст] /Сергій Падалка //Укр. істор. журн. – 2009. – №2. – С.230-232.

Відомий історик України і педагог народився у с. Свидовець Бобровицького р-ну.

67. ПОГРІБНИЙ А. Поклик дужого чину [Текст]: статті, портрети, силуети, наближення, публіцистика /Анатолій Погрібний; вступ. сл. В.Г.Дончика та П.П.Кононенка. – К.: ВЦ «Просвіта», 2009. – 680 с. – (Б-ка Шевченків. комітету).

Автор – відомий літературознавець, лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка, уродженець с. Мочалище Бобровицького р-ну. До книги увійшли нариси про видатних чернігівців: П.Куліша, П.Тичину, Г.Ващенко, О.Русова, Ю.Мушкетика, М.Вербицького.

68. ПАРХОМЕНКО Л. Рома високо літає [Текст] /Людмила Пархоменко //Вісник Ч. – 2009. – 18 черв. – С.8.

Про перший космічний політ Р.Ю.Романенка, колишнього курсанта ЧВВАУЛ, який розпочався 27 трав. 2009 р. Його батько, двічі Герой Рад. Союзу, льотчик-космонавт Ю.Романенко, теж навчався у цьому училищі. Наразі він – почесний громадянин Коропа.

69. ВОЙТОК Г. Не тільки славою, а й кривдою наділений [Текст] : (до 130-річчя від дня народження Якова Рощепія) /Григорій Войток //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 10 листоп. – С.1,5.

Я.У.Рощепій (26.06.1879 – 30.07.1958) – геніальний винахідник зброї, уродженець с.Осовець Бобровиц. р-ну.

70. САМОРОДОК з Осовця [Текст] /Бобровиц. ЦРБ ім. П.Г.Тичини. – Бобровиця, 2009. – 7 с.

71. ГОРБЕНКО С. Енциклопедичні знання і палкий патріотизм [Текст]: [В.Л.Скуратівський (1942) – мистецтвознавець, історик, літературознавець, народився у с. Бакланова Муравейка Куликів. р-ну] /С.Горбенко //Поліська правда. – 2009. – 21 лют. – С.5.

72. СЛОВО про справжнього друга [Текст] //Гарт. – 2009. – 25 груд. – С.4.

Пам'яті І.В.Сподаренка (23.01.1931 – 2009) – головного ред. газ. «Сільські вісті», Героя України, уродженця с. Стольного Менського р-ну.

73. ЛЯХОЦЬКИЙ В. Світе тихий, краю милий, моя Україно [Текст] /Володимир Ляхоцький //Київ. старовина. – 2009. – №5-6. – С.176-181.

До творчого портрету засл. худож. України, відомого графіка М.Стратилата (6.06.1942), уродженця села Макіївка Носів. р-ну.

74. СВІТЛІЙ пам'яті Бориса Зіновійовича Харченка [Текст]: (до 100-річчя з дня народження) //Економіка АПК. – 2009. – №2. – С.151-152.

Б.З.Харченко (17.02.1909 – 14.06.1992) – відомий вчений у галузі аграрної економічної науки, уродженець Городні.

75. БІНЬКОВСЬКА К. Він бачив серцем [Текст]: [до 135-річчя від дня народження О.М.Щербини (2.03.1874 – 1934) – видатного укр. вченого, психолога, професора, уродженця Прилук] /К. Біньковська //Біла хата. – 2009. – 5 берез. – С.3.

ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

76. АДРУГ А. Відбудова пам'яток архітектури доби Київської Русі на території Чернігівського дитинця [Текст] /Анатолій Адруг //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С.20-25.

77. АДРУГ В. Пам'ятки архітектури Київської Русі XI-XII століть: лекційно-екскурсійний тур за маршрутом Чернігів – Київ – Чернігів [Текст] /Віталій Адруг //Деснян. правда. – 2009. – 2 квіт. – С.10.

78. АНТОНЕНКО П. «День незалежності в Качанівці» [Текст] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 27 серп. – С.11.

Свято у Нац. історико-культур. заповіднику «Качанівка», під час якого відкрито відреставровану центр. алею заповідника за сприяння фонду М.Томенка «Справедлива країна».

79. ВІТКОВСЬКА І. [На заході міста є місцевість] [Текст] /Інга Вітковська//Чернігів. відом. – 2009. – 17 черв. – С.8.

С-ще Астра в Чернігові, що межує із Шерстянкою, – пам'ятка жахливих часів Великої Вітчизняної війни.

80. ГНИП Г. У Батурині відкрили пам'ятник гетьманам [Текст] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 23 січ. – С.3.

81. ГНИП Г., Димич А. У Чернігові встановили бюст Мазепи [Текст] /Геннадій Гнип, Андрій Димич //Гарт. – 2009. – 28 серп. – С.3.

82. ГНИП Г., Кошмал В. Президент [України В.Ющенко] відкрив палац Розумовського [в Батурині] [Текст] /Геннадій Гнип, Віктор Кошмал //Гарт. – 2009. – 28 серп. – С.12.

83. ГРОМОВИЙ П. Береги й обереги Батурина [Текст] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 24 січ. – С.1, 3.

Урочисте відкриття Цитаделі Батуринської фортеці Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» за участю Президента України В.Ющенка.

84. ГРОМОВИЙ П. У скарбницю українського відродження [Текст] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 27 серп. – С.11.

Офіційне відкриття палацу К.Розумовського у Батурині за участі Президента України В.Ющенка]

85. ДЕНИСЕНКО Г., Денисенко О. Події Північної війни в Україні в пам'ятках історії та культури [Текст]: теорія та практика /Галина Денисенко, Олена Денисенко //Красзнавство. – 2009. – №3-4. – С.190-200.

У ст. досліджуються пам'ятки Полтавщини і Чернігівщини, пов'язані з подіями, що передували Полтавській битві та після неї, відтворення Батурина як визначного історичного центру України.

86. ДОЦЕНКО А. Будинок губернатора в Чернігові [Текст] /Алла Доценко //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.196-197.

87. ДОРОШ О. П'ять тисяч ромів тут лягло... [Текст] /Олекса Дорош //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 24 листоп. – С.4.

Відкриття пам'ятника розстріляним фашистами циган у с-щі Астра під Черніговом.

88. ДРОЗДОВА К. На пам'ятник Шевченку жертвували чотири роки [і відкрили в Ічні 13 верес. 2009 р.] [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2009. – 18 верес. – С.3.

89. ЗАБИЯН М., Могилевец А. Опасные...памятники [Героям Чорнобиля, Б.Хмельницькому, Леніну в Чернігові, які руйнуються] [Текст] /М.Забиян, А.Могилевец //Весть. – 2009. – 3 апр. – С.9.

90. КАРСКИЙ А.А. Памятник Н.В.Гоголю в Нежине [Текст] /А.Карский //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 52. – С.26-41.

91. КІЯШКО Л. Маєток Дубовського [у Батурині] [Текст]: втрачені пам'ятки /Л.Кіяшко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1(січ). – С.2.

92. КОРДИК С. Увіковічені Роми [Текст]: (у Чернігові встановлено монумент для ромів) /Сергій Кордик //Біла хата. – 2009. – 26 листоп. – С.2.

93. КОХАН М. Болить в душі Афганістан [Текст] /Микола Кохан //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 20 жовт. – С.5.

Пам'ятник воїнам-афганцям у Ніжині.

94. ЛЕГЕНДАРНІ села України [Текст] = The renowned Ukrainian villages /Х. Й. Роглев [та ін.]. – К.: Книга, 2009. – 255 с.: іл. – (Культурно-історична спадщина України). – Текст укр., англ. мовами.

У виданні розповідається і про історію, легенди, архітектурні пам'ятки Батурина Бахмацького, Сокиринців Срібнянського, Качанівки Ічнянського р-нів.

95. ЛІКАРЯ Грушу пам'ятають як лікаря і як видатного українця [Текст] /Прес-служба упр. охорони здоров'я Чернігів. ОДА //Біла хата. – 2009. – 17 верес. – С.2.

Про відкриття меморіальної дошки у Чернігів. обл. лікарні на честь А.М.Груші (10.09.1939 – 10.05.2003) – засл. лікаря України, доктора мед. наук, проф. і акад., який майже 30 років очолював цей лікувальний заклад.

96. ЛЮБЕЦЬКИЙ замок – археологічна пам'ятка [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.375.

97. МЕМОРІАЛ Пам'яті Героїв Крут [Текст] /Чернігів. міська громад. орг. «Пласт-Арт»; упоряд.: Б.Дєдов, С.Бутко, А.Дєдов. – [Чернігів], 2009. – [36] іл.

98. МИКОЛАЄНКО В. Тепер черга за Седневом [Текст] /Володимир Миколаєнко //Деснян. правда. – 2009. – 3 груд.

До підписання Президентом України В.Ющенком Указу від 19 листоп. 2009 р. «Про деякі заходи зі збереження пам'яток історико-культурної спадщини селища Седнів Чернігівської області».

99. МІСЕЧКО Т. Фортифікаційні споруди Лівобережжя [Текст]: перлини зодчества [Чернігово-Сіверщини і Батурина] /Т.Місечко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №2(берез. - квіт.). – С. 4.

100. ПАВЛЕНКО С. Інтрига довкола відкритого пам'ятника Мазепі [у Чернігові] [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 26 серп. – С.5.

101. ПАМ'ЯТІ першогвардійців [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 13 трав. – С.2.

Відкриття у Чернігові меморіальних дошок ветеранам Першої Гвардійської армії генерал - майору В.М.Сарафанову та полковнику О.М.Лерману.

102. ПАРХОМЕНКО Л. Не ховатися від правди [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 26 листоп.

Пам'ятник жертвам політ. репресій та голодоморів ХХ ст. у Прилуках, у закладанні якого, в рамках робочої поїздки, взяв участь Президент України В.Ющенко.

103. ПЕТРОВ О., Куніцин В. Палац у Вишеньках. Як бути? [Текст] /О.Петров, В.Куніцин; зап. З.Шматок //Деснян. правда. – 2009. – 24 верес. – С.10.

Нездоровий ажіотаж навколо відновлення палацу Румянцева-Задунайського. Думки вголос нардепа України і голови Короп. райради.

104. ПОЛЕГЛИМ пам'ять... [Текст] //Біла хата. – 2009. – 2 лип. – С.1.

Про відкриття пам'ятного знаку борцям за волю України неподалік Катерининської церкви у Чернігові.

105. ПОЛІЩУК Н. Чернігів – багате місто. На пам'ятники [Текст] /Назар Поліщук //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 6 жовт. – С.1, 4.

106. ПОЛІЩУК Н. Пізанська вежа на Валі [Текст] /Назар Поліщук //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 20 жовт. – С.1, 4.

Ремонтні роботи на дзвіниці Чернігів. колегіуму.

107. РУДЕНОК В. Існуючі та зниклі пам'ятники Чернігова [Текст] /Володимир Руденок //Чернігів. відом. – 2009. – 15 квіт. – С.19.

108. СЕКЕРА С. Чи не єдиним у нас будинком з колонами півтора століття володіє одна родина [Текст] /С.Секера //Сіверський край. – 2009. – 19 верес. – С.4.

Унікальні будинки, дерева, вулиці, заводи м. Новгорода-Сіверського. Один з будинків, збудований у 1857 р., належить нащадку банкіра Вас. Цепеницького Вал. Цепеницькому.

109. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Монументу дружби братніх народів бути [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 4 листоп. – С.3.

Село Сеньківка Городнян. р-ну 28 жовт. 2009 р.: урочисте закладання каменю у фундамент майбутнього монумента, що символізує дружбу рос., білорус. та укр. народу під час Вел. Вітчизн. війни.

110. СТУЖУК І. Друге дихання сивого Валу [Текст] /Ігор Стужук //Чернігів. відом. – 2009. – 13 трав. – С.18.

Зміст: Валу – статус території контрольованого доступу. Музейів стане більше. Територію впорядкують та побудують дзвіницю.

111. ТАРАСЕНКО О. Архієпископ Філарет (Гумілевський) і дослідження церковних пам'яток Подесення [Текст] /Олександр Тарасенко //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.58-62.

112. УВАРОВА (Логвиненко) С. Презентабельний особняк [Текст] /С.Уварова (Логвиненко) //Сіверський край. – 2009. – 22 серп. – С.7; 12 верес. – С.7.

Поч.: 2007. – 17 листоп.

Історія будинку у м. Новгороді-Сіверському, який у ХІХ ст. належав М.Й.Судієнку – дворянинові, громад. діячеві, відомому меценатові і де перебували видатні особистості. Нині тут – будинок відпочинку.

113. ФОМІЧОВ А. Пам'ятники шани нашим землякам [Текст] /Андрій Фомічов //Деснян. правда. – 2009. – 1 серп. – С.11.

Зображення ряду пам'ятників нашим відважним і мудрим землякам – на численних поштових марках, конвертах, листівках.

114. ЯСЕНЧУК О. Пам'ятник князю – ченцю [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 29 жовт. – С.3.

Відкритий князю Миколі Святоші у с. Дніпровське Чернігів. р-ну.

КРАЄЗНАВСТВО

115. ГАРБУЗ Н. Зліт юних краєзнавців [Чернігівщини] [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 23 лип. – С.11.

116. ЗОЗУЛЯ С. Інституціоналізаційні процеси краєзнавчої роботи в Ніжині впродовж 1920-х років і роль у них Ніжинської науково-дослідної кафедри історії культури і мови [Текст] /Сергій Зозуля //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С.54-60.

117. І СТАРОВИННИЙ Седнів, і «варязька» Шестовиця... [Текст] //Деснян. правда. – 2009. – 24 груд.

Відеоматеріали про Чернігів. р-н, зібрані та впорядковані заст. голови РДА, головою район. орг. Нац. спілки краєзнавців А.Курдановим (техн. втілення ідеї – О.Силова).

118. КАВЕРІНА Н. «Православні святі та церква в селах Чернігівського району» [Текст] /Наталія Каверіна //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 10 груд. – С.1.

За такою назвою 8.12.2009 р. відбулась перша районна конф., організована Чернігів. район. орг. Нац. Спілки краєзнавців спільно із Чернігів. РДА.

119. МИКОЛАЄНКО В. З любов'ю до «малої батьківщини» [Текст] /Володимир Миколаєнко //Деснян. правда. – 2009. – 25 лют. – С.3.

Чернігів. р-н як колективний член Нац. спілки краєзнавців України. Презентація район. спілки краєзнавців в ОУНБ ім. В.Г.Короленка.

120. ТКАЧЕНКО В. Внесок громадських об'єднань Чернігівщини в розвиток історико-краєзнавчих досліджень 1920 – 1930-х років [Текст] /Володимир Ткаченко //Краєзнавство. – 2009. – №1-2. – С.30-38.

ПЕРСОНАЛІЇ

121. СЕРДЮК Н. Автор Батурицької старовини [Текст]: [нарис про В.М.Бондаренка (1941 – 1984) – відомого краєзнавця, уродженця с. Матіївка Бахмац. р-ну] /Наталія Сердюк //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1(січ.). – С.7: фото.

122. РЕП'ЯХ С. Дорогий Михайло Дмитрович... [Текст]: [спогади про колегу-журналіста і чернігів. краєзнавця М.Д.Брезкуна] /Станіслав Реп`ях //Деснян. правда. – 2009. – 6 черв. – С.11.

123. ПАВЛЮЧЕНКО І. Мрійник Георгій Гайдай [1939 – 2005] [Текст] /Ігор Павлюченко //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.20-23.

Краєзнавець, музеєзнавець з Прилук.

124. ПАРХОМЕНКО Л. «Дивацтва» Юрія Дахна [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 1 груд.

Про музей Ю.Дахна з Москалів Чернігів. р-ну – краєзнавця, збирача старовини, котрий і сам займається нар. мистецтвом.

125. ДОМОЦЬКИЙ Б. Подвиг учителя. І як ми цінуємо цей подвиг [Текст]: [нарис про І.К.Коломійця – вчителя історії Новгород-Сіверської школи-інтернату ім. К.Д.Ушинського і створені ним історико-краєзнавчий музей та історико-краєзнавче т-во «Літописець»] /Борис Домоцький //Сіверський край. – 2009. – 27 черв. – С.4.

126. ДЕМЧЕНКО Т. Внесок Г.Кураса у вітчизняне краєзнавство та біографістику [Текст] /Тамара Демченко //Краєзнавство. – 2009. – №1-2. – С.87-94.

Г.М.Курас (22.12.1957 – 16.03.2008) – історик-джерелознавець із широким дослідницьким діапазоном, глибоко шанований на Сіверщині краєзнавець. Життям і діяльністю пов'язаний із Щорсом і Черніговом. Помер у США.

127. СТУДЬОНОВА Л. Історія про те, як сільський вчитель став чиновником-краєзнавцем [Текст]: [нарис про А.Л.Курданова – заст. голови Чернігів. РДА і керівника Чернігів. район. орг. спілки краєзнавців України] /Людмила Студьонова //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – С.164-173.

128. КУЖІЛЬНИЙ І. Острівець української душі на Камчатці [Текст]: [про М.П.Таратина, відомого краєзнавця і музейного працівника з с. Вихвостів Городнян. р-ну та кн. спогадів про нього, видану укр. мовою на Камчатці] /Іван Кужільний //Біла хата. – 2009. – 8 січ. – С.3.

129. ДЕМЧЕНКО Т. Повернення до витоків [Текст]: нарис про краєзнавця Василя Устименка /Тамара Демченко //Краєзнавство. – 2009. – №3-4. – С.127-133.

У статті висвітлюються головні віхи життєвого шляху одного з керманичів т-ва «Чернігів. земляцтво у м. Києві», держ. і громад. діяча сучасної України, уродженця с. Жукля Корюків. р-ну.

ІСТОРІЯ ОБЛАСТІ. АРХЕОЛОГІЯ. ЕТНОГРАФІЯ

ІСТОРІЯ

130. АНТОНЕНКО П. Місто Козел [Текст]: [історія с-ща М.- Коцюбинське Чернігів. р-ну] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 26 берез. – С.12.

131. БАТУРИН: сторінки історії [Текст] : зб. док. і матеріалів /упоряд.: О.Б.Коваленко та ін.; редкол.: О.Б.Коваленко (голова) та ін. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 784 с. : іл.

132. ГНИП Г. Батурич відроджується втретє [тепер вже як місто] [Текст] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 17 квіт. – С.12: фото.

133. ЕВРЕИ Левобережной Украины [Текст]: история и культура: материалы IV-го Междунар. науч. семинара (19 марта 2008 г., г. Чернигов) /Семен Бельман, Андрей Курданов, Виктор Величко и др.; редкол.: И.Липкина, С.Бельман, В.Мудрицкая, А.Чеван. – Чернигов, 2009. – 140 с. – (БЕФ «Хасиде Эстер», Чернигов. обл. евр. община).

Из содерж.: Бельман С. Положение евреев в царской армии Российской империи в свете военной реформы 1874 года (Черниговская губерния), с. 3-13. Курданов А. Евреи в селах Чернігівського повіту, с.14-22. Котельницький Н. Таємний політичний клуб І.І.Петрункевича: персональний склад, ідеологічна платформа, політична програма, с.23-33. Половникова С. Из истории пивоварения на

Черниговщине, с.34-40. Степанова О. Цегельні Чернігова та їх власники, с.41-47. Дуденок Д. Еврейское население Черниговской губернии в начале 20-х годов XX в. (по данным переписи населения 1920 г.), с. 48-56. Тарасенко О. Участь чернігівських євреїв у справі Чернігівського архієпископа Пахомія (Кедрова) 1922 р., с. 56-65. Населевець Є. Антибільшовицький повстанський рух та єврейські погроми на Чернігівщині у 1919-1921 рр., с. 66-71. Мудрицкая В. Черниговская еврейская школа «Труд» (по материалам архивных данных), с. 72-88. Морозова А. Театральне та музичне єврейське мистецтво на Чернігівщині у 1920-х рр., с. 89-96. Величко В. Чернігів очима І.Кричевського [художника], с. 97-102. Ясновська Л. М. Вайнштейн – охоронець церковних старожитностей Чернігова, с. 102-107. Вин І. Патриарх сенсорной биологии [Я.А.Винников (1910 – 8.12.1997)], с. 108-115. Кузнецова В. Знаменитые земляки (дополнения), с. 116-127. Кондратьев І. Вивчення предмету «Історія релігій Сходу: іудаїзм» в Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г.Шевченка, с. 128-130.

134. КИРИЧОК П.А., Осадча Л.В., Очеретько В.Ф. Іржавець – моє рідне село [Текст] /П.Киричок, Л.Осадча, В.Очеретько; [передне за заключне сл. І.М.Салія]. – К., 2009. – 162 с : фото.

135. КОСТЮК Б. Прилуцький вимір [Текст] /Богдана Костюк //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.8-11.

Історична місія Прилук, привабливі місця старовинного міста.

136. КРАЙ, мій рідний край! [Текст]: [зб. нарисів] /Городнян. від-ня т-ва «Чернігів. земляцтво» у м. Києві. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 169 с.: іл.

137. КУРДАНОВ А.Л. Літописи сіл Чернігівського району: Андріївська сільська рада [Текст]: матеріали для керівників орг. та п-в, вчителям, працівникам культури та краєзнавцям сільради /Андрій Курданов; Район. орг. Всеукр. Спілки краєзнавців. – Чернігів, 2009. – 24 с.: іл.

138. КУРДАНОВ А.Л. Літописи сіл Чернігівського району: Пакульська сільська рада [Текст]: матеріали для керівників орг. та п-в, вчителям, працівникам культури та краєзнавцям сільради /Андрій Курданов; Район. орг. Всеукр. Спілки краєзнавців. – Чернігів, 2009. – 122 с.: іл.

139. КУРДАНОВ А.Л. Літописи сіл Чернігівського району: Халявинська сільська рада [Текст]: матеріали для керівників орг. та п-в, вчителям, працівникам культури та краєзнавцям сільради /Андрій Курданов; Район. орг. Всеукр. Спілки краєзнавців. – Чернігів, 2009. – 56 с.: іл.

140. ЛЕП'ЯВКО С. Коротка історія Чернігова [Текст] /Сергій Леп'явко. – К., 2009. – 62 с.: іл.

141. ЛИЗОГУБІВСЬКИЙ літопис – укр. козацький літопис, в якому висвітлювалися події 1506-1742, фактично – до 1738 [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.142.

142. ЛІТЕРАТУРА та культура Полісся: Вип. 48 – 56 /Відп. ред. і упоряд. Г.В.Самойленко. – Ніжин, 2008. – (НДУ ім. М.В.Гоголя).

У збірниках вміщено статті історико-культурної тематики, присвячені Чернігівщині.

143. НІЖИНСЬКА старовина. Ніжинознавчі студії №6 [Текст]: зб. регіон. історії та пам'яткознавства. Вип. 8(11) /редкол.: О.Б.Коваленко (голова) та ін. – К., 2009. – 195 с.: іл.

У збірнику вміщено ряд ніжинознавчих студій історичного, пам'яткознавчого та краєзнавчого спрямування.

144. ПАВЛЮЧЕНКО І. Прилуки [Текст]: [істор. довідка] /Ігор Павлюченко //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.3-7.

145. ПЕКУР О. Алгоритм перезавантаження топонімічної матриці міста [Текст] /Олекса Пекур //Літ. Чернігів. – 2009. – №2. – С.167-172.

Історія топоніміки міста Чернігова.

146. РІЗНИЧЕНКО В. З минулого Батурина [Текст]: (історичні нариси). Ч.2 /Василь Різниченко. – Чернігів, 2009. – 40 с. – Ксерокопія. – Вих. дан. ориг.: Київ: Славянська Друкарня, Велика Володимирська вул., №30. – (в обкл.).

147. РУДЕНОК В.Я. Путівник по Чернігову [Текст] /Володимир Руденок. – Чернігів: Деснян. правда, 2009. – 63 с.: іл. – Укр., рос., англ.

148. СЕЛО над Десною – Шестовиця [Текст]: зб. ст. і матеріалів /ЧДПУ ім. Т.Шевченка, Чернігів. обл. орг. Нац. Спілки краєзнавців України; [відп. ред. О.Б.Коваленко]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 341 с.: іл.

149. СЕРДЦА, отданные Элладе. Памяти греческих патриотов, меценатов и просветителей братьев Зосимов [Текст] /авт. текста А.Морозов и др.; пер. с греч. Л.Макарова. – Нежин: Орхидея, 2009. – 119 с.: ил. – (Нежин. гор. об-во греков им. братьев Зосимов, Музей редкост. кн. НГУ им. Н.Гоголя).

150. СИДОРА П.П. Тертишники [Текст]: спогади про рідне село [у Носівському р-ні] /П.Сидора. – Кіровоград: Тема-Плюс, 2009. – 151 с.: іл. – 80-річчю рідного села присвячується.

151. СІВЕРЯНСЬКИЙ архів [Текст]: зб. наук. праць: вип.3. /Раїса Воробей, Анна Морозова, Ольга Коваленко та ін. ; редкол.: В.О.Дятлов (гол. ред.), О.Б.Коваленко (заст. гол. ред.), Р.Б.Воробей (заст. гол. ред.) та ін. – Чернігів, 2009. – 144 с.

Зміст: Морозова А.В.Чернігівська губернія під час Кримської війни, с.11-22. Коваленко О.О. Григорій Милорадович і Музей українських старожитностей Василя Тарновського, с.23-31. Ситий І.М. Адміністративні, судові та церковні печатки XVII-XVIII ст.: (за матеріалами Державного архіву Чернігівської області), с.32-45. Демченко Т.П. Листи Іллі Шрага до Бориса Грінченка, с.46-71. Коваленко О.Б., Болва Л.П. Чернігівський мемуарист Вячеслав Пухтинський та його спадщина, с.72-79. Рахно О.Я. Чернігівське губернське земське зібрання 1898-1901 рр. у неопублікованому щоденнику Олександра Русова, с.80-122. Полетун Н.М. «Легіонери честі»: (до 95-річчя початку Першої світової війни), с.123-130. Морозова А.В. Рекламні оголошення у чернігівській пресі кінця XIX – початку XX ст., с.131-142.

152. СКАРБНИЦЯ української культури [Текст]: зб. наук. праць: вип. 11 /редкол.: О.Б.Коваленко (гол.), С.Л.Лаєвський та ін. – Чернігів: вид-во ЦНТЕІ, 2009. – 187 с. – (Упр. культури і туризму Чернігів. ОДА; ЧІМ ім. В.Тарновського; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України).

У збірнику представлені статті історико-краєзнавчого змісту.

153. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Серед Героїв наші імена [Текст]: 70 років тому, 27 груд. 1938 року, Указом Президії Верх. Ради СРСР було засновано звання «Герой Соціалістичної Праці» /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 21 січ. – С.6.

Про шістьох мешканців Чернігова, удостоєних цього звання.

154. ТКАЧ М. Віддавалися українській справі сповна [Текст]: [до 20-річчя відродження Чернігів. «Просвіти»] /Михайло Ткач //Біла хата. – 2009. – 15 січ. – С.3.

155. ТОМАК М. Как нам научиться свое не отдавать [Текст]: исторические уроки на маршруте Киев – Круты – Батурин – Киев /М.Томак //День. – 2009. – 31 июля. – С.6-7.

156. УКРАЇНСЬКИЙ вимір [Текст]: міжнар. зб. інформ., освітніх, наук., метод. ст. і матеріалів з України та діаспори: число 8 у 3-х т. Т.І /редкол.: С.Пономаревський, Л.Найденко, О.Цап та ін.; відп. ред. С.Пономаревський. – Чернігів: ЧДПУ ім. Т.Г.Шевченка, 2009. – 252 с.

Із змісту: Албул І. Визначні постаті: В.Науменко (1852 – 1919), с.17-23. Середенко Г. Степан Ніс – народний лікар, етнограф, просвітник [Текст], с.103-106. Кравченко О. Пантелеймон Куліш – педагог, просвітній діяч, громадський діяч, с.124-127. Несторенко Л. Діяльність місцевих органів управління по організації

переселення в I пол. XIX ст. (на прикладі Чернігівської губернії), с.167-170. Пуліна В. Українська діаспора про Пантелеймона Куліша, с.233-234.

Т.ІІ. – 2009. – 244 с.

Із змісту: Матушек О. Архієпископ Лазар Баранович як літературний образ, с.73-76. Зіневич Л., Красавіна В. Розвиток мовної ситуації Чернігова, с.107-111. Сипливець С. Історіософські мотиви у драматургії В.Самійленка, с.116-120. Жук О. Становлення та розвиток підготовки педагогічних кадрів в Україні у I половині XX століття (1918 – 1941 рр.): на матеріалі вивчення Ніжинської вищої школи, с.197-201.

157. ХОМЕНКО В. Батурин: яка пам'ять нам потрібна [Текст] /Володимир Хоменко; розмову [з гол. ЧОДА] зап. Н.Авер'янова //Гарт. – 2009. – 16 січ. – С.5.

158. ЧЕПУРНИЙ В. 20-річчя Ніжинської «Просвіти» [Текст] /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2009. – 5 берез. – С.2.

159. ЧЕРНІГІВСЬКІ старожитності [Текст]: наук. зб.: вип. ІІ. за матеріалами VIII Міжнар. наук. конф. «Християнські старожитності Київ. Русі» /Анатолій Адруг, Олег Васюта, Володимир Коваленко та ін.; редкол.: Ю.О.Соболь, А.В.Доценко та ін. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 360 с.

Конференція відбулась з нагоди 940-річчя заснування Антонієвих печер та Троїцько-Іллінського монастиря у Чернігові.

160. ШАПОВАЛЕНКО О. «Ічня» проукраїнською – «володіння» [Текст] /Олег Шаповаленко //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.181-187.

Історія походження назви «Ічень» (м. Ічня)

ІХ – ХVІ ст.

161. АКИМОВИЧ Є.О. Українська культура в історичному вимірі (ІХ – ХVІІ століття) [Текст] /Євген Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – 496 с.

У книзі розглядається національна духовність, починаючи з проукраїнської Трипільської культури, період Київської держави, доба Козаччини, коли на Чернігівщині утворювалось культурне поле.

162. ГРИПАСЬ В. «Злато слово» Святослава Всеволодовича [Текст]: із маловідомого /В.Грипась //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.249-251.

Боротьба за владу та її символ – «золотокований стіл київський» – між Мономаховичами і чернігівськими Ольговичами.

163. ЄВСТРАТОВ В. «Слово о полку Ігоревім» – важливе джерело вивчення подій ХІ-ХІІ століть на Чернігово-Сіверщині [Текст] /Віталій Євстратов //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.11-17.

164. КАЛЬНИЦЬКА Н. Боротьба Чернігово-Сіверських князів за Київ у добу феодальної роздробленості [Текст] /Наталія Кальницька //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.3-10.

165. КОНЧА С. Сіверський похід Іллі Муромця [Текст] /Сергій Конча //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С.3-11.

166. КОТЛЯР М.Ф. Воїнські повісті в південно-руському літописанні ХІІ ст. [Текст] /Микола Котляр //Укр. істор. журн. – 2009. – №4. – С.4-16.

У розвідці розглядаються повісті Володимира Мономаха, його синів – Мстислава та Ярополка, а також небожа Всеволода Ольговича, в яких відтворені події, що мали місце у Чернігові і Новгороді-Сіверському.

167. ЛЮБЕЦЬКИЙ Синодик [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.376.

ХVІІ – ХVІІІ ст.

168. АЛЕКСАШКІНА Л. Падіння Батурина (1708 р.) у творчій спадщині Д.І.Яворницького [Текст] /Людмила Алексашкіна //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.63-66.

169. БУЗУН О. Догетьманський Батурин [Текст] /Олег Бузун //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.24-45.

170. ВАСИЛЬЄВА О. Урядники та служителі гетьманського двору часів правління Данила Апостола (1727 – 1734 рр.) [Текст] /Олена Васильєва //Київ. старовина. – 2009. – №1-2. – С.131-168.

С.67: Забирання сиріт чи просто дітей військовими собі в прислугу на прикладі Варви Прилуцького полку. 1794 р.

С.68: Відловлювання сиріт на прикладі дітей німця Карла Карбовського із Біловезької колонії, що біля Березни Чернігів. намісництва. 1792 р.

С.152-155: Господарі гетьманських замків: Батурин. замок. Дозорці і старости над «дворцями» Стародуб., Ніжин. полків.

171. ДУДЧЕНКО Г.М. Ніжинські дворянські роди за списком 1787 р. [Текст] /Г.Дудченко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 55. – С.263-305.

172. ЗАГОРУЛЬКО М.А. Емблематичність та символізм у поезиці «Чернігівських Афін» [Текст] /М.Загорулько //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2009. – Вип. 66. – С. 148-151.

Творчість представників Чернігів. літ. - філософ. кола другої пол. XVII – першої пол. XVIII ст.

173. КІЙКОВА С.І. Козелець [Текст]: до трьохсотріччя від дня народження Олексія Розумовського /Світлана Кійкова. – К., 2009. – 80 с.

174. МАСЛІЙЧУК В. Ставлення до дітей та підлітків у другій половині XVIII ст. (Лівобережна та Слобідська Україна) [Текст] /Володимир Маслійчук //Київ. старовина. – 2009. – №1-2. – С.64-73.

Традиційне ставлення до дитини як до «маленького дорослого» на прикладі Новгород-Сіверського, Чернігів. і Харківського намісництв.

175. ПАВЛЕНКО С.О. Восстание мазепинцев: мифы и реалии [Текст]: истор. – докум. очерки /Сергей Павленко. – Чернигов: Русь, 2009. – 141 с.: ил.

176. ПАВЛЕНКО С.О. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. [Текст] /Сергій Павленко. – 2-е вид. – К.: ВД «КМА», 2009. – 267 с.: іл.

177. ПАНЧЕНКО В. Реалії козацького побуту в регіональній і міській геральдиці Гетьманщини [Текст] /Володимир Панченко //Військ. - істор. альманах. – 2009. – Число 2. – С.104-113.

С.109: Печатки Батурина. сотні 1757 р., Роїської сотні 1751 – 1779 рр., Синявської сотні 1747 – 1761 рр., Киселівської сотні 1753 – 1781 рр. (мал.).

178. РУДЕНКО Н. Оборона Батурина на сторінках російської дитячої періодики (початок XX ст.) [Текст] /Наталія Руденко //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.59-62.

179. СВЕРБИГУЗ В. Гетьманські студії [Текст] /Володимир Свербигуз. – К.: Стило, 2009. – 51 с.

Історія Батурина. XVII – XVIII ст.

180. СЕНЮК С. Батуринський університет [Текст] /С.Сенюк //Наука і суспільство. – 2009. – №3-4. – С.51-53.

Проект 1760 р.

181. СИТИЙ І. З практики сотницького уряду [XVII-XVIII ст.] [Текст] /Ігор Ситий //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С.11-19.

Авт. ст. на прикладі родин Троцин і Масел показує, як у ті часи можна було обійняти уряди сотників у Срібнян. та Варвин. сотнях.

182. СМОЛІЙ В., Степанков В. Національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.) [Текст] /Валерій Смолій, Валерій Степанков. – К.: ВД «КМА», 2009. – 447с.

У кн. зроблено спробу представити феномен укр. рев. XVII ст. в сукупності та взаємодії його політ., соц., економ. і ментально-свідомісних складових, а також показати її роль і місце в укр. і європ. історії, в т.ч. і на Чернігівщині.

183. СОКИРКО О.Г. Війська українських гетьманів у Полтавській битві 27 червня 1709 р. [Текст] /Олексій Сокирко //Укр. істор. журн. – 2009. – №2. – С.40-51.

С.43-45: Батурич. Війська І.Мазепи.

184. ЧУХЛІБ Т.В. Мазепинська Україна між російською і шведською коронами: дилема вибору протекції [Текст] /Тарас Чухліб //Укр. істор. журн. – 2009. – №2. – С.16-39.

Участь Українського гетьманату у Північній війні 1700 – 1721 рр. Чернігово-Сіверщина цього періоду.

ПЕРСОНАЛІЇ

185. СТУДЬОНОВА Л. Чи був вурдалаком полковник? [Текст] /Людмила Студьонова //Сіверщина. – 2009. – 12 листоп. – С.12.

Нарис про чернігів. полковника В.А.Дуніна-Борковського та міфи навколо його долі.

186. АЛФЬОРОВ О. Невідомі універсали гетьмана Івана Мазепи до Козми Алфьорова та Василя Галенка [Текст] /Олександр Алфьоров //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.136-138.

Універсали підписані у Батурині у трав. 1702 р. і в січ. 1706 р. К.Алфьоров та В.Галенко – з Новгород-Сіверського намісництва.

187. ВОЛЕРТ Я. Універсали гетьмана Івана Мазепи у матеріалах Генерального слідства про маєтності Чернігівського полку (1729 – 1731 рр.) [Текст] /Ярослав Волерт //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.83-89.

188. ГЕДЬО А. Гетьманські універсали І. Мазепи грекам м. Ніжина [Текст]: джерелознавчий аналіз /Анна Гедьо //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.60-65.

189. ІВАН Мазепа [Текст]: до 370-річчя від дня народження гетьмана України: зб. матеріалів /укл.: С.В.Бутко, В.М.Бойко, О.Б.Коваленко, Н.О.Молочко. – Чернігів: ЦППК, 2009. – 137 с.

190. НЕВІДОМИЙ універсал Мазепи зі шведської бібліотеки [Текст] /(публ. та ком. О.Дубини, переклад з лат. О. Циганок) //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.5-11.

Док. написаний у кінці лют. – кінці трав. 1709 р. У ньому міститься фактичний матеріал, пов'язаний з Городнею, Олешнею, Мезиним, Стародуб. полком.

191. ПАВЛЕНКО С.О. Оточення гетьмана Мазепи [Текст]: соратники та прибічники /Сергій Павленко. – 2-е вид. – К.: ВД «КМА», 2009. – 602 с.

192. РОСТОВСЬКА О.В., Железко Р.А. Гетьман І.Мазепа та Ніжинський козацький полк [Текст] /О.Ростовська, Р.Железко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 56. – С.167-184.

193. ТАРАСЕНКО О. Образ гетьмана Івана Мазепи у панегірику з твору «Руно орошенное» [Текст] /Олександр Тарасенко //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.80-88.

Твір написаний Д.Туптало під час перебування у Чернігові 1675 – 1677 рр.

194. ЯВОРСЬКИЙ С. Виноград Христов [Текст]: (публ. та комент. І.Ситого, С.Горобця) /Стефан Яворський //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.114-131.

Твір С. Яворського про І.Мазепу надрукований Самійлом Мокриєвичем 1697 р. у Чернігові в друкарні Троїцько-Іллінського монастиря.

195. МАНЬКІВСЬКИЙ Федір (Теодор) Іванович (р. н. та р. с. невід.) – козацький літописець [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.500-501.

Коріння його від шляхтича Казимира Маньківського, який перейшов на службу до І.Мазепи і отримав від нього сотничий уряд у с. Шептаки Стародубського полку (нині Новгород-Сіверського р-ну).

196. МАРКОВИЧ Яків Андрійович (07.10.1696 – 09.11.1770) – мемуарист і хроніст, уродженець Прилук [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.519-520.

197. ГОРОБЕЦЬ В. Павло Полуботок [Текст] /Віктор Горобець. – К., 2009. – 61 с.: іл.

Чернігів. полковник і наказний гетьман України.

198. КІЙКОВА С. Сімейство Розумовських [Текст] /Світлана Кійкова //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.60-84. : іл.

199. ПАВЛЕНКО С. Кохання, що відродило Гетьманщину [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 28 берез. – С.11.

До 300-річчя від дня народження О.Розумовського.

200. ТУРКЕВИЧ В. Єлизавета і Україна [Текст] /Василь Туркевич //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.294-305.

В ст. відтворені стосунки рос. імператриці з братами Розумовськими, її шлюб з О.Г.Розумовським.

201. КОНОНЕНКО В. Историк «вольностей» казацких [Текст]: путь Петра Симоновского /В.Кононенко //День. – 2009. – 7 авг. – С.8.

П.І.Симоновський (1717-1809) – син військового товариша Ніжинського полку, суддя Остерського повіту у 1764 р.

202. ЧУХНО В. Осип Степанович Судієнко [бл. 1743 або 1750 – 4.12.1811] та його благодійні справи [Текст] /Володимир Чухно //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.96-107.

Відомий благодійник кінця XVIII – поч. XIX ст. народився у Новгороді-Сіверському. У статті наводиться перелік основних його пожертвувань, серед яких – на відкриття благородного пансіону при Чернігів. гімназії. Описується його садиба в Очкиному Новгород-Сіверського повіту (нині Середино-Будський р-н Сумської обл.).

203. ЦАЛИК С. Хто ви, Тараканова? [Текст] /Станіслав Цалик //Сіверщина. – 2009. – 8 січ. – С.6. – (Передрук з газ. «Известия в Украине»).

Авт. доводить, що таємнича жінка, відома в історії як княжна Тараканова, є насправді княжна Дараганова, дочка імператриці Єлизавети та О.Розумовського.

XIX – XX ст.

204. ВОРОБЕЙ Р. Формування та становлення системи місцевих органів державної влади та управління в Україні у другій половині XIX – на початку XX століття [Текст]: монографія /Раїса Воробей. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 354 с.

205. ГАЛУЗЕВИЙ державний архів СБУ [Текст]: путівник /авт. – упоряд.: В.Даниленко, (відп. упоряд.), О.Іщук, С.Кокін та ін. – Х.: Права людини, 2009. – 136 с.

С.67: Справа про залізничні об'єкти Чернігів. обл. 1960 р., за якими вели нагляд чекісти.

С.15, 94-95: Справа-формуляр НКВС на О.П.Довженка.

С.85: Справа поета Г.Чупринки, народженого в с. Гоголеве Остерського повіту Чернігів. губернії. Розстріляний 1919 р.

С.88: Справа 1937 р. про «Військово-фашистську змову в Червоній Армії», по якій проходив Д.А.Шмідт (1896-1937) – комкор, кавалер 4-х Георгіївських хрестів, уродженець Прилук.

206. ГИРИЧ Я. Урбанізація на Чернігівщині в 1950-1960-х рр. [Текст] /Ярослав Гирич //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.75-83.

207. ДЕМЧЕНКО Т., Ісаєнко О. Чернігівська «Просвіта» на початку XX століття [Текст] /Тамара Демченко, Олена Ісаєнко //«Просвіта» в національно-культурному житті українського народу: (до 140-річчя з часу заснування): матеріали міжнар. наук. конф. – Тернопіль, 2009. – С.31-38.

208. ДЗЮБА С. Чернігівські меценати [Текст] /Сергій Дзюба //Деснян. правда. – 2009. – 7 листоп.

До історії благодійництва на Чернігівщині, витоки якого у XIX ст.

209. ДОРОШОК Н. Чернігівська земська статистика у 70-80-х рр. XIX ст. [Текст] /Наталія Дорошок //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.163-167.

210. ЕТКІНА І. Становище сільського господарства Чернігівської губернії на початку XX ст. [Текст] /Ірина Еткіна //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С. 60-66.

211. КРИВОБОК О.П. Ліберально-демократичний рух на Північному Лівобережжі України напередодні офіційного виникнення політичних партій на початку XX століття [Текст] /О.Кривобок //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 56. – С.207-226.

На прикладі Чернігово-Сіверського краю.

212. МИХАЙЛОВ В. «Зеленый Клин» – мост нашей дружбы [Текст]: (истор. сб. материалов, посвященных столетию завершения переселения украинцев на Дальний Восток) /Виктор Михайлов. – К., 2009. – 224 с.: ил.

Зелений Клин – істор. укр. назва південної території Далекого Сходу Росії. Тут оселялись й переселенці з Чернігів. губ. у 70-х - 80- х рр. XIX ст.

С.18-20: І.М.Дурново (1830-1903) – дрібнопомісний поміщик Чернігів. губ., губерн. предводитель дворянства, голова комітету міністрів, перша людина, яка запропонувала організувати переселення селян з Чернігівщини на Далекий Схід.

С.100-108: Село Жариково Ханкайської волості Південно-Уссурійського округу, в якому 1885-1887 рр. своїм коштом оселилися родини з Чернігів. губ.

С.123: Фото Народного зібрання (парламенту) ДСР. Більшість керівництва демократичної республіки були вихідцями з Чернігівщини.

С.150: Привітання Надзвичайного і Повноважного Посла РФ в Україні В.Чорномірдіна організаторам та учасникам Міжнар. наук.-практ. конф. «Чернігівські мости дружби» на Далекому Сході.

С.168-180: Матеріали експедиції за маршрутом Чернігів, Козелець, Прилуки, Ніжин, Талалаївка, Нова Басань, Густинський монастир під Прилуками, в якій взяли участь авт. кн. та його товариш С.Смолянников з метою своїми очима побачити живу пам'ять про переселенців.

С.184-188: Про чернігівців, які першими приїхали на Далекий Схід.

213. МІТЕРОВ О. Матеріально-фінансова база селянського самоуправління Чернігівської губернії (1861-1917 рр.) [Текст] /Олексій Мітеров //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.58-67.

214. МІТЕРОВ О. Динаміка селянського землеволодіння в Чернігівській губернії (друга половина XIX – початок XX ст.) [Текст] /Олексій Мітеров //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.81-95.

215. МОРОЗОВА А.В. Єврейське населення Лівобережної України в другій половині XIX – на початку XX ст. [Текст] /Анна Морозова. – К., 2009. – 300 с.

У монографії досліджено правове становище та демографія єврейського населення на теренах Чернігів. губернії, а також питання участі євреїв в економіці Чернігівщини, отримання освіти та їх духовно-релігійного життя.

216. ОРЛИК М. Чернігівці проти Наполеона [в 1812 р.] [Текст] /М.Орлик //Сіверщина. – 2009. – 18 черв. – С.12.

217. ПАВЛУШЕНКО А. Линовиця [Текст]: мальовнича Прилуччина /Андрій Павлушенко //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.63-70.

Історія, достопам'ятності, маєтності села, пов'язаного з Я. де Бальменом, Т.Шевченком та ін. видатними людьми. З 2008 р. Линовицю включено до турист. кільця Чернігів. обл.

218. ПЕТРОВСЬКА Ю.М. Діяльність Чернігівського губернського земства в сфері опіки дітьми-сиротами (80-90-ті рр. XIX ст.) [Текст] /Юлія Петровська //Сучасна українська сім'я: гендерні проблеми та шляхи їх подолання: матеріали обл. наук. – практич. конф. 4 лют. 2009 р., м. Чернігів. – Чернігів, 2009. – С.85-89.

219. ПИРІГ П.В., Любич О.А. Чернігів у першій половині XIX століття [Текст] /Петро Пиріг, Олександр Любич. – Чернігів, 2009. – 38 с.

220. ПИРІГ П., Любич О. Соціально-економічне й адміністративно-політичне становище Чернігова в першій половині XIX століття [Текст] /Петро Пиріг, Олександр Любич //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.32-51.

221. ПОТІЙ Н. Організаційні заходи повітових і губернського земств Чернігівської губернії щодо запровадження загальної початкової освіти у II половині XIX ст. [Текст] /Наталія Потій //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.121-128.

222. ПОТІЙ Н. Початковий етап формування мережі земських народних училищ у Чернігівській губернії (1864-1874 рр.) [Текст] /Наталія Потій //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.97-105.

223. ПУХТИНСКИЙ В.К. В старом Чернигове [Текст]: лихачи, кареты и «чертопхайка» /Владимир Пухтинский; публ. подгот. Л. Болва //Взгляд. – 2009. – 22 янв. – С.7.

Спогади знавця чернігів. старовини про міській транспорт поч. XX ст.

224. ПУХТИНСКИЙ В.К. Кино, зверинцы, цирки [Текст]: 100 лет назад /Владимир Пухтинский ; публ. подгот. Л.Болва //Взгляд. – 2009. – 19 марта. - С. 6.

Розваги чернігівців.

225. РАХНО О. Чернігівські земці [Текст]: (історико - біографічні нариси) /Олександр Рахно. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 352 с.

226. СЕРГЄЄВ С.М. Торгово-виробнича діяльність старообрядницьких поселень Стародубщини у XIX ст. [Текст] /Сергій Сергєєв //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.281-285.

227. СТЕПУЛА Н. Анабазис [Текст] /Н.Степула //Сучасність. – 2009. – №3-4. – С.223-234.

С.224-226: Качанівка Тарновських.

228. ШЕВЧЕНКО В. Український земельний ринок у період переходу від феодальних до ринково-економічних відносин (60-70-і роки XIX ст.) [Текст] /Віктор Шевченко //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.133-144.

На прикладі Полтав., Харків., Чернігів. та ін. обл.

ПЕРСОНАЛІЇ

229. ЯСЬ О.В. «Свій» серед «чужих», «чужий» серед «своїх». «История Малой России» Д.Бантиш-Каменського у світлі українсько-російського культурного перехрестя [Текст]: (до 220-річчя Дмитра Бантиш-Каменського) /Олекса Ясь //Укр. істор. журн. – 2009. – №2. – С.160-194.

У статті розкриті зв'язки історика М.Бантиш-Каменського та його сина Дмитра з Ніжином і Чернігівщиною.

230. ОСТРЯНКО А.М. М.Бережков [Текст]: штрихи до біографії /Андрій Острянко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 48. – С.196-201.

М.М.Бережков (3.10.1850 – 1932) – історик і красзнавець, проф. Ніжин. історико-філологічного ін-ту. Автор вперше подає тексти двох автобіографій вченого 1904 і 1923 рр.

231. БАРАБАШ Н. Чернігівський зодчий Антон Іванович Карташевський [Текст] /Наталія Барабаш //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.52-57.

Статтю присвячено життю та діяльності Чернігів. губернського архітектора першої пол. XIX ст. А.І.Карташевського (?-?).

232. ЛАЗАРЕВСЬКИЙ Гліб Олександрович (26(14).05.1877 – 15.01.1949) – правник і літературознавець, син О.М.Лазаревського [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.26-27.

Народився у с. Підлипне Конотоп. пов. Чернігів. губ. (нині Сум. обл.). Служив в органах суду і прокуратури Чернігівщини на поч. XX ст.

233. ЛИЗОГУБ Федір Андрійович (06.10.1851 – 1928) – гласний Городнян. повітової управи, згодом – Чернігів. губерн. зем. управи, міністр внутрішніх справ Укр. держави гетьмана П.Скоропадського, брат Д.А.Лизогуба, уродженець Седнева, помер у Белграді (нині Сербія) [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.141.

234. ЛІЛЕСВ Михайло Іванович (08.11.1849 – 27.11.1911) – історик, археолог, громад. діяч, викладач Чернігів. духовної семінарії (1874 – 1878), викладач Ніжин. ІФІ кн. Безбородька (1878 – 1911) [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.215.

235. МАКСИМОВИЧ Георгій Андрійович (02.05(20.04).1877 – бл. 1954, за ін. даними, бл. 1970) – історик, доктор істор. наук, професор, уродженець Мени, учень Чернігів. гімназії [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.458-459.

Науковою і викладацькою діяльністю пов'язаний з Ніжином.

236. МАРКЕВИЧ Микола Андрійович (07.02.(26.01) 1804 – 21(09).06.1860) – історик, етнограф, поет та музикознавець, уродженець с. Данаєць Глухів. пов. Чернігів. губ. [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.512-515.

237. МАРКЕВИЧ Олексій Іванович (17.03.1847 – 05.06.1903) – історик, громадський діяч, професор, уродженець с. Смош Прилуц. р-ну, вчився у Ніжин. ІФІ кн. Безбородька [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.515-516.

238. МАЩЕНКО С.Т. Николай Марков – філософ и педагог [Текст] /Станислав Машенко. – Чернигов: Сіверянська думка, 2009. – 131 с.

М.П.Марков (1834 – 1895) – ректор Чернігів. духовної семінарії, редактор неофіційної частини «Черниговских епархиальных известий».

239. МАРКОВИЧ Дмитро Васильович (26.10.1848 – 09.12.1920) – правник, письменник, громад., політ. і держ. діяч, випускник Н.-Сіверської гімназії, вчився у Ніжин. ІФІ кн. Безбородька. Небіж О.В.Марковича [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.518-519.

240. МИКЛАШЕВСЬКИЙ Іван Миколайович (4.10 (22.09)1858 – 15/16(02/03).12.1901) – учений, педагог, громад. діяч, син засідателя Чернігів. палати кримінального суду, життям і діяльністю пов'язаний з Чернігівщиною [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.637-638.

241. МИЛОРАДОВИЧ Григорій Олександрович (24.09.1839 – 14.08.1905) – громад. діяч, історик, граф, сенатор, ген. - лейтенант, уродженець Чернігова [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.660.

Помер у Любечі. Похований у Чернігові.

242. МИЛОРАДОВИЧ Єлизавета Іванівна (у дівочтві – Скоропадська; 01.01.1832 – 15.03.1890) – графиня, відома громад. діячка, меценатка, українофілка, рідна тітка П.Скоропадського. Народилася у Качанівці [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.660.

243. МИЩЕНКО Федір Герасимович (18 (06).02.1848 – 10.11 (28.10).1906) – історик і філолог, професор, чл. - кор. Петерб. АН. Народився у Прилуках [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.696-697.

244. ПЕТРУНКЕВИЧ І. На Чернігівщині [Текст]: уривки із спогадів громадського діяча /Іван Петрункевич; упоряд.: В.М.Шевченко, Т.П.Демченко та ін. – Чернігів: Деснян. правда, 2009. – 255 с.

І.І.Петрункевич (1843 – 14.06.1928) – український і російський правознавець, земський діяч. Народився в с. Плиски Борзнянського р-ну. Помер у Празі.

245. РАХНО О. Голова Чернігівської губернської земської управи М.П.Савицький [1.06. 1867 – 1941] [Текст] /Олександр Рахно //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.120-128.

Охоплено життєвий шлях і громад. діяльність М.П.Савицького на посаді гол. губерн. зем. управи у 1906-1914 рр. та на керівних посадах в адміністрації губ. у 1918 р. Помер у Празі.

246. РАХНО О. Останній голова Чернігівської губернської земської управи О.О.Свечин [1865 – 1929] [Текст] /Олександр Рахно //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.79-88.

Обіймав посаду у 1901-1906 та 1917-1918 рр.

247. ГОГОЛЬ Н. М.А.Максимовичу. Марта 22 (1835 из С.- Петербурга) [Текст] /Н.Гоголь //Хроніка 2000. – К., 2009. – Вип. 76. – С.8-9.

В цьому листі письменник дає позитивну характеристику своєму лицейському другові Василеві Тарновському-старшому – українському етнографу, юристу, громад. діячеві, народженому у Качанівці Ічнян. р-ну.

248. ПОЛОВНИКОВА С. «То була жертовна людина...» [Текст]: до 110-ї річниці від дня смерті В.В.Тарновського [відомого колекціонера, мецената, благодійника, колишнього власника Качанівки] /Світлана Половникова //Чернігів. відом. – 2009. – 1 лип. – С.17.

249. СТУДЬОНОВА Л. Таємниця загибелі начальника губернії [І.В.Френсдорфа 22.04.1813 р.] [Текст] /Людмила Студьонова //Сіверщина. – 2009. – 2 квіт. – С.16.

250. ПОЛОВЕЦЬ В. Богдан Іванович Ханенко ([23.01.]1849 – 1917 рр.) [Текст] /Володимир Половець //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.228-234.

Дворянин Чернігів. губ., уродженець с. Лотоки Суразького пов. Колекціонер, меценат та організатор музейної справи в Києві.

251. РАХНО О. «Історіограф Чернігівської губернії» (О.І.Ханенко) [Текст] /Олександр Рахно //Краєзнавство. – 2009. – №3-4. – С.228-233.

Стаття присвячена аналізу життєвого шляху, громад. та наук. діяльності голови Чернігів. губ. земської управи у 1870-1874 рр. О.І.Ханенка (12.07.1816 – 1895). Народився у с. Городище Стародуб. пов. Чернігів. губ.

1900 – 1917 рр.

252. ДУДАР О.В. Визвольні змагання 1917 року на сторінках «Черниговских губернских ведомостей» [Текст] /О.Дудар //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 52. – С.118-124.

253. ЖВАНКО Л. Українська Центральна Рада і біженці Першої світової війни [Текст] /Любов Жванко //Київ. старовина. – 2009. – №4. – С.46-64.

С.47, 52, 53, 55-56: Кількість біженців в Чернігів. губ. (1915 – 1917 рр.); єврейські комітети допомоги біженцям у Чернігів. губ.; О.Свечин (голова Чернігів. губ. земства) як учасник наради в Києві у справі біженців 5 жовт. 1917 р.; кошторис утримання Чернігів. губ. наради у справах біженців на останню чверть 1917 р.

254. КОВАЛЕВСЬКИЙ І.Д. Хто ми, що ми і чого хочемо? [Текст] /Полит Ковалевський; підгот. до друку, вступ. сл. Г.Самойленка //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.135-150.

І.Д. Ковалевський (1895-?) – один із перших Ніжин. студентів, що «пішли у владу». Був представником у регіоні від Центральної Ради. Його робота публікується за примірником, виданим у Ніжині 1917 р. Зберігається у фондах Ніжин. краєзн. музею. Доля автора невідома.

255. ЛЕЙБЕРОВ О. «Огради жизнь, имущество и честь русских людей, и всю истрадавшую Россию...» – жовтневі події 1905 року в Ніжині [Текст] /Олег Лейберов //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.110-116.

256. НАШ край у 1917-1918 рр. [Текст]: істор. довідка /Щорс. іст. музей, Щорс. ЦБ ім. 40-річчя Перемоги; [уклад. Л.Куса]. – Щорс, 2009. – 24 с.: іл.

257. ПОТАПЕНКО М. Газета «Нежинець» у 1917 році [Текст]: (до історії періодичних видань Ніжинщини) /Максим Потапенко //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.164-170.

258. ПРУДЬКО В.О. Створення та діяльність Ніжинського громадського комітету у 1917 р. [Текст] /В.Прудько //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 55. – С.188-194.

1918 – 1920-і рр.

259. АЛЕЙНИКОВА М. Вагон спичек для Чернигова, тисяча пудов сахара для Гомеля [Текст]: 90 лет назад была образована Гомельская губ. /М.Алейникова //Гомельская правда. – 2009. – 18 апр. – С.9.

Чернігівщина у 1919 році.

260. БОЖКО О.І. Повстанська армія України (осінь 1918 р.): створення, організаційна структура, склад [Текст] /Олег Божко //Укр. істор. журн. – 2009. – №4. – С.107-129.

Ст. присвячено створеній під керівництвом більшовицького Всеукр. центр. військ.-рев. комітету Повстанської армії України у складі 1-ї й 2-ї повстанських дивізій. Відтворені події, що мали місце на Чернігівщині (Ніжинщина, Н.-Сіверський, Унеча та ін.).

261. БОЙКО В. В эпоху самоопределения [Текст]: присоединение к УНР северных уездов Черниговщины /В.Бойко //День. – 2009. – 30 апр. – С.8.

262. ГОРОБЕЦЬ С. Хроніки громадянської війни. Денікінці і Петрушин [Чернігів. р-ну] [Текст] /Сергій Горобець. – Чернігів, 2009. – 94 с.

263. ДЕНИСЕНКО Ю. Жінки села Печі виносили домоткане полотно, в яке загортали полеглих [біля ст. Крути в січ. 1918 р.] [Текст] /Юрій Денисенко //Вісник Ч. – 2009. – 5 лют. – С.3.

Відомі істор. події відбувались на землях Печівської сільради Борзнян. р-ну.

264. ЕТКІНА І.І. До причин трагедії під Крутами. Селянський рух у Чернігівській губернії в жовтні 1917 – січні 1918 рр. [Текст] /Ірина Еткіна //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 48. – С.126-134.

265. ЕТКІНА І. Перші спроби колективізації сільськогосподарського виробництва в Чернігівській губернії [1917 – 1921] [Текст] /Ірина Еткіна //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.73-80.

266. ЖАГЛОВСКИЙ А. Галаковщина: мифы и действительность [Текст] /Анатолий Жагловский. – Чернигов: Чернігів. обереди, 2009. – 40 с.

Банда Галаки як явище 1918-1921 рр.

267. КОХАН М. Радам Козелеччини – 90 //Деснян. правда. – 2009. – 2 квіт. – С.2.

Утворені у берез. 1919 р. на підставі постанови Ради Нар. Комісарів «Про організацію місцевих органів Рад. влади і порядок управління» на першому з'їзді Рад Козелец. пов.

268. КУЛИК В. Події у Ніжині в 1918 – 1919 роках [Текст] /Валентина Кулик //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.103-109.

269. КУРДАНОВ А., АДРУГ-ДАРАГАН А. Що побачила губернська комісія в Пакульському районі [Текст] /Андрій Курданов, Анна Адруг-Дараган //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С. 71-79.

1923 рік: як створена губвиконкомом комісія досліджувала життя людей у селах Навози (Дніпровське), Ковпита і Пакуль Чернігів. р-ну з огляду їхнього ставлення до рад. влади і які зробила висновки.

270. ЛЕЙБЕРОВ О.О. Більшовицький режим на Чернігівщині у 1919 році [Текст]: труднощі становлення та функціонування нової влади /Олег Лейберов //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 52. – С.124-137.

271. МАРТИНЕНКО В.В. Проблема кордонів у контексті налагодження українсько-білоруських відносин 1918 р. [Текст] /В.Мартиненко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 56. – С.259-267.

Ст. присвячена процесу становлення укр.-білорус. взаємин 1918 р., в якому була задіяна і Чернігів. губ.

272. МИСНИК В. Герої Крут у фотодокументах [ДАЧО] [Текст] /В.Мисник //Нар. армія. – 2009. – 31 січ. – С.8.

273. ПАВЛЕНКО С. Биринську республіку охороняли повінь і Десна [Текст]: 90 років тому більшовики ліквідували задеснянську «державку» [в с. Бирине Н.-Сівер. р-ну] /Сергій Павленко //Сіверщина. – 2009. – 17 груд. – С.12.

274. ПАВЛЕНКО С. Подвиг в ім'я Батьківщини [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 30 січ. – С.5.

До 91-ї річниці подвигу героїв Крут.

275. ПОПОВ І. Селянський рух опору аграрній політиці гетьмана П.Скоропадського та окупаційній владі на Чернігівщині (квітень-листопад 1918 р.) [Текст] /Ігор Попов //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.18-31.

276. САГАЧ О. З історії створення Центральної адміністративно-територіальної комісії при ВУЦВК та здійснення політико-адміністративного формування УРСР на початку 20-х рр. ХХ ст. [Текст] /Оксана Сагач //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.119-125.

У ст. також розглядається діяльність місцевих адмін.-територ. комісій на прикладі Чернігів. губерн. адмін.-територ. комісії.

277. СОКУРОВ-ВЕЛИЧКО С. Особенности украинской соборности [Текст] /С.Сокуров-Величко //2000. – 2009. – 25-31 дек. – С.2.

У ст. наголошується, що Ленін планував утворення незалежної України у складі п'яти губерній – Київської, Подольської, Волинської, Полтавської і Чернігівської.

278. СТРИКУН Т. Як чехословацькі легіонери з німцями на Бахмаччині воювали [у берез. 1918 р.] [Текст] /Т.Стрикун //Сіверщина. – 2009. – 22 жовт. – С.13.

ПЕРСОНАЛІЇ

279. ЛІВШИЦЬ (Ліфшиць) Яків Абрамович (03.01.1896 – 01.02.1937) – зав. інструктор. відділу і заст. голови Чернігів. губ. ЧК (1919), голова Чернігів. губ. ЧК (1920), уродженець Мозиря Гомельської обл. [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.205.

280. МАЗЕПА Ісаак Прохорович (16.08.1884 – 18.03.1952) – громад., політ. і держ. діяч, публіцист, уродженець с. Костобобров Семенів. р-ну [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.425-426.

281. МАРКОВСКИЙ Василий Иосифович (01(13).01.1878, Черниговская губерния – после 1924). – генерал-лейтенант, из потомственных почетных граждан Черниговской губернии, помощник военного министра правительства А.В.Колчака по организационно-инспекторской части и начальник Главного штаба (с 03.01.1919) [Электронный ресурс] //Интернет-сайт общественно-исторического клуба «Белая Россия». – 2009. – 6 февраля. – Режим доступа: <http://www.belrussia.ru>.

282. СОЛОМАХА С. 90 років з дня народження міфів про «героїв» громадянської війни М.Щорса і В.Чапаєва [Текст] /Сергій Соломаха //Сіверщина. – 2009. – 3 верес. – С.4.

283. ЯСЕНЧУК О. Жорстока Фрума – дружина Щорса [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 19 лют. – С.12.

1930 – 1950-і рр.

284. БЕЛЬМАН С. «Хранить: постоянно» [Текст]: 50 лет назад в Чернигове была запрещена деятельность еврейской общины [Текст] /Семен Бельман //Тхия. – 2009. – 3 сент.

285. ГОЛОДОМОР на Ніжинщині [1932-1933] [Текст]: історико-публіцист. зб. /[упоряд.: М.М.Науменко, М.П.Шкурко]. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 110 с.: іл.

286. ГОЛОДОМОР 1932-1933 рр. на Чернігівщині: док., свідчення, дослідження [Текст]: зб. док. і матеріалів /Укр. ін-т пам'яті, Чернігів. ОДА; упоряд.: С.В.Бутко, С.І.Федусь; відп. ред. Т.П.Демченко. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 207 с.

287. ГОРОХ М.В. Управлінська вертикаль та кадрова політика Торгсину (на прикладі Чернігівської обласної контори) [Текст] /М. Горох //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 48. – С.134-141.

288. ДОВГА І. Чернігівці у розстрільних списках Соловків [Текст] /Ірина Довга //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С.67-70.

289. КРИВДА М. «За день по 20 чоловік стукалися і просили їсти» [Текст] /М.Кривда //Голос України. – 2009. – 28 листоп. – С.11.

Голодомор 1932-1933 рр. в с. Козилівка Корюків. р-ну.

290. МАЗУС И. В год Великого перелома [Текст] /И.Мазус //Лит. газ. – 2009. – 29 июля-4 авг. – С.15.

Автор розповідає про молодіжну підпільну організацію у Чернігові 1928-1929 рр. Він написав про неї книгу «Демократический союз».

291. МОЛОЧКО Я. Документальні свідчення голодомору [Текст]: [за арх. матеріалами УСБУ в Чернігів. обл.] /Ярослав Молочко //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 28 листоп. – С.4.

292. ОЛІЙНИК О. Реабілітовані історією: дехто заперечує? [Текст]: [конф. «Історична пам'ять: повернення із забуття» за результатами роботи над меморіал. проектами «Книга скорботи» та «Реабілітовані історією»] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 2 лип. – С.2.

293. РАДЯНСЬКІ органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. [Текст]: документи ГДА СБ України /упоряд.: В.Даниленко, С.Кокін. – К.: ВД «КМА», 2009. – 1311 с.

С.571, 699, 722, 788, 804, 910, 1011, 1042, 1051-1054, 1080, 1083, 1086, 1103: Док., що стосуються Чернігів. області.

294. ТКАЧЕНКО В.В. Наука у суспільно-політичному дискурсі розвитку УРСР (20-30-ті рр. ХХ ст.) [Текст]: моногр. /Володимир Ткаченко. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2009. – 375 с.

С.86-99, 115-122, 205-210, 215-223, 241-254: Суспільно-політичне життя Чернігівщини (репресії по відношенню до інтелектуалів, краєзнавчий рух тощо).

295. «ХЛІБЦЯ! Хлібчика!» [Текст] /підгот. В.Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 21 листоп.

Спогади мешканців Чернігівщини про голодомор 1932-1933 рр.

296. ШИРАЙ Р. Студенти ЧДТУ знайомляться з геноцидом 1932-1933 років [Текст]: вист. під назвою «Ми звинувачуємо!», присвячена голодомору 1932-1933 років, відкрилася в ЧДТУ 26 листоп. /Руслана Ширай //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 28 листоп. – С.5.

297. ЯСЕНЧУК О. «Комізми» комунізму [Текст]: [пошукове агентство зі створення наук.-докум. серіалів «Книга Пам'яті» та «Реабілітовані історією», яке займається на Чернігівщині увічненням пам'яті наших земляків – жертв тоталітаризму та Другої світової війни] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 27 серп. – С.12.

ПЕРСОНАЛІ

298. СМЕЛЬЯНОВ В. Трагедія українського есера (Юхим Гаврилей) [Текст] /Віктор Смельянов //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.150-155.

Ю.Гаврилей (1868 – 30.12.1931) народився у Веркіївці (Вертіївці) Ніжин. р-ну. Розстріляний у Києві.

299. КРУПИНА В.О. Влада радянської України в оцінці громадян (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.) [Текст] /Віктор Крупина //Укр. істор. журн. – 2009. – №6. – С.124-135.

С.127: Листи А.Давиденка, колгоспника с. Колесники Ніжин. р-ну, на ім'я тов. Сталіна та Мельникова з Чернігів. обл. у приймальню Ради Міністрів СРСР.

300. ЛУГОВСЬКИЙ Борис Львович (24(12).05.1898 – жовт. 1937) – історик, етнограф, музейний працівник, життям і діяльністю пов'язаний з Черніговом [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.289.

Народився в м. Тобольськ. У серп. 1937 р. заарештований «як активний націоналіст». За нез'ясованих обставин покінчив життя самогубством у Чернігів. в'язниці.

301. СМОЛЬСЬКА О. Як Рябченко ледь Городню не захопив [Текст]: [повстання на Городнянщині у черв. 1931 р. під проводом колишнього червоного партизана Якіма Рябченка] /О.Смольська //Сіверщина. – 2009. – 27 серп. – С.13.

302. ПАВЛЕНКО С. Чернігівець [І.П.Штанько (1919)] брав участь у радіодезінформації японців [у боях на Халхін-Голі 1939 р.] [Текст] /Сергій Павленко // Біла хата. – 2009. – 9 квіт. – С.3; Гарт. – 2009. – 10 квіт. – С.11.

1941 – 1945 рр.

303. ДЕРЕЙКО І.І. Організаційне та матеріальне забезпечення поліцейних структур і підрозділів у райхскомісаріаті Україна [Текст] /Іван Дерейко //Укр. істор. журн. – 2009. – №6. – С.87-106.

С.93, 94, 95-96, 97, 104: 136-й поліцейний батальйон, сформований у Чернігові 1942 р.

304. ДУБРОВ Б. Як заповідав друг [Текст]: [про тих, хто разом із І.Яновським, нині мешканцем Одеси, визволяв Чернігів у верес. 1943 р.] /Борис Дубров //Деснян. правда. – 2009. – 26 верес. – С.5.

305. ДУДЧЕНКО Г., Стрикун М. Ніжинська школа садівництва та шовківництва у 1942 р. [Текст] /Геннадій Дудченко, Микола Стрикун //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.80-87.

306. КОВАЛЕНКО Є. Формування органів управління лісовим господарством Ніжинщини в добу окупації (1941 – 1943 роки) [Текст] /Євген Коваленко //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.95-103.

307. КОРДИК С. СБУ за УПА! [Текст]: [з пересувної темат. вист. «Українська повстанська армія. Історія нескорених. Розсекречена пам'ять», на якій представлено док. і матеріали і по Чернігів. обл.] /Сергій Кордик //Сіверщина. – 2009. – 5 берез. – С.4.

308. ЛОБАНОВА Н. До Німеччини вивозили примусово [Текст]: [за док. ДАЧО] /Наталія Лобанова //Біла хата. – 2009. – 27 серп. – С.3.

309. МАЗУР Г. Останні почесні героям [Текст] /Г.Мазур //Нар. армія. – 2009. – 10 листоп. – С.8.

Нарис про Чернігів. «Пошуково-дослідницький клуб «Патріот», який виявляє нові невідомі поховання радянських воїнів, які загинули у 1941-1943 рр. на території області.

310. МАЗУР Г. Перепоховали [35] воїнів [на чернігів. кладовищі «Яцево» у день святкування 65-ї річниці визволення України від нім.-фашист. окупантів] [Текст] /Г.Мазур //Гарт. – 2009. – 30 жовт. – С.3.

Це солдати і партизани. Вдалося встановити імена чотирьох бійців: О.П.Коковкіна (1921, Респ. Комі), З.Е.Хоїта (1900, Одеса), П.М.Матвієвського (1918, Дніпропетр. обл.), П.Я.Кір'яна (рік та місце народження поки що невідомі).

311. МОКРОУСОВА І. Ще 10 років тому їх було 130, а тепер – лише 49 [Текст] /Рина Мокроусова //Чернігів. відом. – 2009. – 23 верес. – С.4.

День партизанської слави у Чернігові, на який змогли зібратися лише 20 партизанів.

312. СВИСТУН Г. Увічнення пам'яті [по-звірячому знищених євреїв у Сосниці і в с. Масалаївка Сосниц. р-ну в листоп. 1941 р.] [Текст] /Геннадій Свистун //Тхія. – 2009. – 9 груд.

313. СКРИПКА М. Загибель Миколи Попудренка [Текст]: [спогади колишньої помічниці комісара по комсомолу партизан. з'єднання під командуванням М.Попудренка про 6-9 лип. 1943 р.] /Марія Скрипка; [підгот. до друку В.Кіреєв] //Деснян. правда. – 2009. – 21 лип. – С.6.

314. ФАЛЬЧЕВСЬКИЙ О. «Білі журавлі» над Черніговом [Текст] /Олександр Фальчевський //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 5 листоп. – С.3.

Чернігів. історико-пошуковий клуб «Патріот». Перепоховання останків воїнів на кладовищі Яцево

315. ШКАЛАБЕРДА М.Д. Якщо не зараз, то коли? Якщо не ми, то хто? [Текст] /М.Шкалаберда; спілкувалась [з керівником шкільного гуртка «Пошук», с.Вороб'ївка Н.-Сіверського р-ну] М.Сирник //Сівер. край. – 2009. – 11 лип. – С.3.

Як школярі знайшли док. про партизан. загін М.Павленка, який вважався не існуючим, тощо.

316. ШПИТЯК В. Організація навчального процесу в Ніжинській фельдшерсько-акушерській школі під час нацистської окупації (1941-1943 роки) [Текст] /Віталій Шпитяк //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.117-120.

ПЕРСОНАЛІ

317. САПОН В. «Ступив через смерть, щоб жити...» [Текст]: [повні кавалери ордена Слави, уродженці Чернігівщини] [Текст] /Володимир Сапон //Чернігів. відом. – 2009. – 17 черв. – С.8.

319. ФЕДУСЬ В. Не в силах забути [Текст]: зі спогадів Віри Новодід про відомого розвідника Кузьму Гнідаша [Текст] /Валентина Федусь //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 3 листоп. – С.1,5.

К.С.Гнідаш (1914 – 1944) – Герой Рад. Союзу, командир розвідувально-диверсійного загону на території Остерщини. Народився в с. Сологубівка Талалаїв. р-ну.

320. САПОН В. Перед очима проходили тисячі людських доль... [Текст]: [нарис про В.Д.Драгунова (21.07.1919 – 1997) – керівника обл. штабу «Пошук» та автор. колективу «Книги пам'яті» по Чернігів. обл.] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 18 лип. – С.4.

321. ЧИЖОВА О. Листи з фронту [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 23 верес. – С.4.

Про долю колишнього вчителя історії та нім. мови А.Н.Левіна Чернігів. шк. №4. Загинув при визволенні литовського міста Вільнюса. Похований у с-щі Міцкуні. Публ. його листи рідним.

322. ПОТАПЕНКО Л. Тільки тобі, Євланечко, скажу... [Текст]: до дня визволення Чернігова від нім.-фашист. окупантів /Любов Потапенко //Гарт. – 2009. – 18 верес. – С.20.

Розповідь жительки с.Черниш Чернігів. р-ну Г.С.Кириєнко про старосту М.Я.Садченка (1889 – ?), завдяки якому фашисти не спалили село у 1943 р.

323. КОРДИК С. І досі сниться війна [Текст]: [нарис про учасника бойових дій з Ічні Г.О.Котляра (1923), який пережив нім. полон, радян. «фільтраційні» табори і т.п.] /Сергій Кордик //Біла хата. – 2009. – 17 груд. – С.10.

324. КОХАН М. Визволителю Білорусі від Президента Олександра Лукашенка [Текст] /Микола Кохан //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 3 листоп. – С.2.

Про М.Наливайка, фронтовика, колишнього вчителя географії Носів. СШ №1, учасника боїв у Білорусі, нагородженого ювілейною медаллю на честь 65-ї річниці визволення Республіки від нім.-фашист. окупантів.

325. ГУБАР В. «Тримайся, брате!» [Текст] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 27 жовт.

Про учасника бойових дій у складі 70-ї гв. дивізії на території Карпат Д.С.Хоменка, уродженця Орлівки Куликів. р-ну, а нині жителя Чернігова, нагородженого орденами Червоної Зірки і Слави III ступеня.

326. ФЕСЮН П. Повернувся додому [Текст] /Поліна Фесюн //Деснян. правда. – 2009. – 24 груд.

Про перепоховання у с. Куковичі Менського р-ну воїна С.Хруща, який вважався безвісти зниклим. Останки його знайдені влітку 2009 р. у місті Луга неподалік від Санкт-Петербурга.

1980 – 1990-і рр.

327. БЕЛЬМАН С. Народжена перебудовою [Текст]: [до 20-річчя Чернігів міської єврейської громади] /Семен Бельман; розмовляла В.Губар //Деснян. правда. – 2009. – 28 листоп.

328. БОРОТЬБА за незалежність України у 1989 – 1992 рр. [Текст]: Чернігів. крайова орг. Нар. руху України за перебудову: зб. док. і матеріалів. /упоряд.: С.В.Бутко, С.В.Соломаха; відп. ред. Т.П.Демченко. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 432 с. – (До 20-річчя створення Нар. руху за перебудову).

329. ДЕМЧЕНКО Т.П. Історія Руху не стане подібною до історії Месопотамії [Текст] /Тамара Демченко; спілкувався [з відп. ред. кн. «Боротьба за незалежність України у 1989-1992 рр.: Чернігівська крайова організація Народного Руху України за перебудову»] О.Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 3 верес. – С.4.

330. ЛІГУН А. Двадцять три весни після... [Текст]: Чорнобиль у століттях і долях: [нарис, розповіді, соц. портр. людей] /Анатолій Лігун. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 464 с.

331. ЧИЖОВА О. Афганістан [Текст]: у пам'ять про тих, хто так і не повернувся /Ольга Чижова //Деснян. правда. – 2009. – 4 лют. – С.6-7.

Чернігівські «афганці».

АРХЕОЛОГІЯ

332. БОГДАНОВА Л. Скарби Ковчинського городища [Куликів. р-ну] [Текст] /Л.Богданова //Поліська правда. – 2009. – 11 лип. – С.5.

333. ВЕСЕЛОВ Р. Похитители истории [Текст]: тайны и легенды «черных археологов» [на Черниговщине] /Роман Веселов //Взгляд. – 2009. – 19 февр. – С. 4-5.

334. ДО 60-РІЧЧЯ Ростислава Всеволодовича Терпиловського [24.04.1949] [Текст] //Археологія. – 2009. – №3. – С.125-126.

Відомий укр. археолог, д-р істор. наук, лауреат Держ. премії України в галузі науки і техніки, проф. У 1974-1978 рр. брав активну участь у проведенні розвідок на Чернігівщині та розкопках поселень Роїще, Улянівка, Киселівка I та II (Чернігів. р-н). Матеріали цих пам'яток склали джерельну базу канд. дис. «Населення Нижнього та Середнього Подесення у III-V ст.» (1980).

335. ДРОБЯЗКО Н. «Яка глина, такий і глечик» [Текст]: [Перші вироби з випаленої глини періоду неоліту знайдені археологами в Батурині] /Наталія Дробязко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №2 (берез.-квіт.). – С. 8.

336. МІЗИН – одна з найвидатніших пізньопалеолітичних пам'яток Європи у Короп. р-ні [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.730-731.

337. ОЛЕФІРЕНКО Н. Ще вчора тут місто шуміло... [Текст]: з нагоди 340-річчя заснування гетьман. столиці у Батурині: Батурин археологічний /Н.Олефіренко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1(14), січ. – С. 3.

338. СЕКЕРА С. Древньоруський Новгород-Сіверський розвивався від Успенського собору в бік Домотканова [Текст]: археол. експедиція [студентів істор. фак-ту НДУ ім.М.В.Гоголя] /Сергій Секера //Сівер. край. – 2009. – 22 серп. – С.4.

Мета експедиції – відродити давньоруський Новгород-Сіверський в історичному сенсі.

339. СЕРЕДНЬОВІЧНІ старожитності Центрально-Східної Європи [Текст]: матеріали VIII міжнар. студент. наук. археол. конф. (Чернігів, 10-12 квіт. 2009 р.) /редкол.: В.О.Дятлов (відп. ред.), В.П.Коваленко (відп. секретар), О.Б.Коваленко та ін. – Чернігів: Сіверян. думка, 2009. – 252 с.

Із змісту: Бібіков Д. Конструкція насипів курганних могильників на території Чернігова в контексті дохристиянських вірувань давньоруського населення [Текст] /Дмитро Бібіков, с.20-21. Гирич Я., Гирич М. Джерела для дослідження урбанізації Чернігівщини в другій половині XVII-XVIII ст. [Текст] /Ярослав Гирич, Марія Гирич, с.34-35. Гузь О. Давньоруські пам'ятки на території Ніжина [Текст] /Ольга Гузь, с.41-42. Дедович Д. Археологи-освітяни Чернігівщини 20-х рр. XX ст. [Текст] /Дарія Дедович, с.47-49. Дем'яненко Д. Монгольська навала 1239 р. на Чернігів (за антропологічними матеріалами) [Текст] /Денис Дем'яненко, с.50-51. Дядечко О. Поховання «заложного» мерця на давньоруському некрополі Чернігова [Текст] /Олександр Дядечко, с.56-57. Жагловська І. Археологічні дослідження поблизу Благовіщенського собору в Чернігові 2008 р. [Текст] /Ірина Жагловська, с.56-57. Казіміров Д. До історії колонізації території Менської сотні у XVII-XVIII ст. [Текст] /Дмитро Казіміров, с.70-73. Козубова Д., Скороход В. Поруб X ст. на Шестовицькому городищі в урочищі Коровель [Текст] /Дарина Козубова, В'ячеслав Скороход, с.89-93. Кульбака О. Млинарство у господарській діяльності Батуринського Крупицького Свято-Миколаївського монастиря у другій половині XVII-XVIII ст. [Текст] /Олександр Кульбака, с.97-99. Ланько О. Речові скарби середньовічного Чернігова [Текст] /Оксана Ланько, с.101-103. Музика В. Любецькі скарби [Текст] /Владислав Музика, с.138-140. Нюх В. Участь Чернігівського історико-архівного гуртка в археологічних розкопках (1923-1924 рр.) [Текст] /Віра Нюх, с.143-145. Пищенко В. Скарбниця на цитаделі Батурина: дослідження та реконструкція [Текст] /Володимир Пищенко, с.152-154. Скороход В. Деревообробна справа на Шестовицькому археологічному комплексі в X-XI ст. [Текст] /В'ячеслав Скороход, с.186-192. Токареві С. Культові споруди другої половини XVII-XVIII ст. на території Коропської сотні Ніжинського полку [Текст] /Сергій Токареві, с.205-207. Тригуб О. З історії формування земельних володінь козацької старшини у XVIII ст. (на прикладі роду Туманських) [Текст] /Олександр Тригуб, С.209-210. Цеков А., Вінніков І. Заміський будинок Василя Дуніна-Борковського в околицях Чернігова [Текст] /Артур Цеков, Іван Вінніков, с.225-227. Шурковський О. Будівельна техніка собору Живоначальної Трійці в Батурині [Текст] /Олександр Шурковський, с.236-237.

340. СИТИЙ І.М. Князівська булла XI ст. [Текст] /Ігор Ситий //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.290-291.

Село Рудка Чернігів. р-ну: археологічні розкопки, під час яких виявлено ряд поселень і курганів періоду Київ. Русі.

341. СИТИЙ Ю.М. Камери, «псевдокамери» та могили Чернігівського некрополя [Текст] /Юрій Ситий //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.292-296.

342. ФАТЮК О. Знахідки епохи бронзи на Ніжинщині (за матеріалами фондів Ніжинського краєзнавчого музею) [Текст] /Олексій Фатюк //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.67-68.

343. ЧИЖОВА О. Антонієви печери є і в Любечі [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 16 груд. – С.29.

344. ЯСЕНЧУК О. Найбільший курганний некрополь у Східній Європі – на межі зникнення [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 18 черв. – С.12.

Розташований у с. Липове Талалаїв. р-ну.

ЕТНОГРАФІЯ

345. БЕРЕЗКІНА О. Чарівна купальська ніч [Текст]: [народно-обрядова програма «Ця чарівна купальська ніч» у Чернігові, режисером якої виступила Р.Решетнюк] /Ольга Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 8 лип. – С.20.

346. ГОДЛІНА Л.О. Особливості орнаментики чернігівських рушників – «божників» [Текст]: (за матеріалами фондової збірки національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав») /Лариса Годліна //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.85-90.

Матеріали колекції представляють Короп., Корюків., Менський, Семенів., Сосниц., Чернігів. і Щорський р-ни.

347. КАВУННИК О.А. Музична регіоніка в контексті етнокulturології [Текст]: (до постановки проблеми) /О.Кавунник //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2009. – Вип. 66. – С.190-194.

На матеріалі музичного мистецтва Чернігово-Сіверщини.

348. ЛИЧКОВАХ В.А. Європейські, етнічні, регіональні виміри української образотворчості (філософія етнокulturи в мистецькому житті Чернігово-Сіверщини) [Текст] /Володимир Личковах //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2009. – Вип. 66. – С. 78-85.

349. МАЛИНКА Олександр Никифорович (1865-1941) – етнограф і фольклорист, дійсний член Етнографічної комісії при ВУАН, уродженець Мрина Носів. р-ну [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.471.

350. ПРИХОДЧЕНКО К. Український костюм – частка народної історії [Текст] /К.Приходченко //Укр. мова і л-ра. – 2009. – №45-46 (груд.). – С.25-42.

Є і про костюми Чернігівщини.

351. СЕРДЮК І. Баба-повитуха у ранньомодерному суспільстві [Текст]: (за даними статистичних джерел та етнографічних досліджень) /Ігор Сердюк //Краєзнавство. – 2009. – №3-4. – С.214-220.

Ст. написана на основі аналізу матеріалів Генерального опису Стародуба – значного полкового міста Чернігівщини.

352. ТЕРЕЩЕНКО О. Про питання про дошлюбні сексуальні стосунки в середовищі української та російської сільської молоді (перша половина ХІХ ст.) [Текст] /Олена Терещенко //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.106-111.

Ст. написана на даних етногр., фольклор. джерел та докум. матеріалів ДАЧО.

353. ЯКУБІНА Ю. Етнокультурний простір Ніжина як фактор формування художньої свідомості Гоголя [Текст] /Юлія Якубіна //Київ. старовина. – 2009. – №3. – С.107-149.

354. ЯСЕНЧУК О. Елвіс Преслі, Олег Скрипка, Олександр Ясенчук – що у нас спільного? [Текст]: [з вист. «Узором скрашене життя», що діє у військ.-іст. музеї Чернігова] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 2 лип. – С.15.

Представлені рушники, вишивки, гобелени, стародавні меблі, предмети традиційного одягу, посуд тощо з фондів ЧІМ ім. В.В.Тарновського, які переважно походять із с. Масани Чернігів. р-ну.

ПРИРОДНІ УМОВИ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ОБЛАСТІ

355. ГНИП Г. Смерч на кілометр відніс бляху з хати [Текст]: [торнадо, який вперше пронісся у селах Чернігів., Бобровиц., Ніжин. та Носів. р-нах 7 черв. 2009 р.] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 12 черв. – С.6.

355. ДОБРЫНИНА Л. Хотите искупаться в Стрижне? Ну, рискните [Текст] /Лариса Добрынина //Взгляд. – 2009. – 7 мая. – С. 5.

Незадовільний екологічний стан річки в межах Чернігова.

357. ДОПОВІДЬ про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2008 рік [Текст] /Держупр. охорони навколиш. природ. середовища в Чернігів. обл. – Чернігів, 2009. – 245 с.: табл..

358. ДРОЗДОВА К. Десна поповнилася щукою [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2009. – 30 жовт. – С.3.

359. ЕКОЛОГІЧНИЙ паспорт Чернігівської області. 2008 [Текст] /Держупр. охорони навколиш. природ. середовища в Чернігів. обл. – Чернігів, 2009. – 170 с.: іл.

360. ЖИГАЛЕНКО О.А. Лісова рослинність Ічнянського національного природного парку [Текст] /О.Жигаленко //Укр. ботан. журн. – 2009. – Т.66. – №6. – С.836-845.

361. ЗАВ`ЯЛОВА Л.В. Доповнення до адвентивної флори Чернігівського Полісся [Текст] /Л.Зав`ялова //Укр. ботан. журн. – 2009. – №5. – С.635-639.

362. КИРИЧЕНКО С. Чернигов. Бедненко, зато чисто и уютно [Текст]: второй год подряд журналисты журн. «Фокус» на основании экспертных оценок экологов называют Чернигов самым чистым городом Украины! /Сергей Кириченко //Семь дней. – 2009. – 17 июня.С. 9.

363. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ створено парк «Залісся» [Текст] //Деснян. правда. – 2009. – 17 груд.

364. ПОПРУГА В. Озеро Срібне [Текст]: [заповідний об'єкт Ріпкинщини] /Володимир Попруга //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 6 жовт. – С.5.

365. ПРЕЙС А. Что можно выловить из Стрижня? [Текст] /Анна Прейс //Взгляд. – 2009. – 4 июня. – С. 7.

366. ПУТЕВОДИТЕЛЬ по Днепру и его притокам [Текст] /сост. П.Балицкий. – [Чернигов]: [Б.и.], 2009. – 245 с.: ил.

367. РІК зубра [Текст]: [чому на Чернігівщині більше немає зубрів] /Підгот. О.Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 19 берез. – С.3.

368. САВЕНКО А.И. Путеводитель по Днепру и Десне. От Киева до Екатеринослава и Чернигова [Текст] /А.Савенко. – Изд. И.А. и Г.Б. – Чернигов: [Б.и.], 2009. – 88, IV с. – Ксерокопия. – Вых. дан. ориг.: Киев: Тип. Губерн. Правления, 1902.

369. СВІТЛАНОВ О. Найнеобхідніший ресурс життя [Текст]: [бесіда з нач. Деснян. басейнового упр. водних ресурсів про водні ресурси Чернігівщини та їх збереження і використання] /О.Світланов //Деснян. правда. – 2009. – 6 черв. – С.6.

370. СЫПУНОВ Б. Леопарды и гепарды в черниговских лесах [в эпоху Древней Руси] [Текст] /Борис Сыпунов //Чернигов. семейная газ. – 2009. – 29 янв. – С. 16.

371. ТЮТЮННИК Є. «Зелений пояс» Чернігова зносився...[Текст]: [стан зелених насаджень міста] /Євдокія Тютюнник //Деснян. правда. – 2009. – 4 квіт. – С.4.

372. ЧЕРНЕЦЬКИЙ Є. Географія розселення лосів у Сосницькому повіті за метричними книгами останньої третини ХІХ – початку ХХ ст. [Текст] /Євген Чернецький //Сіверян. літопис. – 2009. – №1. – С. 51-54.

373. ЧЕРНІГІВ Чорнобильський [Текст]: Книга життя [Кн.3] / [авт. ідеї і упоряд. Є.Г.Сонник]. – Чернігів: Деснян. правда, 2009. – 495 с.: іл.

374. ШЕВЧЕНКО В.Л., Лукаш О.В. Ліси Чернігівщини в аспекті радіоактивного забруднення [Текст] / В.Шевченко, О.Лукаш // Еколог. вісн. – 2009. – №6 (листоп.-груд.). – С.25-26.

НАРОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

375. АНТОНЕНКО П. Будемо дружити, сябри! [Текст]: у Чернігові Україна і Білорусь зміцнювали свою співпрацю / Петро Антоненко // Сіверщина. – 2009. – 4 черв. – С.13.

Чергове XVI засідання міжуряд. укр.-білорус. змішаної комісії з питань торгово-економ. співпраці.

376. ВОЛОШИНА В. ...І лауреати конкурсу «Чернігівська якість-2009» [Текст]: [відзначення кращих суб'єктів підприємницької діяльності та вшанування переможців і лауреатів цього конкурсу] / В.Волошина // Деснян. правда. – 2009. – 5 верес. – С.1.

377. ДОБРЫНИНА Л. Производство падает, безработица растет [Текст]: итоги года / Лариса Добрынина // Взгляд. – 2009. – 1 янв. – С. 2.

Про системний характер кризи в Чернігів. обл. розповів під час зустрічі із журналістами заст. голови Чернігів. ОДА В.Приходько.

378. ЕКОНОМІЧНЕ і соціальне становище Чернігівської області за 2008 рік [Текст] / Держкомстат України, Голов. упр. стат. у Чернігів. обл. – Чернігів, 2009. – 96 с.: іл.

379. ЕКОНОМІЧНЕ і соціальне становище Чернігівської області за 2009 рік [Текст] / Держкомстат України, Голов. упр. стат. у Чернігів. обл. – Чернігів, 2009. – 94 с.: іл.

380. ІЛЛІН О. Співпраця – шлях до виходу з кризи [Текст]: [зустріч представника Посольства Респ. Білорусь в Україні О.Щесльонка зі спеціалістами гол. упр. економіки Чернігів. ОДА та представниками місцевих підприємств-експортерів, що відбулася у Чернігові] / Олександр Іллін // Деснян. правда. – 2009. – 27 серп. – С.2.

381. ЛИСЕНКО В. Мер Чернігова: для міста 2008-й рік був результативним [Текст]: [з прес-конф.] / В.Лисенко // Деснян. правда. – 2009. – 10 січ. – С.3.

382. МИРОСЛАВСЬКА Я. Чернігів був представлений на [5-му] російсько-українському форумі [у Торгово-промисл. палаті Росії (Москва), присвяченому подоланню фінансово-економ. кризи] [Текст] / Ярослава Мирославська // Чернігів. відом. – 2009. – 1 квіт. – С.3.

383. МОВША М. Асоціація «Дія» успішно працює 10 років [Текст] / М.Мовша // Вісн. Ч. – 2009. – 5 берез. – С.4.

Об'єднує підприємства малого та середнього бізнесу Чернігівщини з 1998 р.

384. ПАВЛЕНКО С. «Зайві» люди теж хочуть їсти... [Текст] / Сергій Павленко // Голос України. – 2009. – 30 січ. – С.1, 28-29.

Соціально-економічний огляд Чернігівщини.

385. ПАДАЛКА Л.В. І один у полі воїн... [Текст] / Л.Падалка // Соц. захист. – 2009. – №3. – С.37-38.

Діяльність Чернігів. обласного центру зайнятості.

386. РИНОК праці Чернігівської області за I півріччя 2009 року [Текст]: стат. бюл. / Держкомстат України, Голов. упр. стат. у Чернігів. обл.; [відп. за вип. Н.Г.Козар]. – Чернігів, 2009. – 71 с.

387. СЕМЕНЕНКО С. Чернігівщина – одна з перших за обсягами фінансування [у 2009 р. за рахунок коштів стабілізаційного фонду Кабміну України] [Текст] / С.Семененко // Деснян. правда. – 2009. – 23 трав. – С.3.

388. СОЦІАЛЬНО-економічне становище Чернігівщини у 2008 році [Текст] /Гол. упр. стат. у Чернігів. обл. //Деснян. правда. – 2009. – 24 січ. – С.4; 29 січ. – С.14.

389. ФЕДУСЬ В. Інтереси бізнесу захистить «Сіверщина» [Текст] /Валентина Федусь //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 29 груд. – С.3.

Організація роботодавців утворена в Чернігові 2004 р.

390. ЧЕРНІГІВЩИНА в цифрах у 2008 році [Текст]: стат. зб. /Гол. упр. стат. у Чернігів. обл. – Чернігів, 2009. – 190 с.

391. ЧЕРНІГІВЩИНА 2008 [Текст]: стат. щорічник /Держкомстат України, Голов. упр. стат. у Чернігів. обл.; [за ред. Д.І.Ашихміної; відп. за вип. К.Й.Свистун]. – Чернігів, 2009. – 501с.

БАНКІВСЬКА І ФІНАНСОВА СИСТЕМИ

392. ВОЛОШОК Л. Банківська система Чернігівщини в цифрах і фактах [Текст] /Л.Волошок //Деснян. правда. – 2009. – 19 трав. – С.4.

393. ГАРБУЗ Н. Управління Нацбанку в Чернігівській області приймало гостей з Гомельщини [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 24 жовт. – С.3.

394. ЄЛІСЄЄВА М. «Південкомбанк» – 19 років на фінансовому ринку України [Текст] /Марта Єлісеєва //Чернігів. відом. – 2009. – 30 груд. – С.5.

Про Північне головне регіон. упр. цього банку у Чернігові, яке було відкрито влітку 2009 р.

395. КУЗЬМЕНКО І. Там, де потрібні зміни [Текст]: в Чернігові почала працювати програма Європ. банку реконструкції та розвитку ТАМ /Ігор Кузьменко //Семь дней. – 2009. – 1 апр. – С.5.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

396. БОРИСЕНКО О. І мала ріка має працювати: 10 років тому відновила роботу Седнівська ГЕС [Текст] /О.Борисенко //Біла хата. – 2009. – 22 жовт. – С.2.

397. БУДЛЯНСЬКИЙ М. Чи солодко живеться виробникам солодкого? [Текст]: /Микола Будлянський //Деснян. правда. – 2009. – 11 квіт. – С.1-2.

Цукрове виробництво в Чернігів. області.

398. ГАРБУЗ Н. Місцеве паливо за 770 грн. зігріє, як газ вартістю 2500 грн. [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 12 верес. – С.3.

Бесіда з С.Вітренком – керівником «Чернігівторфу», одним із розробників обл. програми переобладнання газових котелень на твердопаливні.

399. ГНИП Г. На Чернігівщині місцевого палива більше, ніж газу біля острова Зміїний [Текст] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 27 лют. – С.6.

Торф, дрова та вугілля.

400. КОРДИК С. Чорне коло для підприємств Чернігівщини [Текст]: [ситуація, в якій опинилися підприємства-експортери обл.] /Сергій Кордик //Сіверщина. – 2009. – 19 листоп. – С.3,6.

401. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Микола Михалевич [Текст]: ювілей відзначимо після відновлення роботи у 2010 році /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 23 груд. – С.7.

50-річний ювілей ВАТ «Чернігівське Хімволокно» (21.12.1959). Розповідає керівник підприємства.

402. ШМАТОК З. Героїня і просто робітниця [Текст]: [нарис про Героя Соц. Праці Г.І.Дуденко, колишню робітницю Корюків. ф-ки техн. паперів, яку скромно поховали без участі районного начальства] /Зоя Шматок //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 7 листоп. – С.1,2.

ЗВ'ЯЗОК

403. ДОЛИНЕЦЬ А. Радіо на стовпі посеред села [Текст]: [з історії вуличної радіотрансляції у сіл. місцевості Чернігів. обл.] /Аліна Долинець //Гарт. – 2009. – 2 січ. – С.5.

404. ПАНАСКО Г. Шляхи до людських сердець [Текст] /Г.Панаско; бесіду [із заст. директора з питань технології Чернігів. дирекції УДППЗ «Укрпошта»] вів І.Кужільний //Деснян. правда. – 2009. – 19 берез. – С.12.

Підсумки роботи Чернігів. філії Укрпошти в 2008 р.

405. ФЕДУСЬ В. З нагоди свята в Чернігові гасили... конверти [Текст]: 150 років з дня відкриття телеграфної станції /Валентина Федусь //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 17 листоп. – С.2.

406. ЧЕРНІГІВСЬКОМУ телеграфу – 150 [Текст] /Фото В.Сенчука //Біла хата. – 2009. – 12 листоп. – С.2.

ТРАНСПОРТ

407. ВІТКОВСЬКА І. У путі – 45 років [Текст] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2009. – 4 листоп. – С.4.

45-річний ювілей КП «Чернігівське тролейбусне управління». Підприємство створене 5 листоп. 1964 р., коли відкрився тролейбусний рух у місті.

408. ІЛЬІН А. Автобус прийде за розкладом [Текст] /Аркадій Ільїн //Чернігів. відом. – 2009. – 21 жовт. – С.6.

Про роботу ВАТ «Чернігівавтосервіс».

409. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Чернігівському річковому порту – 45! [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 12 серп. – С.4.

ТОРГІВЛЯ

410. АНТОНЕНКО П. Медове життя [Текст] /Петро Антоненко] //Сіверщина. – 2009. – 1 січ. – С.6; Біла хата. – 2009. – 1 січ. – С.2.

Магазин «Поліський мед» у Чернігові, який реалізує продукти бджільництва і все для пасічників.

411. ВОЛОЩАК М. Споживча кооперація Чернігівщини [Текст] /М.Волощак //Деснян. правда. – 2009. – 2 лип. – С.3.

412. ДОРОШ О. Україна – Білорусь: взаємно наповнювати сільгоспринки [Текст]: [із засідання в Чернігові укр.-білорус. робочої групи з нарощування взаємної присутності на ринках Респ. Білорусь та України сільськогосп., харч., ін. продукції] /Олекса Дорош //Деснян. правда. – 2009. – 28 берез. – С.1.

413. ІЛЛІН О. Зона вільної торгівлі в ЄС – шлях до європейських стандартів [Текст]: [тема, яку обговорювали в прес-клубі «Чиста політика» вітчизн. експерти та представники мас-медіа Чернігова] /Олександр Іллін //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 22 жовт. – С.4.

414. ПАВЛЕНКО С. Криза кризою, а Гомель скуповується у Чернігові [Текст] /Сергій Павленко //Сіверщина. – 2009. – 29 січ. – С.1,6.

Що принесла девальвація білорус. валюти торгівлі Придесення.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

415. АНТОНЕНКО П. Фермери з путом беруться за ціп, косу і серп [Текст]: [з обл. конф. фермерів, на якій визначено причини критичного стану фермерства] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 29 січ. – С.3.

416. БУДЛЯНСЬКИЙ М. Фермери. Що сильним не під силу [Текст]: [з обл. фермер. конф.] /Микола Будлянський //Деснян. правда. – 2009. – 29 січ. – С.4.

417. ГРИЦЬ Т. Землевласники Чернігівщини почали отримувати акти на землю за спрощеною процедурою [Текст] /Т.Гриць //Гарт. – 2009. – 16 жовт. – С.2.

418. КУЛЬБАКО В. У зоні підвищеного ризику [Текст] /Віктор Кульбако; розмовляла О.Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 5 серп. – С.19.

Про напрямки діяльності ветеринарної служби обл. розповідає нач. гол. упр. ветеринарної медицини в Чернігів. обл.

419. ЛЕВЕНОК І. Людство вилікують... ветеринари? [Текст] /Ігор Левенок //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 5 груд. – С.1,4.

Стан ветеринарної служби на Чернігівщині.

420. ФЕДУСЬ В. «Фундамент під врожай» закладено [Текст]: аграріям Чернігівщини криза не дуже заважала /Валентина Федусь //Чернігівщина. – 2009. – 7 трав. – С.3.

Так вважає нач. гол. упр. агропром. розвитку ОДА А.Максак.

421. ШАНОЙЛО О. Аграрії і реалії [Текст] /Олександр Шанойло; інтерв'ю взяв І.Кузьменко //Деснян. правда. – 2009. – 29 груд.

Заст. голови ОДА з аграрних питань – про АПК у 2009 р.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ. ТУРИЗМ

422. БЕНЬО И .Чернигов – родина ралли [Текст]: в Чернигове дан старт первой национальной любительской гоночной серии «Открытый кубок Субару 2009» /Игнат Беньо //Взгляд. – 2009. – 25 июня. – С. 8.

423. ГАРБУЗ Н. Чи зможуть «золоті рибки» відродити плавання на Чернігівщині? [Текст]: [перебування у Чернігові чемпіона світу з плавання Д.Силантьєва та олімпійської чемпіонки Я.Клочкової з ініціативою відродити Чернігів як центр олімпійської підготовки з водних видів спорту] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 4 лип. – С.3.

424. 2008: підсумки спортивного року [Текст] //Деснян. правда. – 2009. – 24 січ. – С.15.

425. ДОЛИНЕЦЬ А. Прилуцькі голуби-спортсмени [Текст]: [нарис про клуб спорт.-пошт. голубівництва у Прилуках] /Аліна Долинець //Гарт – 2009. – 14 серп. – С.1,6.

426. КИРИЧЕНКО С. Новая эра черниговского бокса [Текст] /Сергей Кириченко //Семь дней. – 2009. – 18 февр. – С. 24.

427. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Мінохоронздоров'я попереджає: не зліть чернігівців! [Текст]: [про триумфальний виступ чернігів. кікбоксерів у Мадриді на Чемпіонаті світу] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2009. – 10 лип. – С.21.

428. МИХАЙЛОВ О. Ігри патріотів [Текст] /Олександр Михайлов; спілкувався [з капітаном команди патріотів-квестерів Чернігів. історико-пошукового клубу екстремального відпочинку «Сімаргл»] О.Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 20 серп. – С.14.

429. ПРЕЙС А. «Мне бы, мне бы в небо!» [Текст]: в Количевке прошли Всеукр. соревнования по запуску воздушных змеев /Анна Прейс //Взгляд. – 2009. – 11 июня. – С.7.

ПЕРСОНАЛІЇ

430. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Галина Авраменко – чемпіонка світу! [Текст]: [чернігів. снайперка виграла дві золоті та одну срібну медаль на Чемпіонаті світу зі стрільби по рухомій мішені у фінському містечку Хейнола] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2009. – 4 верес. – С.21.

431. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Сергій Кучеренко – найкращий футболіст Чернігівщини 2008 року [Текст] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2009. – 16 січ. – С.21.

432. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Мирослав Мандрик: «Я пишаюся не лише Олегом Кузнецовим, а й багатьма іншими своїми вихованцями» [Текст]: [нарис про

М.Мандрика, найавторитетнішого дит. тренера Чернігівщини з футболу з нагоди його 75-річчя] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2009. – 6 лют. – С.21.

433. ІСТОРІЯ екскурсійної діяльності в Україні [Текст]: навч. посіб. /Ф.К.Федорченко та ін. – К.: Кондор, 2009. – 163 с.: табл.

С.13-16, 162: В.І.Петров – один з організаторів освітян. екскурсій кінця ХІХ – поч. ХХ ст., викладач давніх мов у Ніжин історико-філол. ін-ті.

ТУРИЗМ

434. АДРУГ В. Екскурсія на колесах [Текст]: [екскурсійно-лекційні тури ЧІМ ім. В.Тарновського за назвою «Дорогами рідного краю»] /Віталій Адруг //Деснян. правда. – 2009. – 1 січ. – С.11.

435. АДРУГ В. Чернігів – Новгород-Сіверський – Глухів [Текст]: лекційно-екскурсійний тур за маршрутом /Віталій Адруг //Деснян. правда. – 2009. – 28 трав. С.12-13.

Зміст: Меценатство. Терещенки. Короткі довідки про міста.

436. АНТОНЕНКО П. На плотах по Десні [Текст]: [презентація проекту С.Провозіна «Кластер водного туризму в Чернігів. обл.»] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 11 черв. – С.14.

437. ВІТКОВСЬКА І. Такого Чернігова ви ще не бачили [Текст]: [новий турист. маршрут «Чернігів вечірній»] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2009. – 1 квіт. – С.2

438. ВОЛОЩУК О. Сіверські шляхи Софії Русової [Текст]: [турист. маршрут «Чернігів. шляхи Софії Русової», організований благодійним фондом її імені] /Олександр Волощук //Сіверщина. – 2009. – 20 серп. – С.2

439. ГРОМОВИЙ П. Чернігівщина туристична. Якою їй бути? [Текст]: [з виїзного розширеного засідання колегії ОДА в Батурині] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 28 лип. – С.4-5.

440. НОВІ туристичні маршрути Прилуччини [Текст] /підгот. П.Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 16 лип. – С.15.

441. ПОЛІЩУК Н. Полювання за невловимим духом епохи [Текст]: лекційно-екскурсійний тур за маршрутом Чернігів – Батурин – Короп – Вишеньки /Назар Поліщук //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 5 листоп. – С.10.

442. ПОПРУГА В. Екологічний марафон [Текст]: зелений туризм [в Ріпкин. р-ні] /Володимир Попруга //Деснян. правда. – 2009. – 1 серп. – С.6.

443. ПРЕЙС А. Ночной Чернигов: красиво, интересно и темно [Текст] /Анна Прејс //Взгляд. – 2009. – 9 апр. – С.4

Екскурсії по місту за маршрутом «Чернігів by night».

444. САВЧИН Л. Від туристичних маршрутів Чернігівщини – до розширення міжнародної співпраці [Текст] /Л.Савчин //Зовнішні справи. – 2009. – №6. – С.56-57.

445. САПОН В. Іноземні дипломати відвідали туристичні об'єкти Чернігівщини [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 16 черв. – С.1.

446. СИДОРОВА В. Мифические персонажи оживают на новом маршруте «Чернигов мистический» [Текст] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 8 апр. – С.29.

447. СИДОРОВА В. Не нужен нам берег турецкий! [Текст]: [з міжрегіональної виставки «Чернігівщина туристична – 2009»] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 6 мая. – С.29.

448. СИДОРОВА В. За экстримом – на Десну! [Текст] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 17 июня. – С.29.

Туристичний і рекреаційний потенціал головної водної артерії Чернігівщини.

449. СІЛЬСЬКИЙ туризм Чернігівської області [Текст] //Туризм сільський зелений. – 2009. – III (лип.-верес.). – С.62-70.

450. СОРОКА В. ...І не тільки Батурин [Текст]: про стан та перспективи розвитку туризму на Бахмаччині розповідає голова райради /В.Сорока; зап. В.Миколаєнко //Деснян. правда. – 2009. – 12 берез. – С.11.

451. ТРЕТЬЯ попытка Черниговщины [Текст] //Семь дней. – 2009. – 18 февр. – С.10.

Про те, що упр. культури і туризму Чернігів. ОДА висунуло на участь у конкурсі «Сім кращих туристичних маршрутів України» два маршрути по обл.

452. ЧЕРНІГІВ туристичний [Текст]: дві точки зору на майбутній розвиток /підгот. І.Стужук //Чернігів. відом. – 2009. – 27 трав. – С.5.

453. ШИПКО Н. Байдарковий похід по р. Снов [Текст] /П.Шипко //Краєзнавство. География. Туризм. – 2009. – №16 (квіт.). – С.19-20.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. МЕДИЦИНА

454. БОЙКО Ю. Криза вносить корективи [у мед. галузь Чернігова 2009 р.] [Текст] /Юрій Бойко; спілкувалася О.Березкина [з нач. упр. охорони здоров'я Чернігів. міськради] //Чернігів. відом. – 2009. – 1 берез. – С.3.

455. БОРДОНОС Р. Рік народження – 1949 [Текст] /Рита Бордонос //Чернігів. відом. – 2009. – 30 верес. – С.6.

До 60-річчя ТОВ «Аптека 25+» у Чернігові.

456. БРЕЙ В.П. О том, что в памяти [Текст] /Виктор Брей. – [Б.м.]: [б.и.], [2009]. – 96 с.: ил.

Спогади лікаря-хірурга, уродженця с.Льгов Чернігів. р-ну.

457. ДОКІЄНКО Є. Позитиву багато. Але...[Текст]: [з колегії медиків обл.: підсумки 2008 року] /Євдокія Докієнко //Деснян. правда. – 2009. – 19 берез. – С.3.

458. ДУБРОВ В. Його життя було схоже на факел...[Текст]: [до 80-річчя Л.Я.Замдборга (4.10.1929 – 4.10.1979) – засл. лікаря України, відмінника охорони здоров'я, канд. мед. наук, гол. лікаря Чернігів. тубдиспансеру] /Валерій Дубров //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 22 жовт. – С.14.

459. ЗА ПОКЛИКОМ серця: Микола Дейкун – 40 років в медицині [Текст]: (підбірка з публ. в пресі). – Чернігів: Ранок, 2009. – 80 с.

М.П.Дейкун – засл. лікар України, кандидат мед. наук, головний лікар КЗ «Обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДом».

460. ЗУБ В. Медична галузь [Чернігівщини] [Текст]: проблеми та здобутки /Василь Зуб //Деснян. правда. – 2009. – 20 черв. – С.3.

461. ПОТАПЧУК Н. Фармацевт – професія не для слабких [Текст]: [фармація на Чернігівщині] /Наталія Потапчук //Гарт. – 2009. – 25 верес. – С.5.

Є дані про перші аптеки у Ніжині, Чернігові, Новгороді-Сіверському.

462. ЧИЖОВА О. Судмедексперти встановлять істину! [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 1 лип. – С.6.

Чернігів. обл. бюро судово-мед. експертиз – одне з найстаріших в Україні і в СРСР.

463. ШИРАЙ Р. Чернігів приєднався до акції «SOS. Врятуй Україну від СНІДу!» [Текст] /Руслана Ширай //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 3 груд. – С.9.

ДЕРЖАВНА ВЛАДА І УПРАВЛІННЯ

464. ФТОМОВА І. Разом – краще! Створено регіон. відділ. Всеукр. асоціації сіл. та селищ. рад [Текст] /Інеса Фтомова //Сіверщина. – 2009. – 10 груд. – С.3.

465. ЧЕТЫРНАДЦАТАЯ общенациональная программа «Человек года – 2009» [Текст]: первые итоги //Известия. – 2009. – 27 нояб. – С.14.

У номінації «Регіональний лідер року» відзначена Н.Романова (голова Чернігів. облради), у номінації «Мер міста» – О.Соколов (Чернігів).

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ – 2010

466. ВИБОРИ Президента України 17 січня 2010 року. Окружна виборча комісія територіального виборчого округу №208 з виборів Президента України 17 січня 2010 року. Чернігівська область: постанова [Деснян. та Новозавод. райрад Чернігова]: (протокольне рішення) [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 9 груд. – С.11-18.

467. ПРО ВНЕСЕННЯ змін до складу дільничних виборчих комісій, затверджених постановою №13 окружної виборчої комісії територіального виборчого округу №298 від 20 грудня 2009 року «Про утворення дільничних виборчих комісій звичайних і спеціальних виборчих дільниць з виборів Президента України 17 січня 2010 року» [Текст]: постанова №15 окружної виборчої комісії територ. виборчого округу №208 з виборів Президента України 17 січ. 2010 р. від 24.12.2009 р. //Чернігів. відом. – 2009. – 30 груд. – С.11.

468. СКЛАД дільничних виборчих комісій територіального виборчого округу №208 (м. Чернігів) з виборів Президента України 17 січня 2010 року [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 23 груд. – С.13-20.

469. СКЛАД окружних виборчих комісій територіальних виборчих округів з виборів Президента України 17 січня 2010 року. Чернігівська область [Текст] //Деснян. правда. – 2009. – 1 груд.

* * *

470. БЕРЕЗКІНА О. Готуємось до виборів [Президента України] [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 9 груд. – С.5.

471. БУРКУН О. Керівники області до старту [президентських] перегонів готові [Текст] /Олександр Буркун //Деснян. правда. – 2009. – 13 жовт. – С.2.

472. КОГО з відомих політиків України підтримують на Чернігівщині [в ході президентських перегонів] [Текст] //Гарт. – 2009. – 20 листоп. – С.11.

473. ПОЛІЩУК Н. Намети під дахом політичної агітації [Текст]: незабаром вибори [Президента] /Назар Поліщук //Деснян. правда. – 2009. – 10 верес. – С.2.

Поступове перетворення Чернігова у передвиборче наметове містечко різних партій.

474. У ЧЕРНІГОВІ почала роботу Українська національна рада [для підтримки того чи іншого канд. на пост Президента України] [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 24 груд. – С.13.

475. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ барометр [Текст]: [президентські перегони на Чернігівщині] //Біла хата. – 2009. – 10 груд. – С.2.

ОБЛАСНА РАДА НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ

476 .ГРОМОВИЙ П. Прогнозна база кризового року [Текст]: із [23-ї] сесії облради [5-го скликання] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 5 лют. – С.2.

Чернігівщина за умов фінансово-економічної кризи в Україні.

477. ГРОМОВИЙ П. Щоб завтра було краще [Текст]: із [24-ї] сесії облради /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 14 квіт. – С.2.

Заслухано звіт про виконання обл. бюджету та витрачання коштів резервного фонду за 2008 рік.

478. ГРОМОВИЙ П. Із [26-ї] сесії обласної ради [5-го скликання] [Текст] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 17 верес. – С.2.

Розглянуто програму енергозбереження, демографічного розвитку обл. на 2009-2015 рр. та ін. поточні питання.

479. ДОРОШ О. В обласній раді [Текст]: з приємної події розпочалося вчорашнє засідання її президії /Олекса Дорош //Деснян. правда. – 2009. – 5 верес. – С.2.

Про нагородження голови облради Н.Романової орденом Святої великомучениці Варвари (Указ патріарха Київ. і всієї Руси-України Філарета).

480. НАТАЛІЯ Романова стала ще й міністром без портфеля [і братиме участь у роботі Кабміну] [Текст] //Місто. – 2009. – 5 берез. – С.2.

481. РОМАНОВА Н.А. Через взаєморозуміння і співпрацю територіальних громад – до економічної стабілізації і підвищення рівня добробуту жителів Чернігівщини [Текст]: тези звіту гол. облради на 25-й сесії облради п'ятого скликання 5 черв. 2009 р. /Наталія Романова //Деснян. правда. – 2009. – 28 трав. – С.4-6.

482. РОМАНОВА Н. Не заплутатись у шароварах [Текст]: ексклюзивне інтерв'ю для «Деснянської правди» [голови облради про візит прем'єр-міністра України Ю.Тимошенко до Чернігова і обл. та економ. стан краю] /Наталія Романова //Деснян. правда. – 2009. – 19 листоп.

483. ЯНОВСЬКИЙ О. Звітує Наталія Романова [на прес-конф. про соціал.-економ. здобутки обл. у 2008 р.] [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2009. – 2 січ. – С.5.

ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА

484. ЗВІТ про виконання міського бюджету міста Чернігова за 2008 рік [Текст]: доходна частина міського бюджету //Чернігів. відом. – 2009. – 15 квіт. – С.11-12.

485. ПРО МІСЬКИЙ бюджет на 2009 рік [Текст]: рішення Чернігів. міськради від 30 січ. 2009 року (тридцять четверта сесія п'ятого скликання) //Чернігів. відом. – 2009. – 18 лют. – С.11-12; 4 берез. – С.11-12; 11 берез. – С.15-16.

* * *

486. БИСТРОВ В. Це просто бюджет 2009 року [Текст] /Віктор Бистров; спілкувався А.Стежеринський [з нач. упр. фінансів Чернігів. міськради] //Чернігів. відом. – 2009. – 18 лют. – С.4.

487. ГАГІН Я. Битва за землю... А також тарифи й енергозбереження [Текст]: [з 42-ї сесії Чернігів. міськради] /Ярина Гагін //Чернігів. відом. – 2009. – 7 жовт. – С.2.

488. ДО ПОБРАТИМІВ [у місто Меммінген] за досвідом [вийхала делегація з Чернігова на чолі із секретарем міськради О.Шереметом] [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 5 серп. – С.3.

489. МІСЬКИЙ голова [О.Соколов] відвідав штаб-квартиру НАТО [Текст] //Місто. – 2009. – 25 черв. – С.9.

490. ПЕТРОВА О. Три роки мера Соколова [Текст] /Ольга Петрова //Чернігів. відом. – 2009. – 16 груд. – С.2.

491. СИНЕЛЬНИК І. Олександр Соколов: «Спільними зусиллями подолаємо труднощі» [Текст] /Ірина Синельник //Чернігів. відом. – 2009. – 5 серп. – С.2.

Чернігів. міський голова – про ситуацію в економіці обл. центру.

492. СИНЕЛЬНИК І. Чернігівські фахівці відвідали Берлін [Текст] /Ірина Синельник //Чернігів. відом. – 2009. – 22 лип. – С.2.

Перший заст. Чернігів. міського голови О.Білоусов та заст. нач. упр. економіки міськради С. Святушенко у складі укр. делегації відвідали столицю Німеччини з метою ознайомлення з впровадженням енергозберігаючих технологій.

492а. СОКОЛОВ О. Про підведення підсумків соціального й економічного розвитку Чернігова у 2008 році та основні завдання на 2009 рік в умовах подолання економічної кризи [Текст]: тези доп. міського голови Чернігова під час засідання Активу міста /Олександр Соколов //Чернігів. відом. – 2009. – 18 берез. – С.4-5.

493. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Віктор Бистров: «За рахунок власних мізерних коштів мусимо закривати державні проблеми...» [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 5 серп. – С.4.

Начальник фін. упр. Чернігів. міськради розповідає про те, як вдалося обл. центру заробити гроші в кризових умовах у I півріччі 2009 року.

494. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Конструктивній роботі зашкодила політика [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 2 верес. – С.2.

«Висока температура» на 41-й сесії Чернігів. міськради, на якій розглядалися питання законності встановлення пам'ятника І.Мазепі, продажу землі, свободи слова.

495. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Сесія міськради: бюджет і земля [Текст]: [40-а сесія Чернігів. міськради] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 29 серп. – С.2.

496. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Успіх справи залежить від правильних рішень [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 21 жовт. – С.3.

Чергове засідання виконкому Чернігів. міськради, на якому розглянуто звіт про виконання міського бюджету за 9 місяців 2009 року.

497. ЧИЖОВА О. Знову про тарифи, бюджет і землю [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 4 листоп. – С.2.

На 43-й сесії Чернігів. міськради.

498. ЧИЖОВА О. 45-та сесія міськради: депутатам не до свят [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 30 груд. – С.4.

Зміст: Бюджетні проблеми. Кому – скільки? (фінансування Програм). Берег Десни поки що не забудовуватимуть. На допомогу родинам. І наостанок – про свято (Нового року).

499. ЧИЖОВА О. Олександр Соколов: Складний 2009-й пережили не без позитива [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 30 груд. – С.2.

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЯ

500. ПРО НАГОРОДЖЕННЯ В.Хоменка орденом «За заслуги» [Текст]: Указ Президента України від 29 січ. 2009 р. //Уряд. кур'єр. – 2009. – 11 лют. (Орієнтир). – С.6.

Відзнака голові Чернігів. ОДА за вагомий внесок у створення Національно-культурного заповідника «Гетьманська столиця» в Батурині.

* * *

501. МАКУХА О. Їм за те медалі дали... [Текст]: губернатори Чернігівщини та їх нагороди /Ольга Макуха //Вісник Ч. – 2009. – 2 лип. – С.8.

Ордени і медалі керівників обл. різних років П.Шаповала, В.Мельничука, М.Бутка, В.Атрошенка, М.Лаврика, В.Хоменка.

502. ХОМЕНКО В. Земля пустою не буває: ексклюзивне інтерв'ю для «Деснянської правди» [голови ОДА] [Текст] /Володимир Хоменко //Деснян. правда. – 2009. – 14 листоп.

СУСПІЛЬНО – ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ

503. АНТОНЕНКО П. Стежка до Софії Русової [Текст] /Петро Антоненко //Слово Просвіти. – 2009. – 10-16 верес. – С.9.

Діяльність Благодійного фонду С.Русової, який створено у Чернігові.

504. БЕРЕЗКІНА О. Їм розбудувати місто і державу [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 21 жовт. – С.2.

Європейський тиждень місцевої демократії у Чернігові. Зустріч міського голови О.Соколова з представниками учнівського самоврядування шкіл міста.

505. ГОМІН Л. Силове поле слов'янської єдності обл. центру [Текст]: [фест. «Дружба-2009» у с. Сеньківка Городнян. р-ну] /Лесь Гомін //Деснян. правда. – 2009. – 2 лип. – С.1.

506. ГРОМОВИЙ П. Рух своє завдання виконав. На відміну від влади [Текст]: [урочистості в Чернігові з нагоди 20-річчя утворення крайової орг. Руху] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 12 верес. – С.2.

507. ДОРОШ О. Україна – Білорусь: поглиблювати співпрацю [Текст]: [робоча зустріч у Чернігові Президента України В.Ющенка із Президентом Білорусі О.Лукашенком] /Олекса Дорош //Десн. правда. – 2009. – 22 січ. – С.1,3.

508. ДРУЖИНА Президента читала вголос «Мед для мами» [Текст] /прес-служба ОДА //Сіверщина. – 2009. – 29 жовт. – С.3.

Перебування голови наглядової ради міжнар. благодійного фонду «Україна 3000» К.Ющенко у Батурині.

509. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ простір та Україна: матеріали. відеоконф. 24 берез. 2009 р. [Текст] /Володимир Бойко, Віктор Мироненко, Олексій Толкачов та ін.; уклад.: В.М.Бойко, Л.А.Чабак. – Чернігів: Сіверщина, 2009. – 48 с. – (Чернігів. центр перепідгот. та підвищ. кваліф. працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. підприємств, установ і орг.).

Інтернет-конференція відбулась у своєрідному трикутнику Чернігів – Москва – Варшава.

510. ЗАРУБІЖНІ дипломати на Чернігівщині [Текст]: фото-літопис //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.9-16.

511. «КОЗАЧКА» [Н.Галковська] очолила чернігівську «Просвіту» [Текст] //Біла хата. – 2009. – 18 черв. – С.2; Сіверщина. – 2009. – 18 черв. – С.2.

512. КОТИК Т. Єднання минулого і сучасного [Текст]: [перебування представників дипкорпусу на Чернігівщині] /Т.Котик //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.17.

513. ЛОГІН В. Чернігів з Бандерою?! [Текст] /В.Логін //Сіверщина. – 2009. – 8 січ. – С.2.

Як чернігівські націоналісти відсвяткували 100-річний ювілей С.Бандери (1.01.1909 – 1959).

514. НАЗАРЕНКО В. Нашим справам – «не труба» [Текст]: [3 міжнар. конф. «Нові горизонти України та Білорусі», яка відбулась у Чернігові] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2009. – 8 груд.

515. ПАРХОМЕНКО Л. «Всі євреї відповідальні один за одного» [Текст]: [нарис про Чернігів. євр. громаду] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 22 січ. – С.13.

516. ПОЧЕСНЕ консульство Російської Федерації [у Чернігові, відкрите 18 лют. 2008 р., Почесний консул В.А.Алієв] [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 23 квіт. – С.4.

517. ПРИХОДА І. Вирішувати проблеми в комплексі [Текст] /Ігор Прихода //Чернігів. відом. – 2009. – 26 серп. – С.5.

Про реєстрацію у Чернігові 19 лип. 2009 р. «Чернігів. обл. громад. орг. «Блок Арсенія Яценюка», мету і завдання цієї орг. розповідає голова її ради.

518. ПРО ВЕЛИКОГО українця [Текст]: «круглий стіл» [у Чернігові, присвячений 370-річчю І.Мазепи] //Деснян. правда. – 2009. – 24 берез. – С.5.

519. РУХІВЦІВ нарешті відзначено Президентом. Хоч двох [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 3 груд. – С.3.

Повідомляється про нагородження орденом «За мужність» III ступеня В.Ю.Сарани (директор КП «Дирекція будівництва меморіального комплексу «Пам'яті Крут») та орденом княгині Ольги III ступеня Н.М.Галковської (поетеса, голова Чернігів. міськ. т-ва «Просвіта» ім. Т.Г.Шевченка).

520. РУХУ – 20 років [Текст]: [«круглий стіл», присвячений 20-річчю (9.07.1989) заснування Чернігів. крайової орг. Нар. Руху України] //Сіверщина. – 2009. – 9 лип. – С.6.

521. СОКОЛ С. І зацвітатимуть сади Софії... [Текст] /Світлана Сокол //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 19 листоп. – С.1,11.

На батьківщині С.Русової у с. Олешня Ріпкин. р-ну з ініціативи Благодійного фонду її імені посадили сад.

522. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Вшанували жертв політичних репресій [на місці масових поховань поблизу с. Халявин Чернігів. р-ну] [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2009. – 20 трав. – С.3.

523. ТКАЧ М. Віддавалися українській справі сповна [Текст]: (до 20-річчя заснування Т-ва укр. мови ім. Т.Шевченка «Просвіта») /Михась Ткач //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.118-124.

524. ТУРЧИН О. Зоря шляхетності Софії Русової [Текст]: [громад.-просвіт. проект «Берегиня нашої свободи», присвячений 90-річчю Укр. революції. та пам'яті видатної діячки УНР С.Русової, підгот. групою київ. та чернігів. науковців, митців, журналістів] /О.Турчин //Чернігів. відом. – 2009. – 13 трав. – С.17.

525. ФІЛОНЕНКО О. Громадянин має контролювати тих, кого обирає [Текст]: [з прес-конф. у Чернігові колишньої доповідачки Моніторингового комітету Парламент. Асамблеї Ради Європи в Україні Ханне Северінсен] /О.Філоненко //Гарт. – 2009. – 6 берез. – С.3.

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

526. ВАЛЕРІЙ Кріпак [1967] – начальник Управління СБУ в області [Текст] /Прес-служба УСБУ в Чернігів. обл. //Деснян. правда. – 2009. – 3 верес. – С.1.

Уродженець Чернігівщини. Випускник (1992) іст. ф-ту ЧДПІ ім. Т.Шевченка.

527. ДРОБЯЗКО Н. З історії [Батуринського] судочинства [в роки гетьманування І.Мазепи (1687-1708)] /Наталія Дробязко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1(14), січ. – С. 5.

528. КІЯШКО Л. Земський суд в Батурині [Текст] /Любов Кіяшко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №2 (15), берез.-квіт. – С. 2: фото.

529. ЛИСЕНКО В. Валентин Осипенко: «Податківці спрацювали добре» [Текст]: [з прес-конф., присвяченої підсумкам роботи обл. ДПА в 2008 році] /В.Лисенко //Деснян. правда. – 2009. – 24 січ. – С.12.

530. ЛИСЕНКО В. Митниця: торік до Держбюджету перераховано понад 600 мільйонів гривень [Текст] /В.Лисенко //Деснян. правда. – 2009. – 31 січ. – С.3.

531. ЛИСЕНКО В. Міністерства юстиції України та Білорусі уклали двосторонню угоду [в Чернігові про співробітництво в галузі судових експертиз] [Текст] /В.Лисенко //Деснян. правда. – 2009. – 29 січ. – С.3.

532. ЛОПАТІН В. День народження Департаменту [Текст] /В.Лопатін [бесіду з нач. Упр. держ. департаменту України з питань виконання покарань в Чернігів. обл. зап. О.Яновський] //Гарт. – 2009. – 24 квіт. – С.19.

Установи виконання покарань в Чернігів. обл.: стан, кількість засуджених, проблеми.

533. НА ШЕВЧЕНКА, 28 новий господар [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 28 серп. – С.3.

Про призначення В.В.Кріпака (1967) нач. СБУ в Чернігів. обл. Публ. поіменний список всіх керівників упр. з часу створення КДБ СРСР у 1954 до 2009 р.

534. ОСИПЕНКО В. Щоб бути об'єктивними, для нас дуже важливо знати проблеми платника [Текст] /Валентин Осипенко //Деснян. правда. – 2009. – 2 лип. – С.4.

535. САВЧЕНКО М. Служба дні і ночі... [Текст]: Чернігівській міліції – 90 років /Микола Савченко //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 10 листоп. – С.1,4.

ВІЙСЬКОВА СПРАВА

536. ГАРБУЗ Н. Спецпідрозділ «Альфа»: життя – Батьківщині, честь – нікому... [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 23 черв. – С.3.

Бесіда з С.Чепурним – начальником спецпідрозділу «А» Чернігівщини.

537. МЕЛАШЕНКО Б. Запобігти, врятувати, допомогти [Текст]: [до 10-річчя Ніжин. авіазагону спецпризначення] /Борис Мелашенко //Деснян. правда. – 2009. – 25 лют. – С.4.

538. ПАРІЙ О. І досвід, і прибуток [Текст] /Олександр Парій //Нар. армія. – 2009. – 27 черв. – С.6.

Участь військовослужбовців з Чернігова у миротворчих місіях.

539. ПОЛК зв'язку [Сухопутних військ ЗС України в Чернігові] відзначив [65-у] річницю [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 20 серп. – С.3.

540. СИМОНОВ О. Через кордон – без черг і нервів [Текст] /Олександр Симонов; розмову [з начальником Чернігів. митниці] вів С.Клопот //Деснян. правда. – 2009. – 25 черв. – С.17.

541. УЛЬЯНЕНКО В. Губернський військкомат мав голубине депо і курси їзди на велосипеді /Володимир Ульяненко; [бесіду з дослідником історії Чернігів. облвійськкомату провів В.Сапон] //Деснян. правда. – 2009. – 21 лют. – С.6.

542. ШЕВЧЕНКО А. Черниговские соколы. 40 лет спустя [Текст] /А. Шевченко. [Б.м.: б.и.], [2009]. – 323 с.: фото.

До історії ЧВВАУЛ.

НАУКА І ОСВІТА В ОБЛАСТІ

НАУКА

543. ВОЛКОГОН В. Засіб проти колорадського жука – є! Але немає кому його виробляти... [Текст] /Віталій Волкогон; [бесіду зап. О.Яновський] //Гарт. – 2009. – 10 лип. – С.11.

Про сьогоднішнього єдиного в Україні Чернігів. ін-ту с.-г. мікробіології розповідає його директор, д-р с.-г. наук, проф., чл.-кор. УААН.

544. ЄЛІСЄЄВА М. Почесний розвідник надр [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2009. – 24 черв. – С.5.

До 80-річчя Ю.Д.Самойленка (1929) – Почесного розвідника надр СРСР, науковця відділу економіки геолог. досліджень та надрокористування УкрДГРІ в Чернігові, уродженця Срібного.

545. КОХАН М. Підприємство і його керівник – лідери року [Текст] /Микола Кохан //Деснян. правда. – 2009. – 23 квіт. – С.2.

Про «Дослідне господарство Носівської селекційно-дослідної станції Чернігівського інституту агропромислового виробництва УААН» та його директора Н.Буняк – кандидата економ. наук.

546. ОЛІЙНИК О. Є у революції початок... [Текст]: [з наук. конф. «Чернігівщина і чернігівці в Українській революції 1917-1921 роках», яка відбулася у ЧІМ ім. В.В.Тарновського] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 2 квіт. – С.3.

547. САЛІМОНОВИЧ Л. Ключ до таємниць Всесвіту [Текст] /Л.Салімонович //Україна молода. – 2009. – 25 груд. – С.7.

Астрофізик з Чернігова А.Іванов зробив наукове відкриття у питанні глобального потепління на Землі.

548. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ інститут агропромислового виробництва Української Академії аграрних наук. – Чернігів, 2009. – 32 с.

ОСВІТА

549. БЕРЕЗКІНА О. У сусідів не соромно й повчитися [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 11 листоп. – С.20.

Відео-конф. провідних спеціалістів відділу освіти Чернігів. міськради та упр. освіти адміністрації Митищинського муніципального р-ну Москов. обл.

550. БОРОВИК А. Політика українських урядів щодо формування системи навчальних закладів національних меншин за часів виборювання державності (1917-1920 рр.) [Текст] /Анатолій Боровик //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.39-46.

С.41-42, 43: Нац. склад учнів держ. вищих почат. шкіл та учнів гімназій та реальних шкіл Чернігів. губ.

551. ГАВРИЛОВ В. Сільська освіта на Чернігівщині в перше після окупаційне десятиліття: 1943-1953 рр. [Текст] /Володимир Гаврилов //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.63-72.

552. ГІМНАЗІЇ – 220 років [Текст] //Сіверський край. – 2009. – 7 берез. – С.2.

Відзначення ювілею Новгород-Сіверської гімназії ім. К.Д.Ушинського.

553. ЗДОР В. Наш внесок у всевітній фонд милосердя [Текст]: [до 140-річчя (8.05.1868) Чернігів. мед. коледжу] /В.Здор //Чернігів. відом. – 2009. – 13 трав. – С.5.

554. КУПРІЯНЕНКО В. Будні і свята чернігівських освітян [Текст] /Володимир Купріяненко //Гарт. – 2009. – 2 жовт. – С.6.

555. ЛИСЕНКО І.В. Розвиток шкільної освіти та педагогічної думки на Чернігівщині (XIX – початок XX століття) [Текст]: автореф. дис. ...канд. пед. наук /Ірина Лисенко; Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ, 2009. – 20 с.

556. ПАРХОМЕНКО Л. Живи, школо! [Текст]: [150-річний ювілей Деснянської школи, що в Чернігів. р-ні.] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 29 груд.

557. ПОТІЙ Н. Початковий етап формування мережі земських народних училищ у Чернігівській губернії (1864-1874 рр.) [Текст] /Наталія Потій //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.97-105.

ВИЩА ОСВІТА

558. БОРДОНОС Р. З днем народження, ЧДІЕУ! [Текст] /Рита Бордонос //Чернігів. відом. – 2009. – 23 верес. – С.5.

До 15-річчя відомого вузу у Чернігові. Створений 19 верес. 1994 р.

559. БУЯЛЬСЬКА Т. Чернігівський державний інститут економіки і управління [Текст]: презентуємо навчальний заклад /Т.Буяльська //Деснян. правда. – 2009. – 28 лют. – Між. с.8-9.

560. ВІСНИК Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка [Текст]: вип. 66 (сер.: філософ. науки). Кулішеві читання з філософії етнокультури /за ред. В.А.Личковаха. – Чернігів: ЧДПУ, 2009. – 208 с.

561. КАЛЕНЮК І. Провідний навчальний заклад Придесення [Чернігів. держ. ін-т економіки і упр., якому 15 років] [Текст] /Ірина Каленюк //Чернігів. відом. – 2009. – 25 берез. – С.21.

562. КЛОПОТ С. «Ми повернулися у свою юність» [Текст] /Станіслав Клопот //Деснян. правда. – 2009. – 18 серп. – С.4.

Відзначення 45-річчя випуску із ЧВВАУЛ за участі близько 800 ветеранів та колишніх курсантів, які приїхали з Росії, Естонії та ін. країн.

563. КОВАЛЕНКО О.Б. Історичний інститут і нові наукові обрії [Текст] /Олександр Коваленко; розмовляла Л.Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 28 листоп.

Бесіда з О.Б.Коваленком – проф., канд. іст. наук, директором створеного 1 верес. 2009 р. на базі іст. ф-ту ЧДПУ ім. Т.Шевченка Ін-ту історії, етнології та правознавства ім. О.М.Лазаревського.

564. МАЗУР А. Освіта для диктатури культури [Текст]: уперше в Чернігові [відкрито ін-т мистецтв та менеджменту культури Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв] /Анатолій Мазур //Деснян. правда. – 2009. – 11 лип. – С.5.

565. МОШИК І. Регіональна вища освіта Чернігівщини у 20-х рр. XX ст. [Текст] /Ірина Мошик //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.137-145.

566. НЕМИРИЧ М. Університети Чернігівщини в рейтингах ЮНЕСКО [Текст] /М.Немирич //Деснян. правда. – 2009. – 18 лип. – С.3.

567. ПАМ'ЯТІ Олександра Федотовича Явоненка [(4.12.1939 – 15.05.2009) – почесного ректора ЧДПУ ім. Т.Шевченка, д-ра біолог. наук, проф., засл. працівника

нар. освіти чл.-кор. АПН України, акад. Міжнар. кадрової Академії] [Текст] //Деснян. правда. – 2009. – 23 трав. – С.11.

568. ПІНЧУК Т. Наша діаспора [Текст]: [до 10-річчя Центру гуманітарної співпраці з укр. діаспорою при НДУ ім. М.Гоголя] /Т.Пінчук //Культура і життя. – 2009. – 9-16 листоп. – С.11.

569. ПЛИСКО В. За год – 13 кандидатів [Текст] /Валерий Плиско; беседувала [с председателем ученого совета ЧГПУ им. Т. Шевченко] В. Едемская //Взгляд. – 2009. – 25 июня. – С. 7.

Захист дисертацій за спеціальностями «теорія і методика трудового виховання», «теорія і методика професійної освіти».

570. СКРИПКІНА Т. Кращий студент Чернігова 2009 року [Текст] /Тетяна Скрипкіна //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 10 груд. – С.12.

571. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ державний інститут економіки і управління [Текст]: (до 15-річчя з дня створення) /редкол.: І.С.Каленюк (голов. ред.) та ін. – Чернігів: Деснян. правда, 2009. – 55 с.

572. ШИЯН Н.М., Лисенко Г.М. Гербарна колекція Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя [Текст] /Н.Шиян, Г.Лисенко //Укр. ботан. журн. – 2009. – №3. – С.416-426.

Історія створення та сучасні проблеми.

573. ШКАРЛЕТ С. Студент у вузі – головний скарб та ключова фігура: [до 10-річчя Чернігів. ін-ту інформації, бізнесу і права] /Сергій Шкарлет //Чернігів. відом. – 2009. – 22 квіт. – С.22.

КУЛЬТУРНО – ОСВІТНЯ РОБОТА

574. ГУБАР В. Тут кожен камінь легендою дише... [Текст]: [на другому відкритому фест. традиц. слов'янської культури «Київ. Русь», який відбувся у Любечі] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 1 верес. – С.4

575. ДОНІЙ Н. Специфіка ментальності Чернігівщини як відображення транзитності краю [Текст] /Наталія Доній //Український вимір. – Чернігів, 2009. – Т.ІІІ. – С.94-98.

Чернігів. земля як територія «культурного межування», ментальність якої тривалий час формувалась під впливом потужного потоку іншомовних та іншосемантичних носіїв культури.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

576. АНТОНЕНКО П. Просвітяни Тернополя привітали з ювілеєм Чернігівську «Просвіту» //Слово Просвіти. – 2009. – №3 (січ.). – С.6.

Засідання клубу «Краєзнавець» Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка, присвячене 20-річчю відновлення діяльності «Просвіти».

577. БЕРЕЖНА Д. Автостопом через Євразію [Текст] /Д.Бережна //Уряд. кур'єр. – 2009. – 11 квіт. – С.7.

Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка: презентація книги чернігів. журналіста-мандрівника О.Волощука «Автостопом на край світу».

578. БІБЛІОТЕЧНИЙ світ [Текст]: дайджест. Вип. 2 /Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка /підгот. А.В.Матюшенко. – Чернігів, 2009. – 22 с.

579. БУТКО С. Спогади козака [Текст] /Сергій Бутко //Деснян. правда. – 2009. – 17 груд.

З презентації в ОУНБ ім. В.Г.Короленка нового вид. чернігів. істориків – кн. І.Петрункевича «На Чернігівщині: уривки із спогадів громадського діяча».

580. ВЕРЕСОЦЬКА В., Бурцева Л. Хто читає – той багато знає [Текст]: [підсумки конкурсу «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу» для учнів 4-5 кл.,

який відбувся у Чернігів. обл. б-ці для дітей ім. М.Островського] /Віра Вересоцька, Любов Бурцева //Біла хата. – 2009. – 17 груд. – С.11.

581. ВЕРЕСОЦЬКА В. Діти, що читають – майбутнє нації [Текст] /Віра Вересоцька //Біла хата. – 2009. – 2 квіт. – С.2.

Чернігів. обл. б-ка ім. М.Островського: обл. свято у рамках Всеукр. конкурсу «Найкращий читач року».

582. ВОРОНЦОВСЬКА І. Берегиня медичної бібліотеки [О.Ященко] [Текст] /Ірина Воронцовська //Деснян. правда. – 2009. – 8 груд.

583. ВОРОНЦОВСЬКА І. Медична бібліотека – її життя [Текст]: [до 55-річчя Н.Д.Яременко – директора Чернігів. обл. наук. мед. б-ки] /Ірина Воронцовська //Деснян. правда. – 2009. – 7 берез. – С.4; Вісн. Кн. палати. – 2009. – №2. – С.49-50.

584. ГРИЩЕНКО І. По бюджету – паяльної лампой [Текст]: [факти превышения объёма выполненных работ во время ремонта в ОУНБ им. В.Г.Короленко со стороны подрядчика ЧП «Колос» признал Хозяйственный суд Чернигов. обл.] /Ігорь Грищенко //Семь дней. – 2009. – 18 февр. – С. 9.

585. ДІАГНОЗ: «Україна» [Текст]: [із засідання клубу «Краєзнавець» Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка з нагоди 20-річчя відродження Чернігів. «Просвіти»] //Сіверщина. – 2009. – 22 січ. – С.2.

586. ЗДОР В. Пізнаємо світ з англійською [Текст]: [англ. клуб, що діє в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /В.Здор //Чернігів. відом. – 2009. – 22 квіт. – С.6.

587. КНИГИ земляка – бібліотекам [Текст]: [про І.Салія, відомого громад. і держ. діяча, уродженця с. Іржавець Ічнян. р-ну, авт. двох кн., переданих ним б-кам обл. через представників Чернігів. земляцтва] //Сіверщина. – 2009. – 19 листоп. – С.3.

588. КАГАНОВА І. «Вірний лицар музи Клію» [Текст] /Ірина Каганова //Тхія. – 2009. – 13 мая.

Про засідання клубу «Краєзнавець» Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка, присвячене Г.М.Курасу (22.12.1957 – 2008) – відомому укр. історичу та краєзнавцю, життям і діяльністю пов'язаному із м. Щорс і Черніговом.

589. КАГАНОВА І. Клуб «Краєзнавець» – центр наукового і культурного спілкування користувачів Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки [Текст] /Ірина Каганова //Краєзнавство. – 2009. – №3-4. – С.35-37.

590. ЛАВРІНЕНКО Л. Чернігівська обласна медична бібліотека [Текст]: бібліографічний аспект діяльності (1930-2000 роки) /Лідія Лавріненко //Сіверян. літопис. – 2009. – №5. – С.109-114.

591. ЛЕВЧЕНКО Л. З нами і серед нас [Текст] /Лідія Левченко; розмову [з директором Прилуц. ЦРБ з нагоди 85-річчя б-ки] вела Н.Ткаченко //Деснян. правда. – 2009. – 26 верес. – С.7.

592. ЛИСЕНКО І. Словник українських приватних бібліотек [Текст] /Іван Лисенко. – К.: Рада, 2009. – 214 с.

Ця книга є першою спробою представити в одному виданні відомості про бібліотеки та їх фундаторів від найдавніших часів до 20 століття в Україні.

С.6, 11, 12, 17, 20, 34, 41-42, 49, 56, 59, 61, 66, 67, 84-86, 88, 95-96, 100, 110, 114, 119-120, 123, 128-129, 130-131, 133, 138, 139, 140, 152, 153, 157, 160, 165, 174, 176, 188, 189, 200-201, 210, 212-213: Приватні бібліотеки на Чернігівщині.

593. МАРЧЕНКО П. Музика, пісні... квіти та оплески [Текст]: [з творчого вечора «Видатний чернігівський маестро», присвячений засл. арт. України, композитору М.В.Збарацькому, який відбувся в ОУНБ ім. В.Г.Короленка в рамках засідання клубу «Світ прекрасного»] /П.Марченко //Деснян. правда. – 2009. – 14 квіт. – С.5.

594. МИСНИК В. «Чернігівські соколи» [Текст] /В.Мисник //Нар. армія. – 2009. – 22 серп. – С.8.

Книгу про льотчиків за такою назвою презентовано в Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка.

595. МІЛЯСЕВИЧ І. Зведений краєзнавчий каталог обласних універсальних наукових бібліотек: проблемні питання методики ведення [Текст] /І.Міляевич //Вісн. Кн. палати. – 2009. – №2. – С.13-19.

Серед прикладів і Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка.

596. МОКРОУСОВА І. Стара Європа очима молодого українця [Текст]: [з вист. чернігів. фотохудож. Г.Максака, яка запрацювала у холі ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Ірина Мокроусова //Чернігів. відом. – 2009. – 20 трав. – С.4.

597. МОРОЗОВ О. «Альдини» у бібліотечному зібранні Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя [Текст] /Олександр Морозов //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.121-134.

«Альдини» – видання венеціанської друкарні, заснованої відомим італійським вченим-гуманістом і друкарем Альдом Мануцієм. Публ. каталог «альдин» із колекції б-ки НДУ ім. М.Гоголя.

598. ОЛІЙНИК О. Постскрипtum до життя [Текст]: [пам'яті відомого укр. поета О.Я.Ющенка (1917 – 2008)] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 22 січ. – С.3.

Як поет передав до фондів Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка свої спомини «Постскрипtum до книги «В пам'яті мой»».

599. ПОГУЛЯЙ М. Коханій жінці присвятив [Текст]: [з вист. чернігів. худож. та письменника А.В.Шевченка в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /М.Погуляй //Деснян. правда. – 2009. – 6 трав. – С.5.

600. САМИМ собою бути...[Текст]: [укр. поет Б.Олійник – в Чернігів. обл. б-ці ім. В.Г.Короленка] //Гарт. – 2009. – 15 трав. – С.1,12: фото.

601. САПОН В. «Камо грядеш, Ігоре?!» [Текст]: [презентація роману «Великий князь» Ю.Сбітнева в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 30 трав. – С.8.

602. САПОН В. Починався з «четвергів» [Текст]: [до 35-річчя клубу «Краєзнавець» при ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 24 груд.

603. САПОН В. Путівник як провідник [Текст]: [презентація кн. «Путівник. Чернігівська область» в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 8 груд.

604. САПОН В. «Село над Десною – Шестовиця» [Текст] : [презентація цієї кн. в ОУНБ ім. В.Г.Короленка на засіданні клубу «Краєзнавець»] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 2 черв. – С.8.

605. САПОН В. «Чорна сповідь моєї Вітчизни...» [Текст]: [з презентації Нац. Книги пам'яті жертв голодомору 1932-1933 рр., яка відбулася в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 11 серп. – С.8.

606. СИДОРОВА В. «Я счастливый человек!» [Текст]: так утврждає 80-летний волонтер Корпуса Мира Джон Ла Планте /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 6 мая. – С. 12.

Бесіда з громадянином США, який півтора роки працює у Чернігові і веде заняття з англ. і франц. мов в обл. б-ці ім. В.Г.Короленка та філії Перших держ. курсів іноземних мов.

607. СМАЧНУ кашу чернігівського ПП «Колос» зіпсувало КРУ [Текст]: суд задовольнив позов Чернігів. обл. б-ки ім. Короленка до ПП «Колос» /прес-служба КРУ в Чернігів. обл. //Деснян. правда. – 2009. – 12 лют. – С.3.

608. ФОТОВИСТАВКА у бібліотеці [ім. В.Г.Короленка] [Текст] //Місто. – 2009. – 9 квіт. – С.9.

609. ЧЕПУРНИЙ В. Путівник легенд, подвигів і красот [Текст] /Василь Чепурний //Біла хата. – 2009. – 17 груд. – С.7.

Презентація в ОУНБ ім. В.Г.Короленка кн. «Путівник. Чернігівська область» (2009).

МУЗЕЙНА СПРАВА. АРХІВИ

610. БЛАК О. «Чернігів стародавній» – це не лише заповідник [Текст]: [громад. слухання у міськраді, присвячені затвердженню ген. плану розвитку нац. архіт.-іст. заповідника «Чернігів стародавній»] /О.Блак //Біла хата. – 2009. – 2 лип. – С.2.

611. ГАРБУЗ Н. Заповідник «Чернігів стародавній» відзначив десяту річницю [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 1 січ. – С.10.

612. ГРОМОВИЙ П. В духовну скарбницю Батурина [нештатний радник Президента України Є.Марчук передав заповіднику «Гетьманська столиця» картину-оригінал укр. худож.-графіка С.Якутовича «Козак і смерть», альбоми іл. майстра] [Текст] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 13 серп. – С.4.

613. ГУБАР В. Архівісти трьох держав [України, Білорусі і Росії] побували у Чернігові [Текст] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 15 верес. – С.3.

614. КЛОПОТ С. На державні рубежі – із тепловізорами [Текст]: [відкриття музею історії Чернігів. прикордонного загону, яке відбулося 28 трав. 2009 р.] /Станіслав Клопот //Деснян. правда. – 2009. – 30 трав. – С.4.

615. КЛОПОТ С. «Полторак» і «Боратинка» стануть експонатами [Текст]: [міні-колекція з 17-ти монет і медалей різних країн світу, передана працівниками Чернігів. митниці Бахмац. істор. музею] /Станіслав Клопот //Деснян. правда. – 2009. – 28 трав. – С.19.

616. КРИСЬКО Г. Архів [Чернігівської міськради] працює для потреб міської громади [Текст] /Геннадій Крисько //Чернігів. відом. – 2009. – 23 груд. – С.10.

617. КРУК О. Формування мережі державних заповідників як один з напрямків розвитку українського музейництва 1950-1980-х років [Текст] /Олександр Крук //Краєзнавство. – 2009. – №3-4. – С.145-156.

На прикладі Чернігів., Київ. та ін. обл.

618. ЛАЄВСЬКИЙ С. Богу Бонове...[Текст]: [події навколо Катерининської церкви у Чернігові 2007 р. та доля розташованого тут на той час Музею нар. декорат. мистецтва Чернігівщини] /Сергій Лаєвський //Біла хата. – 2009. – 12 листоп. – С.2-3.

619. ЛОБАНОВА Н. Підприємство ліквідоване. А документи? [Текст]: [трудова арх. Чернігів. обл. та проблеми їх створення] /Наталія Лобанова //Біла хата. – 2009. – 13 серп. – С.2.

620. МОРОЗОВА А. «Не шукайте звинувачувальних доказів...» [Текст]: репресії. Як це робилося /Анна Морозова //Біла хата. – 2009. – 28 трав. – С.3,6.

За док. ДАЧО.

621. МУЗЕЇ і колекції: минуле і сучасність [Текст]: зб. матеріалів наук.-практич. конф., присвяч. 25-річчю утворення Чернігів. худож. музею (10-11 верес. 2008 р.) /редкол.: І.Г.Ральченко (голова) та ін. – Чернігів: СПД А.О.Скиба, 2009. – 119 с.

622. ПАВЛЕНКО С. Знайти правду про власну історію [Текст]: пристрасті навколо камери /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 22 серп. – С.7.

Пристрасті довкола відкритого у Городні історико-краєзнавчого музею.

623. ПАВЛЕНКО С. «Покорщина» у Козельці [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 26 груд. – С.12.

Чернігів. облрада дала згоду на створення музейного комплексу «Покорщина» у Козельці.

624. ПАНЧЕНКО В. Качанівський Едем Тарновських. Качанівський ідальго. Пристрасті Василя Тарновського – молодшого [Текст] /Володимир Панченко //Гарт. – 2009. – 14 серп. – С.12; 21 серп. – С.13; 28 серп. – С.13.

625. ПРЕЗИДЕНТ нагородив чернігівців. За Батурина [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 29 січ. – С.2.

За вагомий особистий внесок у створення нац. історико-культ. заповідника «Гетьманська столиця» у Батурині нагороджено орденами і медалями групи відомих діячів та присвоєно почесні звання.

626. ПОТАПЧУК Н. Буде «Лісоград»! [Текст] /Наталія Потапчук //Сіверщина. – 2009. – 17 верес. – С.2.

Рішенням сесії облради створено музейно-меморіал. комплекс партизанської слави «Лісоград» у Єлінських лісах Щорського р-ну, де 1941-1943 рр. дислокувався обл. партизан. загін.

627. РАЛЬЧЕНКО І. Галаганівська колекція в Чернігівському художньому музеї [Текст] /Ірина Ральченко //Укр. культура. – 2009. – 11-17 верес. – С.8.

628. РЕЄСТР розсекречених архівних фондів України [Текст]: міжарх. довід. /редкол.: Г.Боряк (гол.), С.Зворський, Н.Маковська та ін. Т.1. Розсекречені арх. фонди центр. держ. арх. України Кн. 1. /Упоряд. С.Зворський – К., 2009. – 244 с.

С.21, 25, 26, 27, 33: Док. ЦДІА України, м. Київ, які стосуються Чернігів. губ. другої пол. ХІХ – поч. ХХ ст.

С.116, 127, 132, 139,1 46: Док. Центр. Держ. арх. – музею літ. і мистецтва України про окремих осіб, народжених на Чернігівщині (Г.П.Кочур, Г.І.Щербань, О.І.Полторацький, В.С.Кузьмич, М.І.Шраг).

629. САДИБА Костомарова відродиться? [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 17 груд. – С.2.

Про ініціативу нардепів на чолі із заст. Голови Верх. Ради М.Томенком відродити у с. Дідівці Прилуц. р-ну музей-садибу М.Костомарова без залучення бюджет. коштів.

630. САПОН В. Музей Лісковиці [в Чернігові] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 22 січ. – С.12.

631. СИДОРОВА В. На машині времени – в блистящий ХІХ век [Текст]: [національний заповідник «Качановка»] /Викторія Сидорова //Семь дней. – 2009. – 3 юня. – С. 29.

632. ТКАЧЕНКО Н. Стоїть фортецею музей [Текст]: [115 років Прилуц. краєзн. музею: істор. нарис] /Ніна Ткаченко //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 24 жовт. – С.7.

633. ФЕДУСЬ В. У Дідівцях створять музей-садибу Миколи Костомарова [Текст] /Валентина Федусь //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 17 груд. – С.1,10.

Село Дідівці Прилуцького р-ну, 12 груд. 2009 р.: презентація проекту музею-садиби та встановлення меморіальної дошки поруч із будинком, де колись жив видатний письмен. та історик М.Костомаров.

634. «ЧЕРНІГІВ стародавній» отримає власний Генплан [Текст]: [основні положення цього док.] //Чернігів. відом. – 2009. – 22 квіт. – С.24.

ПРЕСА. КНИГОДРУКУВАННЯ. ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЇ

635. GOROD нашего города [Текст]: [Чернігів. портал в Інтернеті] //Семь дней. – 2009. – 25 февр. – С.10.

636. ГРОМОВИЙ П. Не до жиру телерадіоефіру [Текст]: [підсумки роботи інформ. галузі Чернігівщини, розглянуті на засіданні постійної комісії облради з питань освіти, науки, культури та інформ. сфери] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 9 квіт. – С.2.

637. ОЛІЙНИК О. Пані, яку знає весь Чернігів [Текст]: Чернігів. радіотелевізійній передавальній станції – півстоліття /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 17 груд. – С.4.

638. САПОН В. Так починалася історія чернігівської преси [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 22 січ. – С.14.

639. ЯНОВСЬКИЙ О. Наші – серед найкращих! [Текст]: [Чернігів: XIV Всеукр. фест. телевізійних і радіопрограм «Калинові острови», на якому гран-прі вручено творчій групі Чернігів. ОДТРК] /Олег Яновський //Гарт. – 16 жовт. – С.12.

640. ЯСЕНЧУК О. Чернігівці на «Медвіні» [Текст]: [чернігів. автори на XII Київ. міжнар. ярмарку «Медвін» - 2009] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 12 листоп. – С.2.

РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА В ОБЛАСТІ

641. ВІДЗНАКИ – землякам! [Текст]: [виклад Указу Президента України В.А.Ющенко про нагородження урядовими нагородами і почесними званнями майстрів мистецтв Чернігівщини] //Сіверщина. – 2009. – 3 груд. – С.3.

Орденем «За заслуги» III ступеня відзначено М.В.Сукача (худож. керівник симфонічного оркестру «Філармонія»), орденем княгині Ольги III ступеня О.М.Синицю (керівник аматор. молодіж. фольклорно-сценічного гурту з Ніжина «Народна криниця»), медаллю «За працю і звитягу» Ю.П.Карпенка (викладач Чернігів. дит. муз. шк. №2). Звання нар. арт. України присвоєно Л.В.Роговець (солістка Чернігів. обл. філармонії), нар. худож. України – А.Н.Шкурку (Чернігів).

642. З НАГОДИ фестивалю мистецтв України [Текст] /підгот. Р.Ширай //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 3 груд. – С.10.

З нагоди звітного концерту у Києві під назвою «Тобі, славетна Україна, Чернігівщини щедрість і талант» Президент України В.Ющенко нагородив орденами і присвоїв почесні звання майстрам мистецтв Чернігів. обл. Публ. список відзначених.

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ

643. АЛЕКСЄЄНКО К.І. Ніжин: освіта, культура, духовність [Текст]: скороч. фотогр. нарис /К.Алексєєнко. – Ніжин : Гідромакс, 2009. – 23 с.: іл. – (Ніжин ; вип. 2).

644. ВІКТОР Кошмал «З любов'ю про людей» [Текст]: фотовиставка: каталог /Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка. – Чернігів, 2009. – 16 с.: фото.

Каталог виставки чернігівського фотохудожника.

645. ВІТКОВСЬКА І. «Мстислав»: вогнем і мечем [Текст] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2009. – 16 верес. – С.22.

Чернігів. міський фест. середньовічної культури «Мстислав Fest – 2009».

646. ГНИП Г. Хутір мистецтв [Текст]: [мистецьке екопоселення «Острів Обирок» навпроти Батурина, на правому березі Сейму, створене кінореж. Л.Кантером з одностудійцями, куди приїжджають гості з різних країн Європи] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 4 верес. – С.2.

647. КЛОПОТ С. «Седнівська осінь – 2009» [Текст] /Станіслав Клопот //Деснян. правда. – 2009. – 29 верес. – С.5.

648. КОРДИК С. «Служу народу України!», або Нагорода з дев'ятьма діамантами від Росії [Текст]: (репортаж з Любеча) /Сергій Кордик //Сіверщина. – 2009. – 3 верес. – С.14.

Фест. традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств «Київська Русь» за участю гостей з Білорусі, Росії, Індії та Африкан. Респ. Конго.

649. МИЛІЧ К., Кулькова Г. У колі друзів: (Чернігів. міськ. творчому клубу «Співдружність муз» 20 років) /Костянтин Миліч, Галина Кулькова //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.176-177.

650. НАЗАРЕНКО В. Такого свята не було давно [Текст]: творч. звіт майстрів мистецтв та творч. колективів Чернігів. обл. [Текст]: [репортаж з Києва] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2009. – 28 листоп.

У рамках заходу Президент України В.Ющенко вручив державні нагороди митцям Чернігівщини.

651. МОЙСІЄНКО С. Несуть у світ гармонію й добро [Текст]: [професійна та аматорська культура Чернігівщини сьогодні] /Сергій Мойсієнко //Деснян. правда. – 2009. – 21 берез. – С.6.

652. САПОН В. Імені Шолом-Алейхема [Текст]: [п'ятий фест. євр. культури у Чернігові] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 31 берез. – С.4.

653. САПОН В. Мав серце ніжне і вразливе... [Текст]: [з вист. робіт чернігів. фотомитців 60-70-х рр. ХХ ст. в арт-клубі] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 6 черв. – С.8.

654. ЧИЖОВА О. Чернігівці на болгарському Вересневому культурному салоні [в місті-побратимі Габрове] [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 16 верес. – С.22.

655. ЯСЕНЧУК О. Олександр Соколов надрукував «Інтермеццо» [Текст]: [відкриття у Чернігові за ініціативи обл. т-ва «Просвіта» культ.-мистец. центру «Інтермеццо»] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 24 верес. – С.1.

АРХІТЕКТУРА

656. БЕРЕЖНИЙ В. «Архітектурне бюро «С.К.П. – ПЛЮС» [Текст] /Віктор Бережний //Чернігів. відом. – 2009. – 19 серп. – С.20.

Діяльність бюро у Чернігові.

657. ЛУКОМСКИЙ Г.К. О древне-русском зодчестве Чернигова [Текст] /Георгий Лукомский. – Чернигов, 2009. – 32 с. – Ксерокопия. Вих. дан. ориг.: СПб, 1912.

658. ОЛЕКСАНДР Сердюк про архітектурний вигляд міста та проблеми будівництва [Текст]: [заст. міського гол. Чернігова відповідає на запитання чит.] /підгот. О.Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 17 черв. – С.6.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

ГРАФІКА. СКУЛЬПТУРА

659. ЄЛІСЄЄВА М. Друга зустріч на «Території душі» [Текст]: [другий фест. мистецтв у Чернігові, на якому представлено 150 творів 38 худож. України] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2009. – 1 січ. – С.18.

660. МЕРКУЛОВА В. У «Пласт-Арті» [в Чернігові] виставляються художники Третьяковки та Галереї Хаммера [Текст] /Валентина Меркулова //Місто. – 2009. – 8 січ. – С.15.

661. САПОН В. «В кожного з нас своє вікно...» [Текст]: [з вист. чернігів. худож.] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 30 квіт. – С.10.

662. САПОН В. ...І твори сучасних художників [Чернігова представлені на виставці у залі обласного осередку Національної спілки художників України] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 7 лип. – С.5.

663. САПОН В. «Пишається над водою червона калина...» [Текст]: [з щорічної Шевченкової вист. чернігів. худож.] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 7 берез. – С.11.

664. САПОН В. Під назвою «Соцреалізм» [у залах обласного художнього музею відкрилася виставка «Радянський живопис доби соціалістичного реалізму», яка охоплює 1925 – 1985 рр.] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 7 лип. – С.5.

665. САПОН В. «Світ повинен бути добрим і красивим...» [Текст]: [вист. тв. укр. худож. із «запасників» Чернігів. літ.-меморіал. музею М.Коцюбинського з нагоди 145-річчя письменника] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 8 верес. – С.8.

666. ФЕДУСЬ В. Юні художники вчаться і в класах, і на природі, і в храмі [Текст]: [нарис про Чернігів. дит. худож. шк.] /Валентина Федусь //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 29 жовт. – С.1,10.

ПЕРСОНАЛІЇ

667. МИКОЛАЄНКО В. Три романтики живопису [Текст]: [з вист. картин худож. П.Чирка (1859 – 1928), Г.Яременка (1874 – 1915), А.Петуся (1884 – 1958) в обл. худож. музеї] /Володимир Миколаєнко //Деснян. правда. – 2009. – 21 лип. – С.5.

668. КАПУСТЯН О. Мистецтво протистояти «СУМОМ» [Текст]: вист. чернігів. худож. О.Белозора [8.01.1963] /Ольга Капустян //Місто. – 2009. – 2 квіт. – С.9.

669. САПОН В. Пройшовши до Валу, я зрозумів: це моє місто... [Текст]: [до творчого портр. В.Василевського – худож. монумент. та декорат.-ужиткового мистецтва з Чернігова] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 28 лип. – С.6.

670. ШМАТОК З. Пам'ятник [Текст] /Зоя Шматок //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 3 листоп. – С.1,4.

Нарис про сільського скульптора В.Г.Верещаку (1924 – ?) – автора пам'ятника невідомому солдату в с. Сахутівка Корюків. р-ну.

671. НЕМИРІВСЬКА Т. Донести красу людям [Текст]: [творч. портр. худож. М.В.Гайдука, уродженця с. Жадове Семенів. р-ну, ювілейна вист. якого розгорнута в ОУНБ ім. В.Г.Короленка] /Таїсія Немирівська //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.139-144: 4 с. кольор. іл.

672. ЗОЦЬ Т. Майстер сонячного саява Василь Гузій [Текст] /Тетяна Зоць //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №4 (листоп). – С.6-17: іл.

Нарис про життєвий і творчий шлях В.А.Гузія (1914 – 2002) – худож.-інкрустатора соломкою, майстра нар. творчості УРСР, уродженця Прилук.

673. ПАРХОМЕНКО Л. Юрій Дзюбан і магія його Островів [Текст]: [творчий портр. худож. і дизайнера з Чернігова] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2009. – 7 лют. – С.7.

674. КЛЮЧНИК С. Дві розповіді з життя митця [нар. худож. України В.Ємця] [Текст] /Світлана Ключник //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.133-142.

675. ГУБАР О. Людина з вулиці Тираспольської [Текст] /Ольга Губар //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.32-46.

Нарис про Ю.А.Коваленка (1931 – 2004) – укр. худож., в життя якого увійшли Прилуки.

676. ЗАБАРНИЙ О. З любов'ю у серці [Текст]: [нарис про худож. О.І.Кошеля (10.02.1952), народженого у с. Смоляж Борзнян. р-ну] /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.128-132: іл.

Живе і працює у Ніжині.

677. РІДНА земля Віктора Ковтуна [Текст] /Образотворче мистецтво. – 2009. – №1. – С.151.

Вист. робіт народного художника України у Києві. Народився він у с. Мезин Коропського р-ну.

678. ЧИЖОВА О. Звичайна магія Романа Кравченка [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 28 жовт. – С.20.

Про чернігів. худож., який перший в Україні за останню сотню років відроджує амбротипи-фотографії розчином срібла на склі.

679. ШОКАЛО О. Автобіографія душі Віталія Мовчана [Текст] /Олександр Шокало //Слово Просвіти. – 2009. – 4-10 черв. – С.12.

Творч. портрет майстра живопису, члена Нац. Спільки худож. України В.Ф.Мовчана, уродженця с. Дмитрівка Бахмац. р-ну.

680. ПАВЛЕНКО С. Скарб Леоніда Могучова [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2009. – 22 серп. – С.1.

З вист. відомого худож. Л.Могучова «Духовні скарби України», відкритої у військово-іст. відділі Чернігів. іст. музею ім. В.В.Тарновського.

681. САПОН В. «Билиця про Небилицю» [Текст]: [так називається вист. худож. М.Небилиці (1945 – 2000) в обл. худож. музеї] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 1 серп. – С.7.

682. ДОЛИНЕЦЬ А. Скальпелем і пензлем [Текст]: [вист. картин чернігів. худож. І.Пенського, розгорнута у Чернігів. обл. дит. лікарні] /Аліна Долинець //Гарт. – 2009. – 25 груд. – С.12.

683. ЗОЛОТАРЕНКО Т. Створює своє, нове, оригінальне [Текст]: [з вист. робіт чернігів. худож. О.Потапенка (4.08.1939) – лауреата премії ім. М.Коцюбинського] /Т.Золотаренко //Деснян. правда. – 2009. – 5 верес. – С.16.

684. САЄНКО Н. Українська толока [Текст]: до 110-ї річниці від дня народження видатного укр. худож. О.Саєнка /Ніна Саєнко //Укр. слово. – 2009. – 23-29 груд. – С.9.

О.Ф.Саєнко (20.08.1899 – 5.03.1985) – український митець-декоратор. Народний худож. УРСР. Народився у Борзні.

685. ДРОЗДОВА К. «Якісний світ» Насті Цехмістер [семи років з Михайло-Коцюбинського – переможниці у Всеукр. конкурсі дит. мал. «Я хочу жити в якісному світі»] [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2009. – 20 листоп. – С.3.

686. ЦИГАНКОВ С. Володимир Чепелик: «Українське мистецтво – високого гатунку» [Текст] /Сергій Циганков //Гарт. – 2009. – 12 черв. – С.12.

Нарис про відомого худож. і скульптора, який є автором багатьох пам'ятників на Чернігівщині.

687. АНТОНЕНКО П. Палітра життя [Текст]: засл. худож. України А.Шкурко [з Чернігова] відзначає своє 85-річчя /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2009. – 29 жовт. – С.6.

688. НАШ вернісаж: Шкурко Анатолій Никифорович – живописець //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – Між с.160-161: кольор. репродукції.

689. САПОН В. Маєстро пензля [Текст]: Анатолію Шкурку – 85: [творч. портр. засл. худож. України з Чернігова] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 29 жовт. – С.8

МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ

690. АНТОНЕНКО П. Українці й білоруси в Чернігові [Текст] /Петро Антоненко //Слово Просвіти. – 2009. – 10-16 верес. – С.15.

Міжнар. муз. фест. «Be Free» (право бути вільним), який відбувся у Чернігові.

691. БЕРЕЗКІНА О. Продовжувач народних традицій [Текст]: [святкування у Чернігові 40-річного ювілею легендарного танцювального колективу – нар. ансамблю «Дружба» і 60-річчя його худож. керівника Г.Горбачука] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2009. – 10 черв. – С.20.

692. В ЧЕРНИГОВЕ прошел международный концерт [Текст] //Семь дней. – 2009. – 11 февр. – С.30.

Виступ симфон. оркестру «Філармонія» під упр. диригента з Південної Кореї Йонг Чін Лі і за участі скрипаля-віртуоза з Японії Такаші Шіміцу.

693. ВИКТОРОВА М. Новое поколение выбирает современный танец [Текст]: [на Першому чемпіонаті Чернігова з сучасної хореографії «Нове покоління-2009»] /М.Викторова //Семь дней. – 2009. – 11 февр. – С.30.

694. ВОВК С. Загадкова душа Сіверщини [Текст] /Сергій Вовк; [бесіду провів О.Ясенчук] //Сіверщина. – 2009. – 16 квіт. – С.13.

Художній керівник і голов. дириг. академічного ансамблю пісні і танцю «Сіверські клейноди» (Чернігів) – про збереження традиційної пісенної культури Чернігово-Сіверщини.

695. ДОЛИНЕЦЬ А. «Поліські дзвіночки» виходять на міжнародний рівень [Текст]: [з VIII Міжнар. дит. конкурсу «Музика надії» у Гомелі, де відомий колектив з Чернігова став лауреатом] /Аліна Долинець //Гарт. – 2009. – 2 січ. – С.5.

696. ДОЛИНЕЦЬ А. Свято духовної музики у храмі [Текст]: [II Чернігів. міськ. фест. дит. хорової творчості «Воскреслий Христос дарує радість дітям»] /Аліна Долинець //Гарт. – 2009. – 15 трав. – С.6.

697. ДОРОХИНА Л.А. Деятельность хора Черниговской духовной семинарии в контексте музыкально-просветительских традиций XX ст. [Текст] /Любовь Дорохина //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 55. – С.257-262.

698. КАРПЕНКО Ю. Пам'яті Великого Маестро [Текст]: [перший фест. духової музики ім. Ю.Баліна в Чернігові] /Юрій Карпенко //Гарт. – 2009. – 10 квіт. – С.22.

699. КАТРИЧЕНКО М. «Мистецькі барви» у Прилуках [Текст]: [з VIII Міжнар. муз. молодіж. фест. «Мистецькі барви»] /М.Катриченко //Деснян. правда. – 2009. – 31 берез. – С.4.

700. КІШМАН І. Планетою з оркестром [Текст] /І.Кішман; [/бесіду з керівником і дириг. духового оркестру Чернігів. муз. уч-ща, який на Шостому міжнар. фест.-параді молодіжних оркестрів у Польщі отримав Гран-прі, зап. О.Яновський] //Гарт. – 2009. – 10 лип. – С.12.

701. КОСТЕНКО Л., Шумська Л. Музично – просвітницька діяльність молодіжного хору «Світич» [у НДУ ім. М.Гоголя] [Текст] /Людмила Костенко, Людмила Шумська //Український вимір. – Чернігів, 2009. – Т.ІІІ. – С.144-149.

702. МАЗУР В. Скрипка Страдіварі у Чернігові [Текст]: [до 10-річчя Чернігів. академ. симф. оркестру «Філармонія»] /В.Мазур //Уряд. кур'єр. – 2009. – 7 квіт. – С.16.

703. МУЗИЧНИЙ 2008-й удома [Текст]: [Чернігів: гастролі, фестивалі, альбоми, ювілеї, звання] //Місто. – 2009. – 8 січ. – С.19.

704. ОНИЩЕНКО Н. Скарбничка «Світича» [Текст]: [до 15-річчя молодіж. хору «Світич» НДУ ім. М.В.Гоголя] /Надія Онищенко //Деснян. правда. – 2009. – 28 квіт. – С.6.

705. ПУШКІНА А. Вересень, сповнений музичних подій... [Текст]: [до відкриття 66-го концертного сезону у Чернігів. обл. філармонійному центрі] /Алла Пушкіна //Сіверщина. – 2009. – 17 верес. – С.6.

706. СИДОРОВА В. В Чернігові заграє скрипка Страдіварі [Текст] /Вікторія Сидорова //Семь дней. – 2009. – 18 марта. – С.30.

Про особливості цьогорічного IX фест. «Сіверські муз. вечори» розповідає гол. дириг. і худож. керівник академ. симф. оркестру «Філармонія», засл. діяч мистецтв України М.Сукач.

707. ФІЛОНЕНКО О. У Чернігові панувала бандура [Текст]: [II Всеукр. огляд-конкурс юних бандуристів «Кобзарська юнь України», який відбувся у Чернігові] /О.Філоненко //Гарт. – 2009. – 25 верес. – С.13.

708. ХРОПАТА О. Чернігівська бандурна школа вступає у XXI століття [Текст] /Олена Хропата //Чернігів. відом. – 2009. – 9 верес. – С.16.

709. ЯНОВСЬКИЙ О. Чернігів задає «СіверТон» [Текст]: [з 9-го Міжнар. конкурсу естрад. пісні та сучасного танцю «СіверТон», який відбувся у Чернігові] /Олег Яновський //Гарт. – 2009. – 8 трав. – С.12.

ПЕРСОНАЛІЇ

710. МАЛІСОВ Н. Маестро Балін [Текст] /Н.Малісов //Гарт. – 2009. – 27 берез. – С.6.

Нарис про життєвий і творчий шлях Ю.С.Баліна (18.12.1907 – 1998) – відомого диригента духових оркестрів Чернігова другої пол. XX ст.

711. ПРОЩАВАЙТЕ, Маестро...[Текст]: [пам'яті засл. діяча мистецтв України, засн. і керівника Чернігів. камерного хору ім. Бортнянського, лауреата обл. премії ім. М. Коцюбинського Л.М.Боднарука (1.06.1938 – 7.12.2009)] //Гарт. – 2009. – 11 груд. – С.3.

712. МАЛИНЕВСЬКА В. Талант від Бога, діда і рідної землі [Текст]: світлій пам'яті засл. арт. України Марії Бровченко /Валентина Малиневська //Деснян. правда. – 2009. – 4 серп. – С.6.

М.Бровченко (1919 – 2009) – уродженка Ніжина. Організатор вокальної школи на муз.-пед. ф-ті НДУ ім. М.Гоголя.

713. ТОСЕНКО Ю. Голос унікальної краси почули чернігівці [Текст]: [сольна програма на сцені театру ім. Т.Г.Шевченка нар. арт. України О.Василенка] /Юрій Тосенко //Місто. – 2009. – 19 лют. – С.15.

714. ТКАЧЕНКО Н. Стають навшпиньки квіти і слова [Текст]: [до 70-річчя В.О.Вовка (9.09.1939 – 2008) – сліпого і глухого композитора з Прилук] /Ніна Ткаченко //Деснян. правда. – 2009. – 8 верес. – С.5.

715. СИДОРОВА В. Володимир Гришко: «Я перевернув нашу оперу з ніг на голову» [Текст]: [бесіда з нар. арт. України, лауреатом премії ім. Т.Г.Шевченка після його концерту у Чернігові] /В.Сидорова //Семь дней. – 2009. – 11 марта. – С. 30.

716. ПОГУЛЯЙ М. Наймолодшому чернігівському композитору 9 років [Текст]: [М.Донець – учасниця престижного Всеукр. конкурсу молодих комп., який пройшов у Чернігів. муз. уч-щі ім. Л.Ревуцького] /М.Погуляй //Деснян. правда. – 2009. – 25 квіт. – С.1.

717. ЗБАРАЦЬКИЙ М. А ще космос та імпровізація [Текст] /Микола Збарацький; зап. Л.Ісаченко //Уряд. кур'єр. – 2009. – 11 лип. – С.12.

Відомий укр. комп., засл. артист України, який живе у Чернігові, розповідає про себе і свою творчість.

718. ПУШКІНА А. Музика без кордонів [Текст]: [бесіда з дириг. Йонг Чін Лі з Південної Кореї – учасником ІХ міжнар. фест. класичної музики «Сіверські музичні вечори» у Чернігові] /Алла Пушкіна //Сіверщина. – 2009. – 26 берез. – С.6.

719. ТОСЕНКО Ю. Олександр Князев: «Я дуже люблю ваше місто» [Текст]: [бесіда із засл. арт. Росії, відомим віолончелістом, який став перлиною цьогорічного міжнар. фест. «Сіверські музичні вечори»] /Юрій Тосенко //Місто. – 2009. – 16 квіт. – С.15.

720. ЛАВРЕНЧУК Л. Мелодії і квіти Вікторії Копасової [Текст] /Лариса Лавренчук //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №4 (листоп.). – С.18-21.

Нарис про відомого у Прилуках комп. і флориста. Нагороджена Патріаршою грамотою Православної церкви.

721. ОЛІЙНИК О. Чарівне ремесло [Текст]: [до 120-річчя від дня народження О.С.Корнієвського] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 19 берез. – С.3.

Статтю написано 1987 р. після зустрічі автора у Корюківці з майстром муз. інструментів, кобзарем і великим знавцем кобзарського мистецтва.

722. ОНИЩЕНКО Н. Два трубачі [Текст]: [обл. конкурс ім. Т.Докшицера – видатного трубача, народженого в Ніжині, і переможець цих змагань юний ніжинець В.Кубрак] /Надія Онищенко //Деснян. правда. – 2009. – 24 лют. – С.8.

723. САПОН В. Народний артист України Василь Нечеп: «Кобзарство у нас зовсім не архаїчне...» [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 11 лип. – С.7.

Бесіда з відомим в Україні чернігів. кобзарем про його творчість.

724. ЛІСЕЦЬКИЙ С. Чарує музика через століття [Текст] /С.Лісецький //Уряд. кур'єр. – 2009. – 13 серп. – С.10.

Про С.А.Пекалицького (1630 – ?) – маловідомого укр. комп., хорового дириг., співака, муз. педагога. Регент капели Чернігів. архієпископа Л.Барановича з 1647 р. У 1680-х рр. – керівник місцевого хору у Новгороді-Сіверському.

725. СМОЛЯК О. Покликаний піснею [Текст] /Олександр Смоляк //Гарт. – 2009. – 5 черв. – С.13; Деснян. правда. – 2009. – 6 черв. – С.9.

Нарис про В.І.Полевика (1926 – 1999) – одного з фундаторів пісенної культури Чернігівщини. Уродженець с. Займище Щорс. р-ну.

726. СУХОВЕРСЬКИЙ В. Рік Левка Ревуцького – що, де і як [Текст] /Володимир Суховерський; [бесіду зап. О.Яновський] //Гарт. – 2009. – 10 лип. – С.12.

Директор Чернігів. муз. уч-ща ім. Л.Ревуцького, засл. діяч мистецтв України розповів про святкування 120-річчя видатного укр. комп., народженого в с. Іржавець Ічнян. р-ну.

727. ЦАПКО Ю. Музична спадщина Розумовських [Текст] /Юлія Цапко //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1 (січ.). – С. 6.

728. ПАМ'ЯТАЄМО [В.Д.Савенка (1937 – 2009) – заслуженого працівника культури України, творця естрадного оркестру «Меридіан» (1967) Чернігів. міського Палацу культури] [Текст] //Чернігів. відом. – 2009. – 25 листоп. – С.15.

729. ТЕРЕХ М. Стеценко К.І. [24.05.1882 – 1920] видатний композитор [Текст] /Микола Терех //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №1(січ.). – С. 4.

Перебування митця у Батурині 1909 р.

730. ДЕРКАЧ А. Маэстро Николай Сукач – основатель «Сиверских музыкальных вечеров» [Текст]: Чернигов – город меломанов, который живет аристократической жизнью /Андрей Деркач //День. – 2009. – 2 апр. – С.1,7.

731. ЄЛІСЄЄВА М. «Моя мрія здійснилася» [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2009. – 28 жовт. – С.21.

Про Чернігів. академ. симф. оркестр «Філармонія», якому виповнилося десять років, та його дириг. і худож. керівника М.Сукача.

732. ПУШКІНА А. Відповідальне свято [Текст]: [до 60-річчя з дня народження і 40-річчя творч. шляху співака, засл. арт. України з Чернігова М.Д.Юськова] /Алла Пушкіна //Сіверщина. – 2009. – 24 верес. – С.6.

ТЕАТР. КІНОМИСТЕЦТВО

733. БОЖОК С. Фільм про чернігівські Хатині [Текст] /Сніжана Божок //Гарт. – 2009. – 5 черв. – С.3.

Докум. стрічку з робочою назвою «Трагедія на світанку нового дня», яка належить телеканалу «Інтер», знімали у Корюківці.

734. ВІТКОВСЬКА І. Кінотеатр з ім'ям [М.Щорса, якому виповнилося 70] [Текст] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2009. – 15 лип. – С.17.

735. ГНИП Г. 14 лютого у Ларинівці зустрічали Новий рік [Текст]: [на зйомках ліричної комедії «Сільський романс» у с. Ларинівці Новгород-Сіверського р-ну (укр. «Нова студія» на замовлення рос. каналу РТР; реж. Г.Гресь)] /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 20 лют. – С.1,12.

736. ГОЛИШКІНА М., Долинець А. У Качанівці знімали «Зачароване кохання-2» [Текст] /Марина Голишкіна, Аліна Долинець //Гарт. – 2009. – 7 серп. – С.13.

Зйомки здійснювала рос. студія ПРО-ТВ у маєтку Тарновських. Знімальна група жила у Прилуках.

737. ГУРІНЕНКО Г. Ніжинському театру – 75 [Текст] /Ганна Гуріненко //Деснян. правда. – 2009. – 10 лют. – С.8.

738. ЄЛІСЄЄВА М. «Театр уж полон, логи блешут...» [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2009. – 28 жовт. – С.21.

Театр. фест. «Слов'янські театральні зустрічі» у Чернігові.

739. ЛУКАШ О. Гра долі [Текст] /Ольга Лукаш //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.57-62.

Студія «ВІАТЕЛ» з Києва та її цикл докум. фільмів «Гра долі», в основі яких – долі видатних іст. постатей, серед яких письменник та історик М.Костомаров, життям і діяльністю пов'язаний із с. Дідівці Прилуц. р-ну.

740. МУСІЙ О. Театр у торбині [Текст]: [нарис про єдиний в Україні домашній ляльковий театр О.Грицюк у Чернігові] /Ольга Мусій //Гарт. – 2009. – 1 трав. – С.12.

741. САМОЙЛЕНКО Г.В. Від аматорського до професійного театру [Текст]: Новгород-Сіверський театр ім. І.Уралова [поч. ХХ ст.] /Григорій Самойленко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 55. – С.222-232.

742. САПОН В. А тепер ляльки в кінотеатрі [Текст]: [історія кіно в Чернігові, яка розпочалась у січ. 1897 р.] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 22 жовт. – С.8.

743. СЕМЕНОВА М.В. Театральне життя Чернігівщини як складова культурно-історичного процесу в Україні 90-х рр. ХХ ст. [Текст] /М.Семенова //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 56. – С.332-342.

744. СИДОРОВА В. Театру в студенческой жизни – быть! [Текст] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 8 апр. – С. 30.

І Междунар. молодіжний театральний фест. «Простір» в Чернігові.

745. СИДОРОВА В. Театр «Іллюмінатор» отмечен дипломом «Наша надежда» [Текст] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 22 апр. – С. 30.

Міжнар. відкритий фест. молод. аматор. театрів «Південні маски – 2009» у м.Миколаєві, на якому відзначився студ. театр «Ілюмінатор» ЧДПУ ім. Т.Г.Шевченка.

746. СКРИПКІНА Т. Сценарій, який лоскоче нервову систему [Текст] /Тетяна Скрипкіна //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 1 груд. – С.5.

Відкриття у Чернігові клубу любителів рідкісних робіт кіно.

747. ТЕРЕЩЕНКО О. «Вієві» церкви Чернігівщини [Текст]: [про храми, які потрапили до фільму «Вій» за повістю М.Гоголя] /Олена Терещенко //Сіверщина. – 2009. – 5 берез. – С.16.

748. У ЧЕРНІГОВІ знімався фільм про богатиря Іллю Муромця [рос. розважальним каналом СТС] [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 30 лип. – С.2.

749. ЧИЖОВА О. Антонієви печери [у Чернігові] замість кремлівських [стали декораціями для історичної передачі «У пошуках істини» про царя Іоанна Грозного каналу СТБ] [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2009. – 16 груд. – С.28.

750. ЯНОВСЬКИЙ О. Відчути сучасність Івана Мазепи...[Текст]: [про зйомки у Чернігові і Батурині короткометражного фільму про гетьмана з циклу під загальною назвою «Це – наша країна» (реж. О.Фролов, кіностудія «Контакт»)] /Олег Яновський //Гарт. – 2009. – 5 черв. – С.11.

ПЕРСОНАЛІЇ

751. ЗЕЛЕНСЬКА О. Мажорні акорди тріумфу актриси [Текст]: [до 60-річчя від дня народження і 40-річчя творчої роботи А.Баглій (5.08.1949) – засл. арт. України, провідної актриси Чернігів. академ. укр. муз.-драм. театру ім. Т.Г.Шевченка] /Ольга Зеленська //Деснян. правда. – 2009. – 4 серп. – С.8.

752. САПОН В. Її називали Івушкою [Текст]: незабутні імена: [Інна Бурдученко (31.1939 – 15.08.1960) – талановита актриса кіно, народжена в Чернігові] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 31 берез. – С.6.

753. ОНИЩЕНКО Н. Заручник епохи [Текст]: [Д.Грудина (10.02.1893 – 26.10.1937) – актор, видний організатор укр. театру, уродженець Ніжина, де тривалий час жив, вихованець і партнер М.Заньковецької] /Надія Онищенко //Деснян. правда. – 2009. – 16 лип. – С.12.

754. СТУДЬОНОВА Л. Театр окупованого Чернігова 1941-1943 рр. Актор В.П.Ігнатенко (1920 – 2007) [Текст] /Людмила Студьонова //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.150-162.

755. [ВІТАЛІЙ Розстальний]. Подорожня [Текст]: колективний портрет актора /упоряд.: Н. Розстальна. – К.: Рада, 2009. – 157, [1] с.: іл.

Народний артист України, провідний актор Київ. академ. драм. театру ім. І.Франка В.Розстальний (27.12.1936 – 3.04.2006) народився у с. Рейментарівка Корюківського р-ну.

756. СМІК Л. Життя під куполом цирку [Текст] /Людмила Смик //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.77-79.

Про артиста цирку Ю.Шавра, народженого у Прилуках. Працює в Америці, де виступає у шоу-програмі канад. цирку “CIRGE DU SOLEIL”.

757. ГРИГОРЕНКО О. Миколин ярмарок [Текст] /Орися Григоренко //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.24-31.

Свято у Прилуках, присвячене земляку, нар. арт. України М.Ф.Яковченку (1900 – 1974).

НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ. ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

758. ГАРБУЗ Н. Дерев'яна, розписана зверху нібито одна, Та лукавинка на личку – бо в ній сховані сестрички? [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 6 січ. – С.1.

Матрьошки виробництва Чернігів. ф-ки «Художні промисли».

759. ГАРБУЗ Н. Світ краси Маргарити Шидловської [майстрині бісероплетіння з Чернігова, учасниці вист. в Україні, Росії, Чехії, Німеччині] [Текст] /Наталія Гарбуз //Деснян. правда. – 2009. – 12 трав. – С.8.

760. ГУБАР В. «Я люблю Вас за талант, любов до України і порядність»... [Текст]: [нарис про лялькову майстриню з Чернігова Н.П.Ширимиру (7.01.1939)] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 10 січ. – С.10.

761. ГУБАР В. Із сонця і любові [Текст]: [з вист. творів ручної аплікації Т.Баженової – дипломанта міжнар., респ., обл. конкурсів, в Чернігів. «Арт-клубі»] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 14 листоп.

762. ІСАЧЕНКО М. Він читає долю по вишивках [Текст]: [про вишивальника В.Кейдуна з Н.-Сіверського – лауреата обл. премії ім. В.Полевика] /Марія Ісаченко //Чернігівщина. – 2009. – 25 черв. – С.6.

763. СИДОРОВА В. Из голенищ расцветает сакура [Текст]: для своих работ Александра Дидович использует кожу и ткани /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 18 февр. – С. 12.

З виставки декоративно-прикладних творів майстрині з Чернігова О.Дідович, відкритої у музеї М.М.Коцюбинського.

764. СИДОРОВА В. Роспись, от которой светлеет на душе [Текст]: [про Чернигов. обл. Центр нар. ремесел для детей и юношества] /Виктория Сидорова //Семь дней. – 2009. – 29 апр. – С. 12.

765. СКРИПКІНА Т. «Барви життя» [Текст]: [з відкриття у Чернігові вист. декорат.-приклад. мистецтва] /Тетяна Скрипкіна //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 24 листоп. – С.5.

766. ТЮТЮННИК Є. Рушники, мов пісні [Текст]: [седнівська майстриня З.Лук'яненко] /Євдокія Тютюнник //Деснян. правда. – 2009. – 3 груд.

ЛІТЕРАТУРНА ЧЕРНІГІВЩИНА

767. ДЗЮБА С. Міжнародна літературна премія імені Миколи Гоголя [«Тріумф»] за 2009 рік [Текст] /Сергій Дзюба //Укр. літ. газ. – 2009. – 18 груд. – С.16.

Премії удостоєні чернігів. поет П.Пиниця (помертно) і худож. С.Поляк (помертно).

768. ДЗЮБА С. Ревізія «Тріумфу» [Текст] /Сергій Дзюба //Деснян. правда. – 2009. – 10 груд.

Про перейменування відомої на Придесенні літ. премії на Міжнар. літ. премію ім. Гоголя («Тріумф»).

769. КОЦЮБИНСЬКА М.Х. Листи і люди: роздуми про епістолярну творчість [Текст] /Михайлина Коцюбинська. – К.: Дух і Літера, 2009. – 582 с.: 1 л. портр. – (Б-ка Шевченківського комітету).

У книзі представлено лист як специфічний вид словесної творчості. Представлено також низку статей про епістолярій М.Коцюбинського, П.Куліша та ін. діячів.

770. ЛАУРЕАТИВ [премії ім. М.Коцюбинського] названо! [Текст]: [Л.Горлач (поет), М.Клочко (прозаїк), Т.Демченко (історик), А.Каменецький (різьбяр), академ. ансамбль пісні і танцю «Сіверські клейноди» обл. філармон. центру] //Сіверщина. – 2009. – 24 верес. – С.6.

771. НА ЗДОБУТТЯ премії Кабінету Міністрів імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва за 2009 рік [Текст] //Укр. літ. газ. – 2009. – 18 груд. – С.2.

Представлені чернігів. автори С.Дзюба та І.Кулаковська.

772. НОМІНАНТИ Шевченківської премії 2010 року [Текст] //Укр. літ. газ. – 2009. – 18 груд. – С.2.

Серед номінантів – чернігів. поети О.Довгий («Дихання вічності»), Д.Іванов («Село в терновому вінку»).

773. ОЛІЙНИК О. Клуб любителів поезії «Первоцвіт» [у Варві, створений 15 років тому] [Текст] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 18 черв. – С.2.

774. ПЕРЕМІГ кіносценарій з Ніжина [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 11 черв. – С.3.

Серед переможців Всеукраїнського літературного конкурсу «Коронація слова-2009» кіносценарій В.Абузязова «Фросина любов» (перше місце) і роман Р.Мусієнка «Віч-на-віч» (дипломант).

775. ПРО ЗАСНУВАННЯ літературної премії імені Григорія Кочура [Текст]: постанова Кабінету Міністрів України №1010 від 23.09.2009 р. //Уряд. кур'єр. – 2009. – 2 жовт. – С.4.

Г.П.Кочур (17.11.1908 – 15.12.1994) – перекладач, поет, літературознавець, громад. діяч, уродженець с. Феськівка Менського р-ну.

776. САНДИГА О. За втілення українського характеру [Текст] /Олеся Сандига //Укр. літ. газ. – 2009. – 4 груд. – С.2.

Про цьогорічних лауреатів літературної премії ім. І.Нечуя-Левицького з короткою довідкою про цю відзнаку і даними про те, що в минулі роки премією відзначені чернігів. поети: Л.Горлач, Д.Іванов, С.Шевченко.

777. СЛАПЧУК В. Премія імені Григорія Сковороди [Текст] /Василь Слпчук //Укр. літ. газ. – 2009. – 18 груд. – С.3; Літ. Україна. – 2009. – 17 груд. – С.2.

Серед удостоєних нагороди чернігів. поети П.Пиниця (помертно), І.Кулаковська.

778. ТКАЧЕНКО Т. Російські імена на літературній карті Чернігівщини [Текст] /Т.Ткаченко //Гарт. – 2009. – 13 берез. – С. 12.

779. ЯСЕНЧУК О. У Ніжині пройшов [літературний] фестиваль «Гоголівка» [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 16 квіт. – С.13.

ПЕРСОНАЛІЇ

780. ФТОМОВА І. Японія для кожного своя... [Текст] /Неса Фтомова //Сіверщина. – 2009. – 24 груд. – С.15.

Про «Антологію японської класичної поезії», яку переклав і упорядкував для укр. читача І.П.Бондаренко – д-р філол. наук, проф., зав. каф. кит. та япон. філології Ін-ту філології КНУ ім. Т.Шевченка, уродженець Коропа.

781. КАСЯН Л. Постать Степана Васильченка через призму його автобіографії [Текст] /Людмила Касян //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.54-57.

С.В.Васильченко (8.01.1879 – 11.8.1932) – письменник і педагог, уродженець Ічні.

782. ШЕВЧИК І.С. Поховання Миколи Вербицького на території Іллінського монастиря [в Чернігові] [Текст] /Ірина Шевчик //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.334-338.

М.А.Вербицький (13.02.1843 – 1909) – укр. поет, народжений у Чернігові.

783. НОВІКОВА Т. Золотий браслет на згадку [Текст] /Т.Новікова //Дем. Україна. – 2009. – 17 квіт. – С.18.

Перебування М.Вовчок в Чернігові.

784. ОНИЩЕНКО Н. Апельсинні квіти Зінаїди Гіппіус [Текст] /Надія Онищенко //Деснян. правда – вільна. – 2009. – 19 листоп. – С.10.

Ніжин. період у житті відомої рос. поетеси.

785. ЖАРКЕВИЧ Н.М. О Гоголе [Текст]: (Н.В.Гоголь глазами XX века): сб. ст. /Н.Жаркевич. – Нежин: НДУ ім. Н.Гоголя, 2009. – 135 с.

Розглядається біографія письменника ніжин. періоду, шкільні роки та ін.

786. КЛОЧКО О. Шляхами Миколи Гоголя [Текст] /Олена Клочко //Прилуки. Фортеця. – 2009. – №3 (трав.). – С.12-19.

Прилуц. повіт у житті і творчості письменника.

787. ЛЕТОПИСЬ життя и творчества Н.В.Гоголя [Текст]: нежинский период (1820-1828) /сост. Н.М. Жаркевич, З.В.Кирилюк, Ю.В. Якубина; вступ. ст. П.В. Михед. – 2-е изд., перераб. и доп. – Нежин: Аспект-Полиграф, 2009. – 260 с.

788. М.В.ГОГОЛЬ у документах Державного архіву Чернігівської області [Текст]: (до 200-річчя від дня народження) /ДАЧО; [відп. ред. Р.Б.Воробей]. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 399 с.: іл.

789. ОГЛОБЛИН О. Предки Миколи Гоголя [Текст] /Олександр Оглоблин //Хроніка 2000. – К., 2009. – Вип. 76. – С.63-104.

Автор приділив значну увагу предкам письменника по лінії Лизогубів і Танських (відомі козацькі родини на Чернігівщині).

790. ОНИЩЕНКО Н. Перед класиком соромно...[Текст]: [як Чернігівщина готується до 200-річчя з дня народження М.Гоголя] /Надія Онищенко //Деснян. правда. – 2009. – 5 лют. – С.12.

791. ПІНЧУК Т. Д. Білим лебедем звать...[Текст]: фотоальбом /Т.Д.Пінчук [текст і фото Т. Д. Пінчук]. – 2-е вид., доп. – Ніжин: Аспект-Полиграф, 2009. – 67, [1], [20] с. іл.: нот. – До 200-ліття з дня народження Миколи Гоголя.

792. РОЗСОХА Л. Гоголі-Яновські й Уманські [Текст]: (до 200-річчя від дня народження М.В.Гоголя) /Людмила Розсоха //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.235-238.

Досліджується чернігів. коріння родичів письменника.

793. РУДЕНКО Л. Ніжинські ремінісценції на сторінках творів Миколи Гоголя [Текст] /Лілія Руденко //Ніжинська старовина. – К., 2009. – Вип. 8(11). – С.38-43.

794. САМОЙЛЕНКО Г.В. Святкування ювілею Миколи Гоголя в Ніжині [Текст]: (200-річчя від дня народження) /Григорій Самойленко. – Ніжин, 2009. – 140 с.

795. САМОЙЛЕНКО Г.В. Творча спадщина М.Гоголя на перетині епох [Текст] /Григорій Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2009. – 210 с.

До кн. увійшли статті автора різних літ, які присвячені життю і творчій діяльності М.Гоголя періоду його навчання у Ніжин. гімназії вищих наук кн. Безбородька.

796. САПОН В. Плюшкін жив... у кожному провінційному місті [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 5 лют. – С.12.

Вчитель математики і малювання Новгород-Сіверської гімназії Я.Ігнат'єв – прообраз Плюшкіна з поеми М.Гоголя «Мертві душі».

797. САПОН В. «И ныне Гоголь перед нами» [Текст]: до 200-ліття від дня народження Миколи Гоголя /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 2 квіт. – С.12.

Вшанування пам'яті письм. в Ніжині з 80-х рр. ХІХ ст. до кінця 20-х рр. ХХст.

798. СУПРОНЮК О.К. Н.В.Гоголь и его окружение в Нежинской гимназии [Текст]: биобиблиогр. словарь /Оксана Супронюк. – К.: Академперіодика, 2009. – 252 с.: 24 с. ил.

799. ЧАГОВЕЦ В. Семейная хроника Гоголей [Текст] /Василий Чаговец //Хроніка 2000. – К., 2009. – Вип. 76. – С.25-62.

У ст. наголошується на тому, що відомі на Чернігівщині імена представників козацтва Танських, Лизогубів, Скоропадських, до деякої міри Полуботок та інші – всі предки М.Гоголя. Розкриваються їхні родинні зв'язки з великим письменником.

800. ЧУХЛІБ Т.В. Козацьке коріння Миколи Гоголя [Текст] /Тарас Чухліб. – К.: Наш час, 2009. – 270 с. – іл.

801. ЯКУБІНА Ю.В. До питання літературної освіти Миколи Гоголя: ніжинська школа [Текст] /Юлія Якубіна //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 55. – С.29-58.

802. ЧЕПУРНИЙ В. Любов Голота містично народилася над Десною [Текст] /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2009. – 19 листоп. – С.2.

Перебування у Чернігові відомої укр. письменниці, де вона представила свій новий роман «Епізодична пам'ять», за який отримала Нац. премію ім. Т. Шевченка.

803. ОЛІЙНИК О. Увічнено в граніті, мармурі, пам'яті [Текст]: [до 100-річчя від дня народження О.Десняка] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 12 берез. – С.3, фото.

Спогади відомого чернігів. журналіста і поета про святкування 70-річчя від дня народження письменника в 1979 р. за участю О.Ющенко, Ю.Коцюбинського, В.Буденного, дружини і сина О.Десняка.

804. РЕП'ЯХ С. Син доби своєї [Текст]: до 100-річчя Олекси Десняка /Станіслав Реп'ях //Деснян. правда. – 2009. – 17 берез. – С.8.

805. САПОН В. Поезія доброти і мужності [Текст]: (Олексію Довгому – 80!) /Володимир Сапон //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.178-181; Деснян. правда. – 2009. – 6 серп. – С.11.

Поет народився в с. Городище Менського р-ну.

806. ГУБАР В. У Довженковому саду: урочистості [в Сосниці з нагоди 115-ї річниці від дня народження О.П.Довженка] [Текст] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 15 верес. – С.1,8.

807. ПЕТРОВСЬКА Н. Листок з петрушинської землі [Текст]: [як односельці В.Г.Дрозда (25.08.1939 – 2003) відзначили його 70-річчя, відкривши на його честь мемор. дошку] /Н.Петровська //Деснян. правда. – 2009. – 29 серп. – С.4.

808. РЕП'ЯХ С. «Білий вальс» Володимира Дрозда [Текст]: (25 серп. ц. р. видатному письменникові виповнилося б 70) /Станіслав Реп'ях //Гарт. – 2009. – 21 серп. – С.12.

809. ТКАЧ М. Петрушинський чарівник слова [Текст]: (до 70-річчя від дня народження Володимира Дрозда) /Михась Ткач //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – С.157-160.

810. МАР'ЯНІВСЬКИЙ М. Слово його триває...[Текст]: до 90-річчя від дня народження Анатолія Дрофана /М.Мар'янівський //Літ. Україна. – 2009. – 17 груд. – С.6.

А.П.Дрофань (17.12.1919 – 25.05.1988) – укр. прозаїк, уродженець Ічні.

811. КОВБА І. Поет-романтик [Текст]: до 115-річчя від дня народження Василя Еллана-Блакитного [12.01.1894 – 4.12.1925] /І.Ковба //Культура і життя. – 2009. – 28 січ. – С.3.

Уродженець с. Козли (М.-Коцюбинське) Чернігів. пов. Випускник Чернігів. духовної семінарії.

812. ЛІТЕРАТУРА та культура Полісся [Текст]: вип. 47. Віктор Забіла – поет-романтик (до 200-ліття від дня народження) /М.Бондар, Є.Нахлік, О.Моціяка та ін.; відп. ред. і упоряд. Г.В.Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2009. – 215 с.

До зб. увійшли ст. сучасних літературознавців про творчість поета та арх. матеріали і знахідки.

813. ЯЦЮК В., Федорук О. Портрети Віктора Забіли [Текст] /В.Яцюк, О.Федорук //Слово і час. – 2009. – №2. – С.52-55.

Прижиттєві зображення укр. поета-романтика.

814. ГОРЛАЧ Л. Мудрість його доброти [Текст]: [спогади про Юрія Збанацького] /Леонід Горлач //Літ. Україна. – 2009. – 5 лют. – С.1,8.

815. ЗОЛОТЕ чересло [Текст]: книга народних ремесел, звичаїв та побуту в Україні, писана Климентієм Зіновієвим, поетом кінця XVII – початку XVIII ст. /упоряд.: В. Шевчук, О. Шугай; пер. з давньорус. сучасною укр. мовою О.Шугая; вступ. ст. і приміт. В. Шевчука. – К.: Мистецтво, 2009. – 336 с.: іл.

Рукописну збірку цієї кн. знайшов у 50-х рр. XIX ст. в одному з монастирів на Південній Чернігівщині (невідомо у якому саме) О.В.Шишацький-Ілліч і передав її П.О.Кулішу. К.Зіновіїв належав до Києво-Чернігів. літ. осередку.

816. НЕПОМІЧЕНИЙ Герой України [письменник Р.Іваничук, якому нагороду вручено у Батурині і з яким Чернігів. «Просвіта» починала відродження гетьман. столиці] [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 29 січ. – С.2.

817. САПОН В. Батурин, жовтень 1972 року...[Текст]: [перебування відомого укр. прозаїка Р.Іваничука в гетьман. столиці] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 22 серп. – С.5.

818. ЯСЕНЧУК О. Андрій Кокотюха: «Я – балакучий пустун...» [Текст]: [зустріч відомого прозаїка, уродженця Ніжина, з читачами у Чернігів. культурно-мистец. центрі «Інтермеццо»] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 3 груд. – С.18.

819. РЕП'ЯХ С. Земний, людяний: (Віктору Костюченку – 80) [Текст]: [до ювілею ніжинця – відомого укр. літературознавця, директора вид-ва «Веселка»] /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.151-153.

820. ГУБАР В. У садибі письменника дозріває осінь [Текст] /Віра Губар //Деснян. правда. – 2009. – 19 верес. – С.7.

Всеукр. наук.-практ. конф. «Феномен М.М.Коцюбинського у художніх вимірах українства», яка відбулась у Чернігові.

821. ДУДЕНОК Д. Еврейская память о Михаиле Коцюбинском [Текст] /Дмитрий Дуденок //Тхия. – 2009. – 3 сент.

Історія пам'ятника М.Коцюбинському, відкритого у Чернігові 17 верес. 1939 р., автором якого був скульптор І.Я.Гінцбург. 28 груд. 1938 р. скульптор відвідав музей М.Коцюбинського і подарував статуетку М.Горького власної роботи.

822. КОЦЮБИНСЬКА Н. Два сонячних ювілеї [Текст]: [145 років від дня народження М.Коцюбинського та 75 років з часу заснування у Чернігові літ.-меморіал. музею в його садибі] /Наталія Коцюбинська //Гарт. – 2009. – 11 верес. – С.20.

823. ТКАЧЕНКО С. Інтермеццо з Михайлом Коцюбинським [Текст] /Сергій Ткаченко //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – С.150-156.

Враження від перебування у Чернігові, з яким тісно пов'язане ім'я великого письменника.

824. КАРАНДА М. Культурологічними шляхами Пантелеймона Куліша [Текст]: [перші регіон. філософ.-культуролог. читання в ЧДПУ ім. Т.Шевченка, 12-14 лют. 2009 р.] /Марина Каранда //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.259-261.

825. НАХЛІК Є., Нахлік О. Пантелеймон Куліш між Параскою Глібовою і Горпиною Ніколаєвою [Текст]: біограф.-культуролог. дослідження. З додатком невідомого листування /Євген Нахлік, Оксана Нахлік. – Львів, 2009. – 320 с.

826. ПАНТЕЛЕЙМОН Куліш: міфи і реальність [Текст]: метод.-бібліограф. матеріали /Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка; [підгот. О.П.Рижаєва; відп. за вип. І.М.Аліференко]. – Чернігів, 2009. – 32 с.

827. ПАНТЕЛЕЙМОН Куліш: письменник, філософ, громадянин [Текст]: твори Куліша, спогади про Куліша, дослідження /вступ. сл. А.Толстоухова; післямова О.Федорука //Хроніка 2000. – К., 2009. – Вип.78. – С.6-528.

До цього вип. укр. культурологічного альманаху увійшли малознані, а то й невідомі широкому загалові твори П.Куліша, малодоступні публ. видатних кулешевознавців і дослідження сучасних істориків та літературознавців про життя і діяльність видатного українця.

828. САПОН В. Пантелеймон Куліш хотів, щоб його книги виходили у Чернігові...[Текст]: [до 190-річчя від дня народження] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 8 серп. – С.5.

829. ЛОБИСЕВИЧ Опанас Кирилович (1732 – 1805) – письменник, один з піонерів укр. літ. відродження, народився в м. Погар (нині Брян. обл.), жив у Новгород-Сіверському [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.250.

830. ЮР'ЄВ Б. Пером, як багнетом [Текст]: [про письм. 1920-1930-х рр. В.Т.Локотя (А.Зорича) (груд. 1899 – квіт. 1937), уродженця Борзни, співробітника чернігів. газ. «Красное знамя», безневинно репресованого сталін. режимом] /Борис Юр'єв //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.136-138.

831. ЗЕЛІК О. Михайло Могілянський – історик української літератури [Текст] /Оксана Зелік //Київ. старовина. – 2009. – №5-6. – С.224-233.

М.М.Могілянський (1873 – 1944) – укр. літ. критик, літературознавець і публіцист, автор багатьох праць, наук. співроб. ВУАН і керівник Комісії для складання біогр. словника. Народився і тривалий час працював у Чернігові. Репресований 1933 р.

832. КУЗЬМЕНКО В. Долина дитинства В'ячеслава Мальця [23.09.1939, с. Тупичів Городнян. р-ну] [Текст] /Володимир Кузьменко //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.125-127.

833. РЕП'ЯХ С. Голосом ріднокраю [Текст]: (Юрію Мушкетюку – 80) /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.145-150.

Указом Президента України письменнику, уродженцю с. Вертіївка Ніжин. р-ну, присвоєно звання Героя України.

834. ГОЛОВКО Д. Мальви край дороги [Текст]: [про А.Г.Погрібного (3.01.1942 – 19.10.2007) – укр. літературознавця, письм., публіциста, культ. і громад. діяча, народженого у с. Мочалище Бобровиц. р-ну] /Дмитро Головка //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.155-161.

835. СЮНДЮКОВ И. Звезда украинского возрождения [Текст] /Игорь Сюндюков //День. – 2009. – 25 июля. – С.7.

Чернігівські зв'язки класика укр. л-ри О.Пчілки (мати Л.Українки).

836. СБИТНЄВ Ю. «Москва – у окраини Новгород-Северского княжества» [Текст] /Юрій Сбитнєв; зап. О.Гриньова //Сіверщина. – 2009. – 25 черв. – С.1,13.

Бесіда з рос. письм., під час презентації його роману «Великий князь» про князя Ігоря Новгорода-Сіверського, у Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка.

837. ЗМАК Р. В Остер, до Сеспеля [Текст]: [Сеспелівські дні, присвячені 110-й річниці з дня народження чуваського поета] /Роман Змак //Деснян. правда. – 2009. – 27 жовт.

838. ЯСЕНЧУК О., Кордик С. Званий гість: Михайло Слабошпицький [Текст]: [з Інтернет-конф. відомого укр. письм. під час його перебування у Чернігів. культ.-мистец. центрі «Інтермеццо»] /Олександр Ясенчук, Сергій Кордик //Сіверщина. – 2009. – 26 листоп. – С.14

839. ШЕВЧУК В. Феномен Олекси Стороженка [Текст]: (до 200-річчя від дня народження) /Валерій Шевчук //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.276-281.

Класик укр. літ. О.П.Стороженко (24.11.1806 – 28.11.1874) народився у с. Лисогори Ічнян. р-ну.

840. ДОН Кіхот ХХ століття [О.Тихий – поет-дисидент з Донбасу] [Текст] //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.158, фото.

У листоп. 1976 р. О.Тихий приїхав до Л.Лук'яненка в Чернігів, де зустрівся з поетом – дисидентом М.Руденко.

841. ДАНИШ Л.В. Громадсько-політична, державницька, наукова та культурницька діяльність П.Г.Тичини 1891 – 1967 рр. [Текст]: (історіогр. огляд проблеми) /Л.Даниш //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 52. – С.213-225.

842. ЛЕЛЮК М. Нашого цвіту – по всьому світу [Текст] /Микола Лелюк //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – С. 38-39.

А.Ткач (31.12.1931) – рос. поет з Архангельська, брат відомих укр. письм. Мих. та Мик. Ткачів. Народився у с. Сахнівка Менського р-ну.

843. ЧЕРНІКОВ П. Душа – це не шматок заліза [Текст]: слово про земляка – відомого укр. поета Станіслава Шевченка [23.05.1947] /П.Черніков //Гарт. – 2009. – 29 трав. – С.12.

Уродженець с. Грабове Ічнян. р-ну.

844. ГЕРАСЬКО М. [Т.]Шевченко і Чернігівщина [Текст] /Марина Герасько //Слово «Гетьманської столиці». – 2009. – №2 (берез.-квіт.). – С. 5.

845. МАРЧЕНКО О. М'яка душа в нас і ласкава, або Поетичними слідами однієї презентації [Текст]: [творчий портр. укр. поета А.Шкуліпи, уродженця с. Охінки Прилуц. р-ну] /О.Марченко //Гарт. – 2009. – 9 жовт. – С.12.

846. ВІД ГНІДИНЦІВ – у світ [Текст]: [до 60-річчя О.Шокала (13.01.1949) – літературознавця, публіциста, есеїста, перекладача зі східних мов, уродженця с. Гнідинці Варвин. р-ну] //Біла хата. – 2009. – 15 січ. – С.3.

847. ОЛЕКСА Ющенко [Текст]: [некролог] //Літ. Україна. – 2009. – 15 січ. – С.2.

О.Я.Ющенко (2.08.1917 – 2008) – відомий письменник, випускник Ніжинського педінституту. До війни працював у чернігів. обл. газеті «Молодий комунар».

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ПИСЬМЕННИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРИ ЛІТЕРАТОРІВ ЧЕРНІГІВЩИНИ

848. АБУЗЯРОВ В.Х. Мелодия для Ариадны [Текст]: роман, новеллы /Виктор Абузаров. – Нежин: Орхидея, 2009. – 204 с.

849. АДАМЕНКО М. Закон-тайга [Текст]: роман. Ч. 4-а /Микола Адаменко. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 151 с.

850. АРСЕНИЧ-БАРАН Г.В. Солодкі слова [Текст]: [оповідання, новели] /Ганна Арсенич-Баран. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 175 с.

851. АХМЕТ О.М. О, панно Качанівко! [Текст]: вибр. поезії /Олександр Ахмет. – Ніжин, 2009. – 97 с.: фото.

852. БОНДАРЕВИЧ (Черненко) Л.В. Ми всі подорожні [Текст]: вибр.: оповідання, нариси, есеї, монологи укр. та біл. мовами /Лілія Бондаревич (Черненко); упоряд., ред., пер. із біл. С.Дзюби. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 360 с.: іл.

853. БРИК О. У погоні за примарами [Текст] /Олексій Брик. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 160 с.: портр.

Рец.: Волошина В. «У погоні за примарами» //Деснян. правда. – 2009. – 22 серп. – С.11.

854. БУДЕННИЙ В. В серцях злинялий помаранч [Текст]: поезії (2005–2009 рр.) [Текст] /Василь Буденний. – Чернігів: Чернігів. береги. – 2009. – 88 с.

855. БУРЕНКО І.С. Земля батьків [Текст]: (вірші) /Іван Буренко. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 71 с.

856. ВЛАСЕНКО Г. Пам'ять невгамовна [Текст]: нариси, есеї /Григорій Власенко. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 248 с.

857. ГРАНЧАК Ю.М. На перевеслах долі [Текст]: [поезія] /Юрій Гранчак. – К., 2009. – 94 с.

858. ДЗЮБА С. Замінований рай [Текст]: чернігівські миротворці у джунглях Африки, пустелях Азії та горах Європи /Сергій Дзюба. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 142 с. : іл.

859. ДЗЮБА С. Ловець снів [Текст]: Дивовижні люди. Неймовірні історії, які відбуваються насправді /Сергій Дзюба. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 247 с.

860. ДІДОВИЧ П. Кросна долі [Текст]: роман-есе /Петро Дідович. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 208 с.

861. ІСАЧЕНКО Л. Хуго і Фігу [Текст]: [публіцистика] /Леонід Ісаченко. – Чернівці: ВД «Букрек», 2009. – 224 с.

862. КАРПЕНКО Л.Г. Скошене серце [Текст]: поезії /Любов Карпенко. – Прилуки, 2009. – 82 с.: іл.

Л.Г.Карпенко (25.08.1949) народилась у с. Пашківка Ніжин. р-ну. Живе в Ічні.

863. КЛОЧКО М. Афоризми [Текст] /Микола Ключко. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 136 с.

М.П.Ключко (14.12.1934) – вчитель і журналіст, уродженець с. Парафіївка Ічнян. р-ну. Член НСПУ. Лауреат премій ім. М.Коцюбинського та С.Васильченка.

864. КОНЕЧНА О. Час у пригорщах [Текст]: зб. оповідань /Олена Конечна. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. - 184 с.

865. ЛУЦЮК Л.П. Мости [Текст]: етюди, новели, оповідання /Леонід Луцюк. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 79 с.

Л.П.Луцюк (7.01.1950) – вчитель фізики. Живе в Острі.

866. МАМЧИЧ Е.Б. Акварели [Текст]: лирика /Елена Мамчич. – Чернигов: Чернігів. береги, 2009. – 145 с.

867. МАСТЕРОВА В. Мавра [Текст]: повість /Валентина Мастерова. – Чернігів: Русь, 2009. – 148 с.

868. МИЛОВА А.А. Стихи 80-90 лет [Текст] /А.Милова. – Чернигов, 2009. –299 с.: 1 л. портр.

Автор віршів народилася 1927 р. у Чернігові.

869. МИХАЙЛЕНКО В.М. Душа в листопаді [Текст]: поезія /Валентина Михайленко. – Чернігів: Ранок, 2009. – 45 с.: фото.

870. МОХНЕВ В.Н. Стремнина Тихого Дона [Текст]: роман в 2 кн. Кн.1 /В.Мохнев. – Чернигов: Чернігів. береги, 2009. – 631 с.

Кн.2. – 558 с.

Автор живе у Щорсі. Народився в Хотуничах Щорського р-ну.

871. ОЛІЙНИК О.Г. Усе переходить у спомини [Текст]: вірші /Олександр Олійник. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 254 с.

872. ОТРЮХ Л.М. Передзим`я [Текст]: поезії, образки, листи /Леонід Отрюх. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 103 с.: іл.

873. ПИЛИПЕЦЬ В.М. Ожиновий берег [Текст]: поезії /Володимир Пилипець. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 63 с.

874. ПОКИДЬКО О. Отруєна кров [Текст]: повість /Олександр Покидько. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 198 с.

О.Покидько (24.10.1957) – вчитель, член літ. спілки «Чернігів», народ. у с.Мармизівка Варвинського р-ну.

875. САВЕНОК В.В. Заповіді любові [Текст]: вірші /Владислав Савенок. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 63 с.

876. САПОН В. Щаслава [Текст]: поезія, твори для дітей, проза /Володимир Сапон. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 159 с.

877. СЕНЦОВСЬКИЙ В.І. Народження Ікара [Текст]: вибр. тв.: проза і поезія /Володимир Сенцовський (Ященко). – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 247 с.

878. СІВЕРЯНОЧКА [Текст]: літ. альманах /Короп. район. творч. клуб «Первоцвіти Коропщини», Короп. ЦРБ; упоряд. В.Михайленко. – Чернігів: Ранок, 2009. – 74, [1] с.

До альманаху увійшли твори членів клубу «Первоцвіти Коропщини», який діє при Короп. ЦРБ.

879. СІКАЧ М.Я. Подорож за тридев`ять земель [Текст]: повість /Микола Сікач. – Ніжин: Гідромакс, 2009. – 164 с.

Автор живе у Чернігові.

880. ТОПЧІЙ В. Таємниця Болдиних гір [Текст]: оповідання, публіцистика /Віталій Топчій. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 80 с.

881. ЩЕРБОНОС В. Примати пам'яті [Текст]: [зб. поезій] /Василь Щербонос. – Чернігів: Чернігів. береги, 2009. – 176 с.

Рец.: Миліч К. На чатах пам'яті //Біла хата. – 2009. – 16 квіт. – С.3.

ПЕРСОНАЛІЇ

882. НАШОМУ Адаменку – довічну Президентську стипендію! [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 30 квіт. – С.3.

Так відзначено письм. з Сосниці М.Адаменка – колишнього рад. політв'язня.

883. РЕШОДЬКО Н. Як парость із гілки великого народу [Текст] /Ніна Решодько //Укр. слово. – 2009. – 23-29 груд. – С.13.

До творчого портрета М.Адаменка.

884. ЧЕПУРНИЙ В. Співець Качанівки – татарин, росіянин і українець в одній особі [Текст]: [презентація у Нац. заповіднику «Качанівка» кн. поезій О.Ахмета, який деякий час тут працював] /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2009. – 26 листоп. – С.2.

885. ЛИТВИНЕНКО Н. Козацького роду [Текст]: [творчий портрет поетеси з Чернігова Н.Галковської] /Наталія Литвиненко //Сіл. вісті. – 2009. – 1 верес.

886. КИР`ЯН Н. Ми не залишимося острівцем [Текст] /Н.Кир`ян //Слово Просвіти. – 2009. – 26 лют. – 4 берез. – С.9.

Д.Іванов – лауреат премії О.Гірника, започаткованої Лігою українських меценатів і Фондом ім. Олекси Гірника.

887. ТАЛАЛАЙ Л. Муза з обличчям селянки [Текст] /Леонід Талалай //Літ. Україна. – 2009. – 29 січ. – С.5.

Творчий портрет Д.Іванова.

888. МАРИНЧИК С. Крутими стежками [Текст]: (до 75-річчя Миколи Ключка) [письменника з Ічні] /Станіслав Маринчик //Літ. Чернігів. – 2009. – №4. – С.173-175.

889. КОЦЮБИНСЬКИЙ І. «Берегиня слави великого Сонцелюба» [Текст]: 12 лип. виповнюється 110 років від дня народження молодшої доньки класика укр. літ. М.Коцюбинського – Ірини Коцюбинської /Ігор Коцюбинський //Гарт. – 2009. – 3 лип. – С.11.

890. КОЦЮБИНСЬКИЙ І. «Йому ще жити, й жити у серцях...» [Текст]: [до 75-річчя від дня народження Ю.Р.Коцюбинського (28.04.1934 – 15.05.2000) - літературознавця, багаторічного директора музею-заповідника М.М.Коцюбинського в Чернігові] /Ігор Коцюбинський //Гарт. – 2009. – 1 трав. – С.6.

891. ВІТАЄМО! [Текст]: [О.Крачила з Козельця прийнято до НСП України] //Гарт. – 2009. – 2 жовт. – С.6.

Поет народ. у с.Карасинівка Козелец. р-ну.

892. ЗЕЛЕНСЬКА О. Почала з «Актриса»...[Текст] /Ольга Зеленська //Деснян. правда - вільна. – 2009. – 26 листоп. – С.20.

До 55-річчя Т.В.Крисанової – драматурга, прозаїка і концертмейстера оркестру Чернігів. академ. театру ім. Т.Г.Шевченка.

893. КРИВЕЦЬ О. Шал свіжих лав [Текст] /О.Кривець //Літ. Україна. – 2009. – 2 лип. – С.4.

Підсумки літ. конкурсу вид-ва «Смолоскип». Заохочувальна премія у номінації «Поезія» серед інших дісталась Т.Литвинюк з Ніжина.

894. ПОТАПЧУК Н. Земляки збирають гроші на «народне кіно» [за романом В.Мастерової «Суча дочка»] [Текст] /Наталія Потапчук //Сіверщина. – 2009. – 22 жовт. – С.15.

895. ЧЕРНЯКОВА О. У слові він розхристаний: [поет М.Московка та його творчість] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2009. – 10 листоп.

896. МУСІЄНКО Р. «Потрібен герой. Пошук триває» [Текст] /Ростислав Мусієнко; розмовляла В.Губар [з дипломантом ІХ Всеукр. літ. конкурсу «Коронація слова» у номінації «Романи» відомим чернігів. журналістом і письменником] //Деснян. правда. – 2009. – 9 лип. – С.9.

897. ОЛІЙНИК О. «Ми подалі від слави й хули...» [Текст]: 1 берез. виповнюється 80 років від дня народження Л.Отрюха [(1929 – 2007) – поет, реж., засл. арт. України з Чернігова] /Олександр Олійник //Біла хата. – 2009. – 26 лют. – С.3.

898. ХРИКІН С. «Дисидент-шестидесятник» [Текст]: до 70-річчя з дня народження поета Петра Івановича Пиниці (1939 – 1999) /Станіслав Хрикін //Гарт. – 2009. – 13 листоп. – С.12.

Російськомовний поет народився і помер у Городні. Працював у Чернігові. Публ. його вірші.

899. МАТЮШКІНА Т. «Лишаючи свій слід» [Текст]: матеріали до вивчення творчості С.Реп'яха [поета з Чернігова] /Тетяна Матюшкіна //Розмаїтості. – 2009. – №1. – С.6-13.

900. ШМАТОК З. Вона живе, говорить з нами... [Текст] : [про кн. поезій, прози, статей «Присвячую тобі своє життя» корюків. журналістки В.Рябець, яка 2008 р. трагічно загинула] /Зоя Шматок //Деснян. правда. – 2009. – 17 верес. – С.17.

901. САПОН В. Останні вірші Сашка Самійленка [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 17 листоп.

Пам'яті забутого поета О.Самійленка (19.12.1950 – лип.1977), який трагічно загинув. Народився у Ніжині, де закінчив педінститут ім. М.Гоголя. Жив і працював у Чернігові.

902. МОЛОЧКО Я. Позбавлений свободи за лист на «Свободу» [Текст]: з розсекречених архівів спецслужб [про поета Л.Н.Тереховича (26.03.1941 – 1992), який

народився у с. Кучинівка Щорського р-ну] /Ярослав Молочко //Деснян. правда. – 2009. – 24 верес. – С.12.

903. ЯСЕНЧУК О. З поклоном від Ізраїлю до Кучинівки [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 26 листоп. – С.3.

Про А.Нотаріуса, давнього рухівця з Чернігова, який нині мешкає в Ізраїлі. Займається вивченням творчості та вшануванням пам'яті Л.Н.Тереховича.

904. ШИРАЙ Р. Брати Ткачі презентували свої книги [у Чернігів. культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо»] [Текст] /Руслана Ширай //Деснян. правда - вільна. – 2009. – 27 жовт. – С.8.

905. ЧЕРНІКОВ П. Ще сонце гріється в зеніті [Текст] : слово - спомин про поета і журналіста Миколу Ткаченка (Чорновуса) [з Прилук] /П.Черніков //Гарт. - 2009. - 11 верес. - С.5.

906. ГНАТЮК Н. Повернення Миколи Холодного [30.07.1939 – 2006] [Текст] /Н.Гнатюк //Слово Просвіти. – 2009. – 6-12 серп. – С.13.

До 70-річчя поета складної долі. Жив і помер в Острі.

907. ГРИЦЮК О. Хрикіну - 70! [Текст] /О.Грицюк //Гарт. – 2009. – 13 листоп. – С.12.

Російськомовний поет С.Є.Хрикін живе у Чернігові. Публ. його поезії.

908. ЯНОВСЬКИЙ О. Свій погляд Василя Чепурного [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2009. – 18 груд. – С.14.

Про кн. публіцист. ст., спогадів і щоденників В.Чепурного «Акурайку».

909. ЧЕРНЯКОВА О. Дитя землі й неба [Текст]: [поетеса і худож. Г.Черниш з Чернігова] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2009. – 12 листоп.

910. ЧЕРНЯКОВА О. Біль душі, сльозою омийти... [Текст]: [А.Шаталюк – лікар і поетеса] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2009. – 8 груд.

911. НЕ СТАЛО Івана Шевченка [16.09.1926 – 30.06.2009] [прозаїка з Козельця, лауреата премії ім. М.Коцюбинського] [Текст] //Гарт. – 2009. – 3 лип. – С.11.

МІСЦЕВИЙ ФОЛЬКЛОР

912. ГОМЕР наш вольний славний Вересай [Текст] //Туризм сільський зелений. – 2009. – III (лип. – верес.). – С.43-48.

О.М.Вересай (1803 – 1890) – укр. кобзар, уродженець с. Калюжинці Срібнян. р-ну. Жив і помер у Сокиринцях на Срібнянщині.

913. ГРОМОВИЙ П. Бандуристе, орле сизий... [Текст]: [про Співоче поле в Батурині як традиц. фест. з нагоди роковин знаменитого кобзаря О.Вересая – віднині у форматі Всеукр. фест. кобзар. мистецтва] /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 27 серп. – С.11.

914. ДОМОЦЬКИЙ Б. Кобзар не п'є і не палить [Текст]: [про В.П.Пашкова – кобзаря-бандуриста з Новгорода-Сіверського] /Борис Домоцький //Сіверщина. – 2009. – 2 квіт. – С.13.

915. КОРДИК С. Перший обласний фестиваль фольклорного мистецтва [ім. В.Полевика у с. Займище Щорс. р-ну] [Текст] /Сергій Кордик //Сіверщина. – 2009. – 11 черв. – С.2.

916. МАРКОВИЧ Опанас Васильович (08.02.1822 – 01.09.1867) – фольклорист і етнограф, жив, працював і помер у Чернігові [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.519.

917. ПОНОМАРЕВСЬКИЙ С.Б. До проблеми класифікації та функціонування народної балади на Чернігівщині [Текст] /Станіслав Пономаревський //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2009. – Вип.66. – С.92-98.

918. САПОН В. Легенди стольного граду сіверян [Чернігова] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 12 лют. – С.10.

919. ЯСИНСЬКА О. Співучі «Криниці» [Текст] /Олена Ясинська //Сіверщина. – 2009. – 17 груд. – С.12.

Народний аматорський фольклорний колектив «Криниці» із Сосниці, відзначений премією ім. Г.Верьовки.

РЕЛІГІЯ. ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЕСІЙ

920. АКИМЕНКО С. Старообрядницькі монастирі на Чернігівщині [Текст] /Сергій Акименко //Сіверян. літопис. – 2009. – №2-3. – С.49-53.

921. НАЗАРЕНКО В. Хранителі старої віри [Текст]: [старообрядці Добрянки Ріпкин. р-ну] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2009. – 12 листоп.

922. РИГА Д. Таємниця скарбів Іларіона [Текст]: [До історії утворення Новгород-Сіверської єпархії] /Д.Рига //Деснян. правда. – 2009. – 13 січ. – С.6.

923. СЕРГЄЄВ С., Куртасова О. Господарсько-побутова діяльність старовірів Чернігово-Сіверщини в ХІХ ст. та особливості старообрядської богородичної ікони «Усім засмученим радість» [Текст] /Сергій Сергєєв, Ольга Куртасова //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.47-51.

924. СТЕПАНОВА О. «Філаретівське» жіноче єпархіальне училище в Чернігові та його будівничі [Текст] /Олена Степанова //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.297-302.

ЧЕРНІГІВСЬКА ЄПАРХІЯ

925. БЛАКИТНИЙ М.М. Діяльність православних товариств Чернігівської єпархії у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. (за матеріалами часописів «Черниговские епархиальные известия» та «Вера и жизнь») [Текст] /Максим Блакитний //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 48. – С.175-184.

926. КАРЕЛИН В.Г., Мельников Н.П. Святыє землі Черниговской в иконописи Белоруси [Текст] /Владимир Карелин, Николай Мельников //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.153-158.

927. ЛЕВЧЕНКО О.В. Ікони на металі з Антонієвих печер [у Чернігові] [Текст] /Олена Левченко //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.201-204.

928. МЕРШАВКА Т.С. Дослідження та реставрація ікони «Троїцько-Іллінської Богоматері» на металевій основі ХVІІІ ст. з колекції Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній» [Текст] /Тетяна Мершавка //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.223-228.

929. ЯСЕНЧУК О. «Православна революція» [Текст]: [події 13.09.2009 р. у с.Жукля Корюків. р-ну, пов'язані з переходом місцевої громади від Москов. до Київ. патріархату] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 17 верес. – С.1,14.

ЦЕРКВИ І МОНАСТИРІ

930. АДРУГ А. Чернігівський Троїцький собор у творах мистецтва ХVІІ-ХVІІІ століть [Текст] /Анатолій Адруг //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.6-11.

931. АДРУГ А. Зображення у творах мистецтва Троїцького собору в Чернігові, зведеного за сприяння І. Мазепи [Текст] /Анатолій Адруг //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.66-74.

932. БОНДАР О.М. Дерев'яні церкви Любеча [Текст]: (до питання про локалізацію) /Олександр Бондар //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.26-32.

933. ВАСИЛЕНКО А. Церква Миколи Святоші. Етапи перебудови [Текст] /Андрій Василенко //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.47-48.

Знаходиться на території Чернігів. Троїцького Іллінського монастиря.

934. ВАТАВУ Н.В. До питання про діяльність друкарні Троїцько - Іллінського монастиря в Чернігові [Текст] /Н.Ватаву //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.57-60.

935. ВІЯ церква не боїться! [Текст]: освячено храм, у якому знімався фільм «Вій» //Сіверщина. – 2009. – 17 груд. – С.2.

Седнів. дерев'яна козацька Георгіївська церква, яку освятив єпископ Чернігів. і Ніжин. Іларіон, а в. о. заст. гол. Чернігів. РДА А.Курданов подарував храму ткану ікону святого Георгія - Побідоносця.

936. ВЕЧЕРСЬКИЙ В. Дерев'яний храм Мазепиної доби на Чернігівщині [Текст] /Віктор Вечерський //Сіверян. літопис. – 2009. – №6. – С.75-77.

Дерев'яна церква Успіння Богородиці у с. Сваричівка Ічнянського р-ну.

937. ВОЛЕРТ Я.Л. Земельні володіння Чернігівського Троїцько-Іллінського монастиря за матеріалами Генерального слідства про маєтності (1729 – 1731 рр.) [Текст] /Ярослав Волерт //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.68-74.

938. ДОЦЕНКО А. Ікони іконостасів Іллінської церкви та Троїцького собору м.Чернігова [Текст]: каталог /Алла Доценко. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 159 с.: іл.

939. ДОЦЕНКО А. Церква Всіх Чернігівських Святих [у Чернігові] [Текст] /Алла Доценко //Літ. Чернігів. – 2009. – №3. – С.195-197.

940. ДОЦЕНКО А. Церква св. Миколая в Чернігові [Текст] /Алла Доценко //Літ. Чернігів. – 2009. – №1. – С.195-197.

941. ДОЦЕНКО А. Церква св. Феодосія Углицького [на Яцівському цвинтарі у Чернігові] [Текст] /Алла Доценко //Літ. Чернігів. – 2009. – №2. – С.195-197.

942. ЗАВОРОТНИЙ І., Заворотна І. Надія і прагнення, зміцнені вірою [Текст] /І.Заворотний, І.Заворотна //Деснян. правда. – 2009. – 23 лип. – С.9.

Відродження Спасо-Преображенської церкви (1815) в с. Яблунівка Прилуцького р-ну.

943. ЗОЗУЛЯ С.Ю. Некрополь Благовіщенського монастиря в Ніжині: до проблеми дослідження [Текст] /Сергій Зозуля //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.125-129.

944. КАЗНАЧЕЄВА С.І. Троїцько-Іллінський монастир 1917 – 1950 рр. [у Чернігові] [Текст] /Світлана Казначеева //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. - Вип. II. - С.144-148.

945. КОВАЛЕНКО В.П. Про час заснування Батурицько-Крупницького Свято-Миколаївського монастиря [Текст] /Володимир Коваленко //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.159-164.

946. ЛАДИНСЬКИЙ (Підгірський) Свято-Покровський монастир – православний монастир. Заснований у 16 ст. біля с. Ладан Прилуцького р-ну [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.21-22.

947. ЛЕВЕНОК І. У напівзруйнованій церкві молилися за Мазепу [Текст] /Ігор Левенок //Сіверщина. – 2009. – 26 берез. – С.2.

Покровська церква в с. Дігтярівка Новгород-Сіверського р-ну була збудована на кошти І.С.Мазепи.

948. ЛЮБЕЦЬКИЙ Свято - Антоніївський монастир [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.376.

949. МАКОШИНСЬКИЙ Свято-Миколаївський монастир [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.451-452.

950. МАКОШИНСЬКИЙ Свято-Покровський монастир [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.452.

951. МАКСАКІВСЬКИЙ Свято-Троїцький монастир [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.452-453.

952. МИХАЙЛІВСЬКА церква в Чернігові. Закладена 1174 [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.690.

Розібрана у 17 ст.

953. НИЖНИК Л.М. Настоятелі Чернігівського Троїцько-Іллінського монастиря XVII – XIX століття та історія Іллінської церкви [Текст] /Людмила Нижник //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.233-237.

954. ПАЛОМНИЦЬКА карта Чернігівщини [Текст] : [храми області] /підгот. О.Ясенчук //Сіверщина. – 2009. – 23 квіт. – С.14-15.

955. РУДЕНОК В.Я. Тайны монастырских подземелий [Текст] /Владимир Руденок. – Чернигов: Деснян. правда, 2009. – 63 с. – (Истор. памятники Черниговщины).

956. ТАРАСЕНКО О.Ф. Монастирі Чернігова у регіональній історичній літературі другої половини XVII ст. [Текст] /Олександр Тарасенко //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.303-306.

957. ТЕРЕЩЕНКО О. Антоніївський монастир у Любечі [Текст] /Олена Терещенко //Місто. – 2009. – 25 черв. - С.13.

958. ТОЦЬКА Ж.В. Монастирі північного Лівобережжя на сторінках «Черниговских губернских ведомостей» (дореформений період) [Текст] /Жанна Тоцька //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.311-314.

959. ХРАМИ землі Щорської [Текст]: істор. довідка /Щорс. ЦБ ім. 40-річчя Перемоги; [уклад. Н.П.Мокросноп, Л.А.Куса]. – Щорс, 2009. – 36 с.: іл.

960. ХРЕСТ кровоточить у Новій Басані [Бобровиц. р-ну у храмі Вознесіння Господнього] [Текст] //Сіверщина. – 2009. – 8 січ. – С.1.

961. ЧЕПУРНИЙ В. Патріарх Філарет: «Ми перемогли! Катерининська церква – свідоцтво нашої перемоги!» [Текст]: [перебування патріарха у Чернігові] /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2009. – 10 груд. – С.2.

962. ЧЕРНЕНКО О.Є. До питання про час заснування Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря [Текст] /Олена Черненко //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.325-328.

963. ЯСНОВСЬКА Л.В. До історії архітектурно-археологічних досліджень давньоруських монастирів Чернігова (друга половина XVII - початок XX ст.) [Текст] /Людмила Ясновська //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.345-352.

ПЕРСОНАЛІЇ

964. БЛАГОВЕРНЫЕ князья и святые земли Черниговской [Текст] /УПЦ, Чернигов. епархия, Храм-центр «Всех святых Черниговских»; [авт.-сост. В.В.Демиденко]. – [2-е изд., доп. и испр.]. – Чернигов: Деснян. правда. – 2009. – 235 с.: ил.

965. РУДЕНОК В.Я., Новик Т.Г. Антоній Печерський та Чернігово-Сіверська земля [Текст] /Володимир Руденок, Тетяна Новик //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.266-275.

966. ЦАРЕНОК А.В. Специфіка «естетики смерті» у проповідях єпископа Веніаміна (Биковського) [Текст] /Андрій Царенок //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2009. – Вип. 66. – С. 127 - 131.

Веніамін (Биковський) – богослов та проповідник, уродженець Прилуччини. У 1882-1893 рр. – правлячий архієрей Чернігів. епархії.

967. МИТРОПОЛИТ Володимир приїздив до чернігівських святинь [Текст] //Місто. – 2009. – 7 трав. – С.1.

968. МАХІНА Л. Якщо виживу, стану священником [Текст]: [нарис про митрофорного протоієрея П.Квашніна (23.01.1969), який побудував чернігів. Свято-Миколаїв. храм у пам'ять про воїнів, що загинули в Афганістані і є його настоятелем та колишнім «афганцем»] /Лариса Махіна //Деснян. правда. – 2009. – 18 квіт. – С.7.

969. ТРАВКІНА О.І. Герман Кононович – архімандрит Троїцько - Іллінського монастиря [в Чернігові поч. XVIII ст.] [Текст] /Ольга Травкіна //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.314-321.

970. МАКСИМОВИЧ Іоанн (1651 – 21(10).06.1715) – архієпископ Чернігівський і Новгород-Сіверський, народився в Ніжині [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.459-460.

971. МІХНОВСЬКИЙ Юрій Михайлович (30 (18).01.1866 – 16.10.1937) – церковний діяч, архієпископ УАПЦ [Текст] //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т.6. – С.767.

1921-1922 рр. – Чернігів. архієпископ УАПЦ. У Чернігові існувала парафія при Борисоглібському соборі.

972. ВАНЖУЛА О.М. Життя та діяльність архієпископа Чернігівського Віктора Садковського [1741 – 11.11.1803] [Текст] /Олена Ванжула //Чернігівські старожитності: наук. зб. – Чернігів, 2009. – Вип. II. – С.39-46.

Помер у маєтку над р. Кордівкою, у передмісті Чернігова Берізки. Похований у склепі під Троїцьким собором.

973. БОРЩЕВИЧ В. Архієпископ Чернігівський автономної церкви Симон (Івановський) [1.02. ст.ст. 1888 – 1.02.1966] в житті і праці [Текст] /Володимир Борщевич //Сіверян. літопис. – 2009. – №4. – С.52-58.

974. ЧЕРНЯКОВА О. Діяння земні і Божі [Текст]: [А.Товстогон – настоятель церкви в Масанах і художник] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2009. – 3 груд.

975. ПАМ'ЯТЬ о Чернигове 6-9 сентября 1896 года. Святитель Феодосий Углицкий, архиепископ Черниговский и Новгородсеверский [Текст]: Житие святителя Феодосия и церковные торжества в г. Чернигове в дни открытия и прославления св. мощей его. – Чернигов, 2009. – 64 с.: ил. – Вых. дан. ориг.: Киев: Тип. С.В.Кульженко, 1897. – Ксерокопия.

976. МАХІНА Л. Ще один святий землі Чернігівської [Текст] /Лариса Махіна //Деснян. правда. – 2009. – 27 жовт.

Канонізація в Чернігові Філарета Гумілевського.

977. СВЯТИТЕЛЬ Филарет (Гумилевский) – архипастырь, ученый и подвижник [Текст]. – Чернигов: Деснян. правда, 2009. – 99 с.: ил.

БІБЛОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ

978. БІБЛІОТЕКИ Чернігівщини на сторінках преси [Текст]: бібліогр. показч. Вип. 10. публ. за 2006 рік /уклад.: Т.Г.Осадча, А.М.Мальована; ред., відп. за вип. Ю.М.Самойленко. – Чернігів, 2009. – 36 с.

979. ЗЕМЛІ давня, земле Придеснянська [Текст]: каталог кн. вист. «Чернігівщина. Шляхами віків» /авт.-упоряд. С. Газарянц.; ДІБ України //Пам'ять століть. – 2009. – №3-4. – С.110-114.

С.112-114: Історична доля Батурина.

980. ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2010 рік [Текст] /Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка; склад.: Л.Студьонова; ред. І.Каганова; відп. за вип. П.Грищенко. – Чернігів, 2009. – 48 с.

981. ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2007 рік [Текст]: (бібліогр. показч.) /склад.: Н.Ф.Гонза, І.Я.Каганова, В.І.Солонікова, Л.В.Студьонова; відп. за вип. П.В.Грищенко; Чернігів. ОУНБ ім. В. Г. Короленка. – Чернігів, 2009. – 56 с.

982. ОЛЕГ Павлович Васюта [Текст]: біобібліогр. покажч. /склад. Л.М.Поліщук, В.Т.Золотар; вступ. ст.: Л.В.Студьонова; відп. за вип. П.В.Грищенко; Чернігів. ОУНБ ім. В. Г. Короленка. – Чернігів, 2009. – 13 с.

983. ОЛЕКСАНДР Васильович Бобир [Текст]: (біобібліогр. покажч.) /Чернігів. ОУНБ ім. В.Г.Короленка, ЧДПУ ім. Т.Шевченка; [уклад. Н.В.Романчук]. – Чернігів, 2009. – 29 с. – (До 60-річчя від дня народження).

О.В.Бобир (23.01.1950) – декан пед. ф-ту ЧНПУ ім. Т.Шевченка.

984. ПОКАЖЧИК змісту журналу «Сіверянський літопис» за 1995 – 2008 роки /склад.: Н.Ф.Гонза, І.Я.Каганова; відп. за вип. П.В.Грищенко. – Чернігів, 2009. – 78 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В. Г. Короленка; ред. журн. «Сіверян. літопис»).

985. РІЗНИЧЕНКО В. Матеріали до бібліографії Батурина [Текст]: доповнення /Василь Різниченко. – Чернігів, 2009. – 29 с. – Ксерокопія. – Вих. дан. ориг.: Київ: Друкарня «Дніпро», 1919.

986. РІЗНИЧЕНКО В. На руїнах минулої слави Батурина [Текст]: матеріали для бібліогр. Батурина /Василь Різниченко. – [Б. м.] : [Б. в.], 2009. – 31 с. – Ксерокопія. – Вих. дан. ориг.: Київ: Друк. 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки, 1915.

987. СВЯТОСЛАВ Воїнов [Текст]: біобібліогр. покажч. /Музей історії міста Вишневого; [упоряд.: І.С.Воїнов, В.М.Зеленцова]. – Вишневе, 2009. – 67 с.

С.С.Воїнов (1942) – бібліофіл, колекціонер, дослідник «Слова о полку Ігоревім». Народився і тривалий час жив у Новгороді-Сіверському.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ І НАЗВ КНИГ ТА СТАТЕЙ

А

- Абузаров В.Х. Мелодия для Ариадны... 848
Адаменко М. Закон тайга... 849
Адруг А. Відбудова пам'яток... 76
Адруг А. Зображення у творах мистецтва... 931
Адруг А. Пам'ятки архітектури... 77
Адруг А. Чернігівський Троїцький собор у творах... 930
Адруг В. Екскурсія на колесах... 434
Адруг В. Сергій Нікольський... 64
Адруг В. Чернігів - Новгород-Сіверський - Глухів 435
Акименко С. Старообрядницькі монастирі... 920
Якимович Є.О. Українська культура... 161
Алейникова М. Вагон спичек... 259
Алексашкіна Л. Падіння Батурина... 168
Алексеєнко К.І. Ніжин 643
Алфьоров О. Невідомі універсали... 186
Антоненко П. Будемо дружити, сябри! 375
Антоненко П. „День незалежності...” 78
Антоненко П. Медове життя 410
Антоненко П. Місто Козел... 130
Антоненко П. На плотах по Десні... 436
Антоненко П. Палітра життя 687
Антоненко П. Просвітяни Тернополя... 576
Антоненко П. Стежка до Софії Русової 503
Антоненко П. Українці й білоруси в Чернігові 690
Антоненко П. Фермери з путом беруться... 415

Арсенич-Баран Г.В. Солодкі слова... 850

Ахмет О.М. О, панно Качанівко! 851

Б

Барабаш Н. Чернігівський зодчий... 231

Батурич: сторінки історії 131

Бельман С. Народжена перебудовою 327

Бельман С. „Хранить постоянно...” 284

Беньо И. Чернигов – родина ралли 422

Бережна Д. Автостопом через Євразію 577

Бережний В. „Архітектурне бюро...” 656

Березкіна О. Готуємось до виборів 470

Березкіна О. Їм розбудовувати місто і державу 504

Березкіна О. Продовжувач народних традицій 691

Березкіна О. У сусідів не соромно й повчитися 549

Березкіна О. Чарівна купальська ніч 345

Бистров В. Це просто бюджет 2009 року 486

Бібліотеки Чернігівщини на сторінках преси 978

Бібліотечний світ 578

Біньковська К. Він бачив... 75

Благоверные князья и святые земли Черниговской 964

Блак О. „Чернігів стародавній” – це не лише заповідник 610

Блакитний М.М. Діяльність православних товариств... 925

Богданова Л. Скарби Ковчинського городища 332

Божко О.І. Повстанська армія... 260

Божок С. Фільм про чернігівські Хатині 733

Бойко В. В епоху самоопределения... 261

Бойко Ю. Криза вносить корективи 454

Бондар О.М. Дерев’яні церкви Любеча... 932

Бондаревич (Черненко) Л.В. Ми всі подорожні... 852

Бордонос Р. З днем народження ЧДІЕУ 558

Бордонос Р. Рік народження – 1949 455

Борисенко О. І мала ріка має працювати 396

Боровик А. Політика українських урядів... 550

Боротьба за незалежність України... 328

Борщевич В. Архієпископ Чернігівський... 973

Брей В.П. О том, что в памяти 456

Брик О. У погоні за примарами... 853

Будений В. В серцях злинялий помаранч 854

Будлянський М. Дерево міцне корінням 1

Будлянський М. Фермери... 416

Будлянський М. Чи солодко живеться... 397

Бузун О. Догетьманський Батурич 169

Буренко І.С. Земля батьків... 855

Буркун О. Керівники області до старту 471

Бутко С. Спогади козака 579

Буяльська Т. Чернігівський державний інститут 559

В

В Чернигове прошел международный концерт 692

Валерій Кріпак 526

Ванжула О.М. Життя та діяльність архієпископа... 972

Василенко А. Церква Миколи Святоші. Етапи... 933

Васильєва О. Урядники та служителі... 170

Ватаву Н.В. До питання про діяльність друкарні... 934
Величко Василь Львович... 33
Вересоцька В., Бурцева Л. Хто читає... 580
Вересоцька В. Діти, що читають... 581
Веселов Р. Похитители истории 333
Вечерський В. Дерев'яний храм Мазепиної доби на Чернігівщині 936
Вибори Президента України 17 січня 2010 року... 466
Викторова М. Новое поколение выбирает... 693
Від Гнідинців – у світ... 846
Відзнаки – землякам! 641
Віктор Кошмал 644
Вісник Чернігівського державного педагогічного... 560
Вітаємо!... 891
[Віталій Розстальний]. Подорожня 755
Вітківська І. Кінотеатр з ім'ям 734
Вітківська І. „Мстислав” 645
Вітківська І. [На заході міста...] 79
Вітківська І. „...Не бути іноземцем...” 65
Вітківська І. Такого Чернігова... 437
Вітківська І. У путі – 45 років 407
ВІЯ церква не боїться!... 935
Власенко Г. Пам'ять невгамовна... 856
Вовк С. Загадкова душа Сіверщини 694
Войток Г. Не тільки славою... 69
Волерт Я.Л. Земельні володіння Чернігівського... 937
Волерт Я. Універсали гетьмана... 187
Волкогон В. Засіб проти колорадського жука – є!... 543
Волошина В. ...І лауреати конкурсу... 376
Волошок Л. Банківська система... 392
Волощак М. Споживча кооперація... 411
Волощук О. Сіверські шляхи Софії Русової 438
Воробей Р. Формування та становлення... 204
Воронцовська І. Берегиня медичної бібліотеки 582
Воронцовська І. Медична бібліотека... 583

Г

Гаврилов В. Сільська освіта на Чернігівщині 551
Гагін Я. Битва за землю... 487
Галузевий державний... 205
Гарбуз Н. Дерев'яна, розписана зверху... 758
Гарбуз Н. Заповідник „Чернігів стародавній”... 611
Гарбуз Н. Зліт юних... 115
Гарбуз Н. Місцеве паливо за 770 грн... 398
Гарбуз Н. Світ краси Маргарити Шидловської 759
Гарбуз Н. Спецпідрозділ „Альфа” 536
Гарбуз Н. Управління Нацбанку... 393
Гарбуз Н. Чи зможуть „золоті рибки”... 423
Гедьо А. Гетьманські універсали... 188
Герасько М. [Т.] Шевченко і Чернігівщина... 844
Гирич Я. Урбанізація на Чернігівщині... 206
Гімназії – 220 років 552
Гнатюк Н. Повернення Миколи Холодного 906
Гнип Г. Батурин відроджується... 132

Гнип Г., Димич А. У Чернігові встановили... 81
Гнип Г., Кошмал В. Президент відкрив... 82
Гнип Г. На Чернігівщині місцевого палива... 399
Гнип Г. Смерч на кілометр відніс... 355
Гнип Г. У Батурині відкрили... 80
Гнип Г. Хутір мистецтв 646
Гнип Г. 14 лютого у Ларинівці зустрічали Новий рік... 735
GOROD нашого города 635
Гобанова О. Перший заступник... 43
Гоголь Н. М.А. Максимовичу... 247
Годліна Л.О. Особливості орнаментики... 346
Голишкіна М., Долинець А. У Качанівці знімали «Зачароване кохання-2» 736
Головко Д. Мальви край дороги 834
Голодомор на Ніжинщині 285
Голодомор 1932-1933 рр. 286
Гомер наш вольний славний Вересай... 912
Гомін Л. Силове поле... 505
Горбунко С. Енциклопедичні знання... 71
Горлач Л. Мудрість його доброти... 814
Горобець В. Павло Полуботок 197
Горох М.В. Управлінська вертикаль... 287
Горобець С. Хроніки громадянської... 262
Грінчак Ю.М. На перевеслах долі... 857
Григоренко О. Миколин ярмарок... 757
Грипась В. „Злато слово”... 162
Гриць Т. Землевласники Чернігівщини... 417
Грицюк О. Хрикіну – 70! 907
Грищенко И. По бюджету – паяльной лампой 584
Громовий П. Бандуристе, орле сизий... 913
Громовий П. Береги й обереги... 83
Громовий П. В духовну скарбницю Батурина 612
Громовий П. Із [26-ї] сесії обласної ради [5-го скликання] 478
Громовий П. Не до жиру телерадіоефіру 636
Громовий П. Прогнозна база кризового року 476
Громовий П. Рух своє завдання виконав... 506
Громовий П. Транскордонне співробітництво... 2
Громовий П. У скарбницю українського... 84
Громовий П. Чернігівщина туристична 439
Громовий П. Щоб завтра було краще 477
Губар В. Архівісти трьох держав... 613
Губар В. Із сонця і любові 761
Губар В. „Тримайся, брате!” 325
Губар В. Тут кожен камінь легендою дише... 574
Губар В. У Довженковому саду 806
Губар В. У садібі письменника дозріває осінь... 820
Губар В. „Я люблю Вас за талант...” 760
Губар О. Людина з вулиці Тираспольської 675
Гуріненко Г. Ніжинському театру – 75 737

Д

Даниш Л.В. Громадсько-політична, державницька... 841
Демченко Т. Внесок Г. Кураса... 126
Демченко Т., Ісаєнко О. Чернігівська „Просвіта”... 207

Демченко Т.П. Історія Руху не стане... 329
Демченко Т. Повернення до витоків... 129
Демченко Т. Син Чернігівщини... 29
Денисенко Г., Денисенко О. Події Північної... 85
Денисенко Ю. Жінки с. Печі... 263
Дерейко І.І. Організаційне та матеріальне... 303
Деркач А. Маэстро Николай Сукач – основатель... 730
Дзюба С. Замінований рай 858
Дзюба С. Ловець снів 859
Дзюба С. Міжнародна літературна премія імені Миколи Гоголя... 767
Дзюба С. Ревізія «Тріумфу» 768
Дзюба с. Чернігівські меценати 208
Діагноз „Україна” 858
Дідович П. Кросна долі... 860
До побратимів 488
До 60-річчя Ростислава Всеволодовича Терпиловського 334
Добрынина Л. Производство падает... 377
Добрынина Л. Хотите искупаться... 356
Довга І. Чернігівці у розстріляних... 288
Докієнко Є. Позитиву багато. Але... 457
Долинець А. „Поліські дзвіночки” виходять... 695
Долинець А. Прилуцькі голуби – спортсмени 425
Долинець А. Радіо на стовпі... 403
Долинець А. Свято духовної музики у храмі 696
Долинець А. Скальпелем і пензлем 682
Долинецький Б. Кобзар не п’є і не палить 914
Домоцький Б. Подвиг учителя... 125
Дон Кіхот ХХ століття 840
Доній Н. Специфіка ментальності Чернігівщини... 575
Доповідь про стан навколишнього... 357
Дорохина Л.А. Деятельность хора... 697
Дорош О. В обласній раді... 479
Дорош О. П’ять тисяч ромів... 87
Дорош О. Україна-Білорусь... 412
Дорошок Н. Чернігівська земська.. 209
Дорфман Б. Один из славных... 36
Доценко А. Будинок губернатора... 86
Доценко А. Ікони іконостасів Іллінської церкви... 938
Доценко А. Церква Всіх Чернігівських Святих 939
Доценко А. Церква св. Миколая в Чернігові 940
Доценко А. Церква св. Феодосія Углицького... 941
Дробязко Н. З історії [Батуринського] судочинства 527
Дробязко Н. „Яка глина...” 335
Дроздова К. Десна поповнилася... 358
Дроздова К. На пам’ятник Шевченку... 88
Дроздова К. „Якісний світ” Насті Цехмістер 685
Дружина Президента читала вголос „Мед для мами” 508
Дубров Б. Як заповідав друг... 304
Дубров В. Його життя було схоже... 458
Дудар О.В. Визвольні змагання... 252
Дуденок Д. Еврейская память о Михаиле Коцюбинском 821
Дудченко Г.М. Ніжинські дворянські... 171

Дудченко Г., Стрикун М. Ніжинська школа... 305

Е, Є

- Євреї Левобережної України... 133
Екологічний паспорт... 359
Економічне і соціальне становище... 378, 379
Еткіна І.І. До причин трагедії... 264
Еткіна І.І. Перші спроби... 265
Еткіна І.І. Становище сільського... 210
Єврейський простір та Україна 509
Євстратов В. „Слово о полку...” 163
Єлисеєва М. Друга зустріч... 659
Єлисеєва М. „Моя мрія здійснилася” 731
Єлисеєва М. „Південкомбанк”... 394
Єлисеєва М. Почесний розвідник надр 544
Єлисеєва М. „Театр уж полон, ложи блещут...” 738
Смельянов В. Трагедія українського есера 298

Ж, З

- Жагловський А. Галаковщина... 266
Жаркевич Н.М. О Гоголе 785
Жванко Л. Українська Центральна Рада... 253
Жигаленко О.А. Лісова рослинність... 360
З нагоди фестивалю... 642
За покликом серця... 459
Забарний О. З любов'ю у серці 676
Забиян М., Могилевец А. Опасные... памятники 89
Заворотний І., Заворотна І. Надія і прагнення, зміцнені вірою 942
Зав'ялова Л.В. Доповнення до адвентивної... 361
Зарубіжні дипломати на Чернігівщині 510
Збарацький М.А. Ще космос та імпровізація 717
Звіт про виконання міського бюджету міста Чернігова за 2008 р. 484
Здор В. Наш внесок у всесвітній фонд милосердя 553
Здор В. Пізнаємо світ з англійською 586
Зеленська О. Почала з „Актриси”... 892
Зелік О. Михайло Могилянський – історик української... 831
Земле давня, земле Придеснянська... 979
Змак Р. В Остер, до Сеспеля... 837
Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2010 рік 980
Зникло німецьке село на Чернігівщині 20
Зозуля С. Інституціоналізаційні процеси... 116
Зозуля С.Ю. Некрополь Благовіщенського монастиря... 943
Золотаренко Т. Створює своє, нове, оригінальне 683
Золоте чересло 815
Зоць Т. Майстер сонячного сяйва... 672
Зуб В. Медична галузь... 460
Зуб В. Розірвати замкнуте коло... 3

І

- І старовинний Седнів... 117
Іванова О. Новітній інтелект України 4
Івченко А.С. Україна. Північ 5
Іллін О. Європейські зустрічі на Поліссі 6
Іллін О. Зона вільної торгівлі... 413
Іллін О. Крокуючи до Європи 7

Іллін О. Співпраця – шлях до виходу... 380
Іллін О. Шлях до розвитку регіонів... 8
Ільїн А. Автобус прийде за розкладом 408
Ісаченко М. Він читає долю по вишивках 762
Ісаченко Л. Хуго і Фігу 861
Історія екскурсійної діяльності... 433

К

Каверіна Н. „Православні святі... 118
Кавунник О.А. Музична регіоніка... 347
Каганова І. „Вірний лицар музи Кліо” 588
Каганова І. Клуб „Краєзнавець”... 589
Казначеева С.І. Троїцько-Іллінський монастир 1917-1950 рр. 944
Каленюк І. Провідний навчальний заклад Придесення 561
Кальніцька Н. Боротьба Чернігово-Сіверських... 164
Капустян О. Мистецтво протистояти... 668
Каранда М. Культурологічними шляхами Пантелеймона Куліша... 824
Карапетян В. Момент істини 21
Карелин В.Г., Мельников Н.П. Святыє землі... 926
Карпенко Л.Г. Скошене серце... 862
Карпенко Ю. Пам’яті Великого Маєстро 698
Карський А.А. Памятник Н.В. Гоголю... 90
Касян Л. Постать Степана Васильченка... 781
Кастриченко М. „Мистецькі барви” у Прилуках 699
Кириченко С. День – Добрий, Гейцы!.. 9
Кириченко С. Новая эра черниговского... 426
Кириченко С. Чернигов. Бідненко... 362
Киричок П.А., Осадча Л.В., Очеретько В.Ф. Іржавець 134
Кир’ян Н. Ми не залишимося острівцем 886
Кійкова С.І. Козелець 173
Кійкова С. Сімейство Розумовських 198
Кішман І. Планетою з оркестром 700
Кіяшко Л. Земський суд в Батурині 528
Кіяшко Л. Маєток Дубовського... 91
Клименко Н. Творча спадщина... 46
Клопот С. „Ми повернулися у свою юність” 562
Клопот С. На державні рубежі... 614
Клопот С. «Полтораки» і «Боратинка» стануть експонатами 615
Клопот С. „Седнівська осінь – 2009” 647
Клочко М. Афоризми 863
Клочко О. Шляхами Миколи Гоголя 786
Ключник С. Дві розповіді... 674
Книги земляка – бібліотекам 587
Кобзар А.Ф. І буде пісня... 38
Ковалевський І.Д. Хто ми... 254
Коваленко В.П. Про час заснування Батуринсько-Крупницького ... 945
Коваленко Є. Формування органів... 306
Коваленко О.Б. Історичний інститут і нові наукові обрії 563
Ковба І. Поет-романтик 811
Кого з відомих політиків України... 472
„Козачка” [Н.Галковська] очолила чернігівську «Просвіту» 511
Козлянський С. Галина Авраменко – чемпіонка... 430
Козлянський С. Мирослав Мандрик: «Я пишаюся...» 432

Козлянський С. Мінохоронздоров'я попереджає... 427
Козлянський С. Сергій Кучеренко – найкращий... 431
Конечна О. Час у пригорщах... 864
Кононенко В. Історик „вольностей”... 201
Кордик С. І досі сниться війна 323
Конча С. Сіверський похід... 165
Кордик С. Перший обласний фестиваль... 915
Кордик С. СБУ за УПА! 307
Кордик С. „Служу народу України!” 648
Кордик С. Увіковічені Роми 92
Кордик С. Чорне коло для підприємств... 400
Костенко Л., Шумська Л. Музично-просвітницька діяльність... 701
Костюк Б. Прилуцький вимір 135
Котик Т. Єднання минулого і сучасного 512
Котляр М.Ф. Воїнські повісті... 166
Кохан М. Болить в душі... 93
Кохан М. Визволителю Білорусі... 324
Кохан М. Підприємство і його керівник – лідери року 545
Кохан М. Радам Козелеччини – 90 267
Коцюбинська М.Х. Листи і люди... 769
Коцюбинська Н. Два сонячні ювілеї 822
Коцюбинський І. „Берегиня слави великого Сонцелюба” 889
Коцюбинський І. „Йому ще жити, й жити у серцях...” 890
Край, мій рідний... 136
Кривда М. „За день по 20 чоловік...” 289
Кривець О. Шал свіжих лав 893
Кривобок О.П. Ліберально-демократичний... 211
Кривонос П. Перлина України 10
Крисько Г. Архів працює... 616
Крук О. Формування мережі державних... 617
Крупина В.О. Влада радянської України... 299
Кужільний І. Острівець української... 128
Кузьменко В. Долина дитинства В'ячеслава Мальца 832
Кузьменко І. Там, де потрібні зміни 395
Кулик В. Події у Ніжині... 268
Кульбако В. У зоні підвищеного ризику 418
Купріяненко В. Будні і свята Чернігівських освітян 554
Курданов А., Адруг-Дараган А. Що побачила... 269
Курданов А.Л. Літописи сіл... 137-139

Л

Лавренчук Л. Мелодії і квіти Вікторії Копалової 720
Лавріненко Л. Чернігівська обласна медична бібліотека 590
Ладинський (Підгірський) Свято-Покровський, монастир... 946
Лазаревський Гліб Олександрович... 232
Лазаревські – козацько-старшинський... 42
Лаєвський С. Богу Богове 618
Лауреатів [премії ім. М.Коцюбинського] названо! 770
Лашкевичі – козацько-старшинський... 44
Левенок І. Людство вилікують... 419
Левенок І. У напівзруйнованій церкві молилися за Мазепу 947
Левченко Л. З нами і серед нас 591
Левченко О.В. Ікони на металі з Антонієвих печер 927

Легендарні села України 94
Лейберов О.О. Більшовицький режим... 270
Лейберов О. „Огради жизнь...” 255
Лелюк М. Нашого цвіту – по всьому світу... 842
Леп’явко С. Коротка історія... 140
Летопись жизни и творчества Н.В. Гоголя 787
Лизогуб Федір Андрійович 233
Лизогуби – український козацько-старшинський... 45
Лизогубівський літопис... 141
Лисенко В. Валентин Осипенко... 529
Лисенко В. Мер Чернігова: для міста... 381
Лисенко В. Митниця... 530
Лисенко В. Міністерства юстиції України та Білорусі... 531
Лисенко І. Словник українських приватних бібліотек 592
Лисенко І.В. Розвиток шкільної освіти... 555
Литвиненко Н. Козацького роду... 885
Личковах В.А. Європейські, етнічні... 348
Лівшиць (Лівшиць) Яків Абрамович 279
Лігун А. Двадцять три весни... 330
Лікаря Грушу пам’ятають... 95
Лілеєв Михайло Іванович... 234
Ліневичі – козацько-старшинський... 47
Лісецький С. Чарує музика через століття 724
Література про Чернігівську область за 2007 рік 981
Література та культура... 142, 812
Лобанова Н. До Німеччини вивозили... 308
Лобанова Н. Підприємство ліквідоване 619
Лобисевич Опанас Кирилович... 829
Лобисевичі – козацько-старшинський... 48
Ловмянський Генрик – польський... 49
Логін В. Чернігів з Бандерою? 513
Лопатін В. День народження Департаменту 532
Луговський Борис Львович 300
Лукаш О. Гра долі... 739
Лукомський Г.К. О древне-русском зодчестве Чернигова 657
Лук’яненко Левко Григорович – правозахисник... 50
Луцюк Л.П. Мости... 865
Любецький замок – археологічна... 96
Любецький Свято-Антоніївський монастир 948
Любецький Синодик 167
Ляхоцький В. Світе, тихий... 73

М

М.В. Гоголь у документах Державного архіву... 788
Мазепа Ісаак Прохорович... 280
Мазур А. Освіта для диктатури культури... 564
Мазур В. Скрипка Страдіварі у Чернігові 702
Мазур Г. Останні почесні... 309
Мазур Г. Перепоховали воїнів ... 310
Мазус І.В. В год Великого перелома 290
Макошинський Свято-Миколаївський монастир 949
Макошинський Свято-Покровський монастир 950
Максаківський Свято-Троїцький монастир 951

Максимович Георгій Андрійович... 235
Максимович Іоанн 970
Максимовичі – відомий український... 51
Макуха О. Їм за те медалі дали... 501
Малиневська В. Талант від Бога, діда і рідної землі 712
Малинка Олександр Никифорович 349
Малісов Н. Маестро Балін 710
Мамчич Е.Б. Акварелі:... 866
Мандрики – козацько-старшинський... 52
Маньківський Федір (Теодор) Іванович 195
Маринчик С. Крутими стежками... 888
Маринчик С. Сузір'я талантів 26
Маркевич Микола Андрійович... 236
Маркевич Олексій Іванович 237
Маркович Дмитро Васильович... 239
Маркович Опанас Васильович 916
Маркович Я.А. – мемуарист... 196
Марковичі – козацько-старшинський... 53
Марковський Василь Іосифович... 281
Мартиненко В.В. Проблема кордонів... 271
Мартоси – козацько-старшинський... 54
Марченко О. М'яка душа в нас і ласкава... 845
Марченко П. Музика, пісні... 593
Маршавка Т.С. Дослідження та реставрація... 928
Мар'янівський М. Слово його триває... 810
Маслійчук В. Ставлення до дітей.. 174
Мастерова В. Мавра 867
Матюшкіна Т. „Лишаючи свій слід” 899
Матяш Ірина Борисівна – історик... 55
Махіна Л. Ще один святий землі Чернігівської 976
Махіна Л. Якщо виживу, стану священиком 968
Мащенко С.Т. Николай Марков... 238
Мейс Джеймс – Ернест – історик... 57
Мелашенко Б. Запобігти, врятувати, допомогти... 537
Меморіал пам'яті Героїв... 97
Меркулова В. У «Пласт-Арті»... 660
Миклашевський Іван Миколайович... 240
Миклашевські – козацько-старшинський... 58
Миколаєнко В. З любов'ю до... 119
Миколаєнко В. Тепер черга... 98
Миколаєнко В. Три романтики живопису 667
Миліч К., Кулькова Г. У колі друзів 649
Милова А.А. Стихи 80-90 лет 868
Миловидов Лев Вікторович – літературознавець... 59
Милорадович Григорій Олександрович... 241
Милорадович Єлизавета Іванівна... 242
Милорадовичі – козацько-старшинський... 60
Милославська Я. Чернігів був представлений... 382
Мисник В. Герої Крут 272
Мисник В. „Чернігівські соколи” 594
Митрополит Володимир приїздив до Чернігівських святинь 967
Михайленко В.М. Душа в листопаді... 869

Михайлівська церква в Чернігові 952
Михайлов В. „Зелений Клин”... 212
Михайлов О. Ігри патріотів 428
Мищенко Федір Герасимович... 243
Мізін – одна з найвидатніших... 336
Мілясевич І. Зведений краєзнавчий каталог... 595
Місечко Т. Фортифікаційні споруди... 99
Міський голова 489
Мітеров О. Динаміка селянського... 214
Мітеров О. Матеріально-фінансова... 213
Міхновський Юрій Михайлович 971
Мовша М. Асоціація „Дія” успішно працює... 383
Мойсієнко С. Несуть у світ гармонію й добро 651
Мокроусова І. Стара Європа... 596
Мокроусова І. Ще 10 років тому... 311
Молочко Я. Документальні свідчення.. 291
Молочко Я. Позбавлений свободи за лист на «Свободу» 902
Морозов О. «Альдини» у бібліотечному зібранні... 597
Морозова А.В. Єврейське населення... 215
Морозова А. „Не шукайте звинувачувальних доказів...” 620
Морозова А. Нові факти до біографії... 63
Мохнев В.Н. Стремнина Тихого Дона... 870
Мошик І. Регіональна вища освіта Чернігівщини у 20-х рр. ХХ ст. 565
Музеї і колекції 621
Музичний 2008-й удома 703
Мусієнко Р. „Потрібен герой” 896
Мусій О. Театр у турбині 740

Н

На здобуття премії Кабінету Міністрів імені Лесі Українки... 771
На Чернігівщині створено парк... 363
На Шевченка, 28 новий господар 533
Назаренко В. „Кучма крав в колгоспі...” 41
Назаренко В. Нашим справам... 514
Назаренко В. Такого свята не було давно 650
Назаренко В. Хранителі старої віри 921
Наталія Романова стала... 480
Нахлік Є., Нахлік О. Пантелеймон Куліш... 825
Наш вернісаж 688
Наш край у 1917-1918 рр. 256
Нашому Адаменку – довічну Президентську стипендію!... 882
Не стало Івана Шевченка 911
Невідомий універсал... 190
Немирич М. Університети Чернігівщини в рейтингах ЮНЕСКО 566
Немирівська Т. Донести красу людям 671
Непомічений Герой України 816
Нижник Л.М. Настоятелі Чернігівського Троїцько-Іллінського... 953
Ніжинська старовина 143
Ніна Анатоліївна Бісько... 30
Нові люди вже йдуть 22
Нові туристичні маршрути... 440
Новікова Т. Золотий браслет на згадку... 783
Номінанти Шевченківської премії 2010 року... 772

О

- Овсієнко В. Постріл у потилицю... 32
Оглоблин О. Предки Миколи Гоголя 789
Олег Павлович Васюта 982
Олекса Ющенко 847
Олександр Васильович Бобир 983
Олександр Сердюк про архітектурний вигляд... 658
Оліференко Н. Ще вчора тут... 337
Олійник О. Є у революції початок... 546
Олійник О. Клуб любителів поезії „Первоцвіт” 773
Олійник О. «Ми подалі від слави й хули...» 897
Олійник О. Пані, яку знає весь Чернігів 637
Олійник О. Постскриптум до життя 598
Олійник О. Реабілітовані історією... 292
Олійник О. Увічнено в граніті, мармурі, пам’яті 803
Олійник О.Г. Усе переходить у спомини 871
Олійник О. Чарівне ремесло 721
Онищенко Н. Апельсинні квіти Зінаїди Гіппіус... 784
Онищенко Н. Два трубачі 722
Онищенко Н. Заручник епохи 753
Онищенко Н. Перед класиком соромно... 790
Онищенко Н. Скарбничка „Світича” 704
Орлик М. Чернігівці проти... 216
Осипенко В. Щоб були об’єктивними... 534
Острянюк А.М. М. Бережков... 230
Отрюх Л.М. Передзим’я 872

П

- Павленко С. Биринську республіку... 273
Павленко С. Восстание мазепинцев... 175
Павленко С. Загибель Батурина... 176
Павленко С. „Зайві” люди теж хочуть... 384
Павленко С. Знайти правду... 622
Павленко С. Інтрига довкола... 100
Павленко С. Кохання, що відродило... 199
Павленко С. Криза кризою... 414
Павленко С. Оточення гетьмана 191
Павленко С. Подвиг в ім’я Батьківщини 274
Павленко С. „Покорщина” у Козельці 623
Павленко С. Скарб Леоніда Могучова 680
Павленко С. Транскордонне співробітництво 11
Павленко С. Чернігівець брав... 302
Павлушенко А. Линовиця 217
Павлюченко І. Мрійник Георгій Гайдай 123
Павлюченко І. Прилуки 144
Падалка Л.В. І один у полі воїн 385
Падалка С.С. До 80-річчя доктора... 66
Паломницька карта Чернігівщини 954
Пам’ятаємо 728
Пам’яті Олександра Федотовича Явоненка 567
Пам’яті першогвардійців... 101
Память о Чернигове 975
Панаско Г. Шляхи до людських сердець 404

Пантелеймон Куліш 826, 827
Панченко В. Качанівський Едем Тарновських 624
Панченко В. Реалії козацького... 177
Парій О. І досвід, і прибуток 538
Пархоменко Л. „Всі євреї відповідальні один за одного” 515
Пархоменко Л. „Дивацтва” Юрія Дахна... 124
Пархоменко Л. Живи, школо! 556
Пархоменко Л. Не ховатися... 102
Пархоменко Л. Прокляття роду... 34
Пархоменко Л. Рома високо літає 68
Пархоменко Л. Юрій Дзюбан... 673
Пекун О. Алгоритм перезавантаження... 145
Переміг кіносценарій з Ніжина... 774
Петров О., Куніцин В. Палац у Вишеньках... 103
Петрова О. Три роки мера Соколова... 490
Петровська Н. Листок з петрушинської землі 807
Петровська Ю.М. Діяльність Чернігівського... 218
Петрункевич І. На Чернігівщині... 244
Пилинець В.М. Ожиновий берег... 873
Пиріг П., Любич О. Соціально-економічне... 220
Пиріг П.В., Любич О.А. Чернігів... 219
Пінчук Т.Д. Білим лебедем звать... 791
Пінчук Т. Наша діаспора... 568
Погрібний А. Поклик дужого чину 67
Погуляй М. Коханій жінці присвятив 599
Погуляй М. Наймолодшому чернігівському... 716
Покажчик змісту журналу „Сіверянський літопис”... 984
Полеглим пам'ять... 104
Поліщук Н. Намети під дахом... 473
Поліщук Н. Пізанська вежа... 106
Поліщук Н. Полювання за невловимим духом... 441
Поліщук Н. Чернігів – багате місто... 105
Полк зв'язку 539
Половець В. Богдан Іванович Ханенко 250
Половникова С. „То була жертвна...” 248
Пономаревський С.Б. До проблеми класифікації... 917
Попов І. Селянський рух опору... 275
Попруга В. Екологічний марафон 442
Попруга В. Озеро Срібне... 364
Потапенко Л. Тільки тобі, Євланечко, скажу 322
Потапенко М. Газета „Нежинець”... 257
Потапчук Н. Буде „Лісоград”! 626
Потапчук Н. Земляки збирають гроші... 894
Потапчук Н. Фармацевт – професія не для слабких 461
Потій Н. Організаційні заходи... 221
Потій Н. Початковий етап... 222, 557
Потоцький М. Науковий і життєвий... 62
Почесне консульство Російської Федерації 516
Президент нагородив чернігівців 625
Прихода І. Вирішувати проблеми в комплексі 517
Прейс А. „Мне бы, мне бы в небо!” 429
Прейс А. Ночной Чернигов... 443

Прейс А. Что можно выловить... 365
Приходченко К. Український костюм... 350
Про великого українця... 518
Про внесення змін до складу дільничних виборчих... 467
Про заснування літературної премії... 775
Про міський бюджет на 2009 рік 485
Про нагородження В. Хоменка орденом «За заслуги» 500
Програма фонду Миколи Рудьковського 12
Прощайте, Маестро... 711
Прудко В.О. Створення та діяльність... 258
Путеводитель по Днепру... 366
Пухтинский В.К. В старом Чернигове 223
Пухтинский В.К. Кино, зверинцы... 224
Пушкіна А. Вересень, сповнений музичних подій... 705
Пушкіна А. Відповідальне свято 732
Пушкіна Музика без кордонів 718

Р

Радянські органи державної... 293
Ральченко І. Галаганівська колекція... 627
Рахно О. Голова Чернігівської... 245
Рахно О. «Історіограф Чернігівської губернії»... 251
Рахно О. Останній голова... 246
Рахно О. Чернігівські земці 225
Реєстр розсекречених архівних фондів... 628
Реп'ях С. „Білий вальс” 808
Реп'ях С. Голосом ріднокраю... 833
Реп'ях С. Дорогий Михайло Дмитрович... 122
Реп'ях С. Земний, людяний 819
Реп'ях С. Син доби своєї 804
Решодько Н. Як парость із гілки великого народу... 883
Рига Д. Таємниця скарбів Іларіона 922
Ринок праці Чернігівської області... 386
Рідна земля... 677
Різниченко В. З минулого Батурина... 146
Різниченко В. Матеріали до бібліографії Батурина 985
Різниченко В. На руїнах минулої слави Батурина 986
Рік зубра 367
Розсоха Л. Гоголі-Яновські й Уманські 792
Романова Н. Не заплутатись у шароварах... 482
Романова Н.А. Через взаєморозуміння і співпрацю... 481
Російська Федерація 516
Ростовська О.В., Железко Р.А. Гетьман І. Мазепа... 192
Руденко Л. Ніжинські ремінісценції... 793
Руденко Н. Оборона Батурина 178
Руденок В. Існуючі та зниклі... 107
Руденок В.Я. Путівник по Чернігову 147
Руденок В.Я. Тайни монастирських підземелій 955
Руденок В.Я., Новик Т.Г. Антоній Печерський... 965
Русова Софія 503
Рухівців нарешті відзначено Президентом 519
Руху – 20 років 520

С

- Савенко А.И. Путеводитель по Днепру... 368
 Савенок В.В. Заповіді любові... 875
 Саверська-Лихошва В. Генеалогічне дерево роду Бодянських 31
 Савченко М. Служба дні і ночі... 535
 Савчин Л. Від туристичних маршрутів... 444
 Сагач О. З історії створення... 276
 Садиба Костомарова відродиться? 629
 Саєнко Н. Українська толока 684
 Салімонович Л. Ключ до таємниць Всесвіту 547
 Самим собою бути... 600
 Самойленко Г.В. Від аматорського до професійного театру... 741
 Самойленко Г.В. Святкування ювілею Миколи Гоголя в Ніжині 794
 Самойленко Г.В. Творча спадщина М. Гоголя на перетині епох 795
 Самородок з Осовця 40
 Сандига О. За втілення українського характеру... 776
 Сапон В. А тепер ляльки в кінотеатрі... 742
 Сапон В. Батурін, жовтень 1972 року... 817
 Сапон В. „Билиця про Небилицю” 681
 Сапон В. „В кожного з нас своє вікно...” 661
 Сапон В. Великий Наливайко 61
 Сапон В. «И ныне Гоголь перед нами» 797
 Сапон В. Іменем Шолом-Алейхема 652
 Сапон В. ...І твори сучасних художників 662
 Сапон В. Іноземні дипломати відвідали... 445
 Сапон В. Її називали Івушкою... 752
 Сапон В. „Камо грядеш, Ігоре?!” 601
 Сапон В. Легенди стольного граду сіверян 918
 Сапон В. Мав серце ніжне і вразливе... 653
 Сапон В. Маєстро пензля 689
 Сапон В. Музей Лісковиці 630
 Сапон В. Народний артист України Василь Нечепан... 723
 Сапон В. Останні вірші Сашка Самійленка... 901
 Сапон В. Пантелеймон Куліш хотів, щоб його книги... 828
 Сапон В. Перед очима проходили... 320
 Сапон В. «Пишається над водою червона калина...» 663
 Сапон В. Під назвою „Соцреалізм” 664
 Сапон В. Плюшкін жив... у кожному провінційному місті 796
 Сапон В. Поезія доброти і мужності 805
 Сапон В. Починався з „четвергів” 602
 Сапон В. Пройшовши до Валу... 669
 Сапон В. Путівник як провідник 603
 Сапон В. „Світ повинен бути...” 665
 Сапон В. „Село над Десною – Шестовиця” 604
 Сапон В. „Ступив через смерть...” 317
 Сапон В. Так починається історія... 638
 Сапон В. „Чорна сповідь моєї Вітчизни...” 605
 Сапон В. Щаслава... 876
 Сбитнев Ю. „Москва – у окраини Новгород-Северского княжества” 836
 Свербигуз В. Гетьманські студії 179
 Свистун Г. Увічнення пам’яті... 312
 Світланов О. Найнеобхідніший ресурс... 369

Світлій пам'яті... 74
Святитель Филарет... 977
Святослав Воїнов... 987
Седнівець Л. Юлія Тимошенко: „Я хочу...” 13
Секера С. Древньоруський Новгород-Сіверський... 338
Секера С. Чи не єдиним... 108
Село над Десною... 148
Семененко С. Чернігівщина – одна з перших... 387
Семенова М.В. Театральне життя Чернігівщини... 743
Сенцовський В.І. Народження Ікара... 877
Сенюк С. Батуринський університет 180
Сергєєв С.М. Торгово-виробнича... 226
Сергєєв С., Куртасова О. Господарсько-побутова діяльність... 923
Сердюк І. Баба-повитуха у ранньомодерному... 351
Сердца, отданные Элладе... 149
Сердюк Н. Автор Батуринської... 121
Середньовічні старожитності... 339
Сидора П.П. Тертишники... 150
Сидорова В. В Чернігові грає скрипка Страдіварі 706
Сидорова В. Володимир Гришко... 715
Сидорова В. За екстримом – на Десну! 448
Сидорова В. Из голенищ расцветает сакура... 763
Сидорова В. Мифологические персонажи оживают... 446
Сидорова В. На машине времени... 631
Сидорова В. Не нужен нам берег турецкий! 447
Сидорова В. Роспись, от которой светлеет на душе 764
Сидорова В. Театр «Иллюминатор»... 745
Сидорова В. Театру в студенческой жизни – быть! 744
Сидорова В. «Я счастливый человек!» 606
Симонов О. Через кордон без черг і нервів 540
Синельник І. Олександр Соколов... 491
Синельник І. Чернігівські фахівці відвідали Берлін... 492
Ситий І. З практики сотницького... 181
Ситий І.М. Князівська булла XI ст. 340
Ситий Ю.М. Камери, „псевдо камери”... 341
Сіверяночка... 878
Сіверянський архів 151
Сікач М.Я. Подорож за тридев'ять земель... 879
Сільський туризм Чернігівської області 449
Скарбниця української... 152
Склад дільничних виборчих комісій... 468
Склад окружних виборчих комісій... 469
Скрипка М. Загибель Миколи Попудренка... 313
Скрипкіна Т. „Барви життя”... 765
Скрипкіна Т. Кращий студент Чернігова 2009 р. 570
Скрипкіна Т. Сценарій, який лоскоче нервову систему 746
Славні імена Носівщини 27
Слапчук В. Премія імені Григорія Сковороди 777
Слово про справжнього... 72
Смачну кашу... 607
Смик Л. Життя під куполом цирку 756
Смолій В., Степанков В. Національна революція 182

Смольська О. Як Рябченко ледь Городню не захопив 301
 Смоляк О. Покликаний піснею 725
 Сокирко О.Г. Війська українських... 183
 Сокол С. І зацвітатимуть сади Софії... 521
 Соколов О. Про підведення підсумків... 492а
 Сокуров-Величко С. Особенности украинской... 277
 Соломаха С. 90 років з дня народження... 282
 Сорока В. ...І не тільки Батурин... 450
 Соціально-економічне становище... 388
 Стежеринський А. Віктор Бистров... 493
 Стежеринський А. Вшанували жертв політичних репресій 522
 Стежеринський А. Конструктивній роботі зашкодила політика 494
 Стежеринський А. Микола Михайлович... 401
 Стежеринський А. Монументу дружби... 109
 Стежеринський А. Серед Героїв... 153
 Стежеринський А. Сесія міськради: бюджет і земля 95
 Стежеринський А. Успіх справи залежить від правильних рішень 496
 Стежеринський А. Чернігівському річковому... 409
 Стежеринський А. Щоб пам'ятали... 56
 Степанова О. „Філаретівське” жіноче єпархіальне училище... 924
 Степула Н. Анабазис 227
 Стрикун Т. Як чехословацькі легіонери... 278
 Студьонова Л. Історія про те... 127
 Студьонова Л. Таємниця загибелі... 249
 Студьонова Л. Театр окупованого Чернігова... 754
 Студьонова Л. Чи був вурдалаком... 185
 Стужук І. Друге дихання сивого Валу 110
 Супронюк О.К. Н.В.Гоголь и его окружение... 798
 Суховерський В. Рік Левка Ревуцького – що, де і як... 726
 Сыпунов Б. Леопарды и гепарды в черниговских лесах 370
 Сяндюков И. Звезда украинского возрождения... 835

Т

Талалай Л. Муза з обличчям селянки 887
 Тарасенко О. Архієпископ Філарет... 111
 Тарасенко О.Ф. Монастирі Чернігова... 956
 Тарасенко О. Образ гетьмана... 193
 Терех М. Стеценко К.І. 729
 Терещенко О. Антонівський монастир у Любечі 957
 Терещенко О. „Вієві” церкви Чернігівщини... 747
 Терещенко О. Про питання про дошлюбні... 352
 Ткач М. Віддавалися українській... 154, 523
 Ткач М. Петрушинський чарівник слова... 809
 Ткаченко В. Внесок громадських... 120
 Ткаченко В.В. Наука у суспільно-політичному... 294
 Ткаченко Н. Стають навшпиньки квіти і слова... 714
 Ткаченко Н. Стоїть фортецею музей 632
 Ткаченко С. Інтермеццо з Михайлом Коцюбинським 823
 Ткаченко Т. Російські імена на літературній карті Чернігівщини... 778
 Товариство „Чернігівське земляцтво” 14
 Томак М. Как нам научиться... 155
 Топчій В. Таємниця Болдиних гір 880
 Тосенко Ю. Голос унікальної краси почули чернігівці 713

- Тосенко Ю. Олександр Князев... 719
 Тоцька Т.В. Монастирі північного Лівобережжя... 958
 Травкіна О.І. Герман Кононович – архімандрит... 969
 Третья попытка Черниговщины 451
 Туркевич В. Єлизавета і Україна 200
 Турчин О. Зоря шляхетності Софії Русової... 524
 Тютюнник Є. „Зелений пояс” Чернігова... 371
 Тютюнник Є. Рушники, мов, пісні... 766
- У, Ф, Х**
- У Чернігові знімався фільм про богатиря... 748
 У Чернігові почала роботу... 474
 Уварова (Логвиненко) С. Презентабельний... 112
 Український вимір 156
 Ульяненко В. Губернський військкомат мав голубине депо... 541
 Фальчевський О. „Білі журавлі”... 314
 Фатюк О. Знахідки епохи бронзи... 342
 Федусь В. З нагоди свята в Чернігові... 405
 Федусь В. Інтереси бізнесу захистить... 389
 Федусь В. Не в силах забути 319
 Федусь В. У Дідівцях створять музей – садибу... 633
 Федусь В. „Фундамент під врожай”... 420
 Федусь В. Юні художники вчаться... 666
 Федусь В. Як криза вплинула на область? 15
 Фесюн П. Повернувся додому 326
 Філоненко О. Громадянин... 525
 Філоненко О. У Чернігові панувала бандура... 707
 Фомічов А. Пам'ятники шани... 113
 Фотовиставка у бібліотеці 608
 Фтомова І. . Разом – краще!... 464
 Фтомова І. Японія для кожного своя... 780
 „Хлібця! Хлібчика!” 295
 Ходоровський М. Український парижанин 28
 Хоменко В. Батурин: яка пам'ять... 157
 Хоменко В. Землі квітучої краса 16
 Хоменко В. Земля пустою не буває... 502
 Храми землі Щорської 959
 Хрест кровоточить у Новій Басані... 960
 Хрикін С. „Дисидент – шестидесятник”... 898
 Хропата О. Чернігівська бандурна школа вступає у XXI століття 708

Ц, Ч

- Цалик С. Хто ви, Тараканова? 203
 Цапко Ю. Музична спадщина Розумовських 727
 Царенок А.В. Специфіка «естетики смерті» у проповідях... 966
 Циганков С. Володимир Чепелик... 686
 Чаговец В. Семейная хроника Гоголей 799
 Чепурний В. 20-річчя Ніжинської... 158
 Чепурний В. Зелений Гай був... 24
 Чепурний В. Любов Голота містично народилася над Десною 802
 Чепурний В. Патріарх Філарет... 961
 Чепурний В. Путівник легенд, подвигів і красот 609
 Чепурний В. Співець Качанівки – татарин... 884
 Черненко О.Є. До питання про час заснування... 962

Чернецький Є. Географія розселення... 372
Чернігів туристичний 452
„Чернігів стародавній” отримає... 634
Чернігів Чорнобильський... 737
Чернігівська область 17
Чернігівський барометр... 475
Чернігівський державний інститут економіки і управління 571
Чернігівський інститут... 548
Чернігівські старожитності 159
Чернігівському телеграфу – 150 406
Чернігівці – лауреати державних премій 18
Чернігівщина в цифрах у 2008 році 390
Чернігівщина 2008 391
Черніков П. Душа – це не шматок заліза... 843
Черніков П. Ще сонце гріється в зеніті... 905
Чернякова О. Біль душі, сльозою омийти... 910
Чернякова О. Дитя землі й неба... 909
Чернякова О. Діяння земні і Божі 974
Чернякова О. У слові він розхристаний 895
Четырнадцатая общенациональная программа... 465
Чижова О. Антонієви печери... 343, 749
Чижова О. Афганістан 331
Чижова О. Звичайна магія... 678
Чижова О. Знову про тарифи, бюджет і землю 497
Чижова О. Листи з фронту 321
Чижова О. Олександр Соколов... 499
Чижова О. 45-та сесія міськради... 498
Чижова О. Судмедекспертизи встановлять... 462
Чижова О. Чернігівці на болгарському... 654
Чухліб Т.В. Козацьке коріння Миколи Гоголя 800
Чухліб Т.В. Мазепинська Україна... 184
Чухно В. Осип Степанович судієнко... 202

Ш, Щ

Шанойло О. Аграрії і реалії 421
Шаповаленко О. „Ічня” про українською... 160
Шевченко А. Черниговские соколы. 40 лет спустя 542
Шевченко В. Український земельний... 228
Шевченко В., Тимченко Т. Микола Кибальчич... 37
Шевченко В.Л., Лукаш О.В. Ліси Чернігівщини... 374
Шевчик І.С. Поховання Миколи Вербицького... 782
Шевчук В. Феномен Олекси Стороженка... 839
Шипко Н. Байдарковий похід по р. Снов 453
Ширай Р. Брати Ткачі презентували... 904
Ширай Р. Студенти ЧДТУ... 296
Ширай Р. Чернігів приєднався до акції... 463
Шиян Н.М., Лисенко Г.М. Гербарна колекція Ніжинського... 572
Шкалаберда М.Д. Якщо не зараз... 315
Шкарлет С. Студент у вузі – головний скарб... 573
Шматок З. Вона живе, говорить з нами... 900
Шматок З. Героїня і просто робітниця 402
Шматок З. Пам’ятник 670
Шматок З. Страдиварі, але Корнієвський! 39

Шокало О. Автобіографія душі... 679
Шпак О. Довженківський рай 35
Шпитяк В. Організація навчального... 316
Щербонос В. Примати пам'яті... 881

Ю, Я

Юр'єв Б. Пером, як багнетом... 830
Яворський С. Виноград Христов 194
Якубіна Ю.В. До питання літературної освіти... 801
Якубіна Ю. Етнокультурний простір... 353
Яновський О. Відчути сучасність Івана Мазепи... 750
Яновський О. Звітує Наталія Романова 483
Яновський О. Наші – серед найкращих 639
Яновський О. Свій погляд Василя Чепурного 908
Яновський О. Чернігів задає «СіверТон» 709
Яновський О. Чернігівщина зникає... 25
Ярова Г. Родовід Корнієвських... 40
Ясенчук О. Андрій Кокотюха... 818
Ясенчук О. Воронежське «Перевесло»... 19
Ясенчук О. Елвіс Преслі, Олег Скрипка... 354
Ясенчук О. Жорстока Фрума... 283
Ясенчук О. З поклоном від Ізраїлю до Кучинівки... 903
Ясенчук О. „Комізми” комунізму... 297
Ясенчук О. Найбільший курганний... 344
Ясенчук О. Олександр Соколов надрукував... 655
Ясенчук О. Пам'ятник князю-ченцю 114
Ясенчук О. „Православна революція” 929
Ясенчук О. У Ніжині пройшов... 779
Ясенчук О. Чернігівці на „Медвіні” 640
Ясенчук О., Кордик С. Званий гість... 838
Ясинська О. Співучі „Криниці” 919
Ясновська Л.В. До історії архітектурно-археологічних... 963
Ясь О.В. „Свій” серед „чужих”... 229
Яцюк В., Федорук О. Портрети Віктора Забіли 813

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК (ПЕРСОНАЛІЇ)

Абузьяров А. 774
Авер'янова Н. 157
Авраменко Г. 430
Адаменко М. 883
Адруг А. 159
Адруг-Дараган А. 269
Албул І. 156
Алієв В.А. 516
Аліференко І.М. 826
Алфьоров К. 186
Андрієнко-Нечитайло М.Ф. 28
Антоненко П. 440
Антоній Печерський 965
Апостол Д. 170
Атрошенко В. 501

Баглий А. 751
Баженова Т. 761
Балицкий П. 366
Балін Ю. 698, 710
Бальмен Я. 217
Бандера С. 513
Бантиш-Каменський Д. 229
Бантиш-Каменський М. 229
Баранович Л. 156, 724
Бережков М.М. 230
Березкіна О. 418, 454, 658
Бельман С. 133
Белозір О. 668
Бжевський Р. 29
Бистров В. 493
Бібіков Д. 339
Білоусов О. 492
Бісько Н.А. 30
Бобир О.В. 983
Боднарук Л.М. 711
Бодянські 31
Бойко В.М. 189, 590
Болва Л.П. 151, 223, 224
Бондар М. 812
Бондаренко В.М. 121
Бондаренко І.П. 780
Боряк Г. 628
Брезкун М.Д. 122
Бровченко М. 712
Буденний В. 803
Буняк Н. 545
Бурдученко І. 752
Бурцева Л. 580
Бутко М. 501
Бутко С.В. 97, 189, 286, 328
Вайнштейн М. 133
Вангенгейм О.Ф. 32
Варвара, св. 479
Василевський В. 669
Василенко О. 713
Васильченко С.В. 781
Васюта О. 159, 982
Ващенко Г. 67
Величко В. 133
Величко В.Л. 33
Веніамін (Биховський) 966
Вербицький М. 67, 782
Вересай О.М. 912, 913
Верещака В.Г. 670
Вин І. 133
Винников Я.А. 133
Вінніков І. 339

Вітренко С. 398
Вовк В.О. 714
Вовчок М. 783
Володимир, митрополит 967
Володимир Мономах 166
Волошина В. 853
Волощук О. 577
Воробей Р.Б. 151, 788
Воїнов І.С. 987
Воїнов С.С. 987
Всеволод Ольгович, кн. 166
Гаврилей Ю. 298
Газарянц С. 979
Галака 266
Гайдай Г. 123
Гайдук М.В. 671
Галенко В. 186
Галковська Н.М. 511, 519, 885
Гирич М. 339
Гирич Я. 339
Гінзбург І.Я. 821
Гіппіус З. 784
Гірник О. 886
Глібова П. 825
Гнідаш К.С. 319
Гоголі-Яновські 792
Гоголь М.В. 90, 353, 747, 785-801
Голота Л. 802
Гонза Н.Ф. 981, 984
Горбачук Г. 691
Горлач Л. 770, 776
Горобець С. 194
Горький М. 821
Гресь Г. 735
Гриньова О. 836
Грицюк О. 740
Гришко В. 715
Грищенко П.В. 980-982
Грінченко Б. 151
Грудина Д. 753
Груша А.М. 95
Губар В. 327, 896
Гузій В.А. 672
Гузь О. 339
Давиденко А. 299
Даниленко В. 205, 293
Дахно Ю. 124
Дедович Д. 339
Дейкун М.П. 459
Демиденко В.В. 964
Демченко Т.П. 151, 244, 286, 328, 770
Дем'яненко Д. 339

Денисенко О. 85
Десняк О. 803, 804
Дєдов А. 97
Дєдов Б. 97
Дзюба С. 771, 852
Дзюба Ю. 673
Дидович А. 763
Димич А. 81
Довгий О. 805, 772
Довженко О.П. 205, 806
Докшицер Т. 722
Долинець А. 736
Дончик В.Г. 67
Донець М. 716
Доценко А.В. 159
Драгунов В.Д. 320
Дрозд В. 807, 808, 809
Дрофань А.П. 810
Дубина О. 190
Дубровський 91
Дуденко Г.І. 402
Дуденок Д. 133
Дунін-Борковський В. 185, 339
Дурново І.М. 212
Дядечко О. 339
Дятлов В.О. 151, 339
Едемская В. 569
Еллан-Блакитний В. 811
Єлизавета 200, 203
Ємець В. 674
Жагловська І. 339
Жаркевич Н.М. 787
Желєзко Р.А. 192
Жук О. 156
Забіла В. 812, 813
Замдборг Л.Я. 458
Заньковецька М. 753
Збанацький Ю. 814
Збарацький М.В. 593
Зворський С. 628
Зеленцова В.М. 987
Зінкевич Л. 156
Зінов'єв К. 815
Золотар В.Т. 982
Зосими 149
Іван (Іоанн) Грозний 749
Іваничук Р. 816, 817
Іванов А. 547
Іванов Д. 772, 776, 886, 887
Ігнатенко В.П. 754
Ігнат'єв Я. 796
Ігор, кн. 601, 836

Ларіон 922, 935
Ілля Муромець 165, 748
Ісаєнко О. 207
Ісаченко Л. 717
Іщук О. 205
Йонг Чін Лі 692, 718
Каганова І.Я. 980, 981, 984
Казіміров Д. 339
Каленюк І.С. 571
Каменецький А. 770
Кантер Л. 646
Карбовський К. 170
Карпенко Ю.П. 641
Карташевський А.І. 231
Каценельсон Л.І. 36
Квашнін П. 968
Кейдун В. 762
Кибальчич М. 37
Кирилюк З.В. 787
Кириєнко Г.С. 322
Кіреєв В. 313
Кір'ян П.Я. 310
Клопот С. 540
Клочко М. 770, 888
Клочкова Я. 423
Князев О. 719
Кобзар А.Ф. 38
Ковалевський І.Ф. 254
Коваленко В. 159
Коваленко В.П. 339
Коваленко О.Б. 131, 143, 148, 151, 152, 189, 339
Коваленко О.О. 151
Коваленко Ю.А. 675
Ковалець Я. 38
Ковтун В. 677
Козар Н.Г. 386
Козубова Д. 339
Кокін С. 205, 293
Коковкін О.П. 310
Кокотюха А. 818
Коломієць І.К. 125
Колчак О.В. 281
Конусова В. 720
Кондратьєв І. 133
Кононенко П.П. 67
Кононович Г. 969
Кордик С. 838
Корнієвський О.С. 39, 40, 721
Корольов С.П. 56
Костомаров М. 629, 633, 739
Костюченко В. 819
Котельницький Н. 133

Котляр Г.О. 323
Коцюбинська І. 889
Коцюбинський М. 769, 820-823, 889, 890
Коцюбинський Ю. 803
Коцюбинський Ю.Р. 890
Кочур Г.П. 628, 775
Кошель О.І. 676
Кошмал В. 82
Кравченко О. 156
Кравченко Р. 678
Красавіна В. 156
Крачило О. 891
Крисанова Т.В. 892
Кричевський І. 133
Кріпак В.В. 533
Кубрак В. 722
Кужільний І. 404
Кузнецов О. 432
Кузнецова В. 133
Кузьменко І. 421
Кузьмич В.С. 628
Кулаковська І. 771, 777
Куліш П. 67, 769, 815, 824-828
Кульбака О. 339
Кулькова Г. 649
Куніцин В. 103
Курас Г.М. 126, 588
Курданов А. 117, 127, 133, 935
Кургасова О. 923
Курус І. 17
Куса Л. 256, 959
Кучеренко С. 431
Кучма Л. 41
Ла Планте Дж. 606
Лаврик М. 501
Лаєвський Л.С. 152
Лаєвський С.Л. 18
Лазаревський Г.О. 232
Лазаревський О.М. 232
Лазаревські 42
Лазорищинець В.В. 43
Ламсдорф-Галаган М. 34
Ланько О. 339
Лашкевичі 44
Левін А.Н. 321
Ленін В. 89, 277
Лерман О.М. 101
Лизогуб Д.А. 233
Лизогуб Ф.А. 233
Лизогуби 45, 789, 799
Линюк Л.П. 18
Липкина И. 133

Лисенко Г.М. 572
Литвинова-Бартош Л. 46
Литвинюк Т. 893
Лихачева С.М. 18
Личковах В.А. 560
Лівшиць (Ліфшиць) Я.А. 279
Лілесв М.І. 234
Ліневичі 47
Лобисевич О.К. 829
Лобисевичі 48
Ловмянський Г. 49
Лікоть В.Т. (А. Зорич) 830
Луговський Б.Л. 300
Лукаш О.В. 374
Лукашенко О. 324, 507
Лук'яненко Л. 840
Лук'яненко Л.Г. 50
Лук'яненко З. 766
Любич О.А. 219, 220
Мазепа І.П. 280
Мазепа І.С. 81, 100, 183, 184, 186-195, 494, 518, 527, 750, 931, 947
Майський І. 37
Макаров Л. 149
Маковська Н. 628
Максак А. 420
Максак Г. 596
Максимович Г.А. 235
Максимович І. 970
Максимович М.А. 247
Максимовичі 51
Малець В. 832
Малинка О.Н. 349
Мальована А.М. 978
Мандрик М. 432
Мандрики 52
Мануцій А. 597
Маньківський К. 195
Маньківський Ф.І. 195
Маркевич М.А. 236
Маркевич О.І. 237
Марков М.П. 238
Маркович Д.В. 239
Маркович О.В. 239
Маркович Я.А. 196
Марковичі 53
Марковський В.І. 281
Мартоси 54
Марчук Є. 612
Масла 181
Мастерова В. 894
Матвієвський П.М. 310
Матушек О. 156

Матюшенко А.В. 578
Матяш І.Б. 55
Мезенцев Ю.О. 56
Мейс Д.-Е. 57
Мельников 299
Мельников Н. П. 926
Мельничук В. 501
Миклашевський І.М. 240
Миклашевські 58
Микола Святоша 114
Миколаєнко В. 450
Миліч К. 881
Миловидов Л.В. 59
Милорадович Г. 151
Милорадович Г.О. 241
Милорадович (Скоропадська) Є.І. 242
Милорадовичі 60
Мироненко В. 509
Михайленко В. 878
Михайлович М. 401
Михед П.В. 787
Мищенко Ф.Г. 243
Міхновський Ю.М. 971
Мовчан В.Ф. 679
Могилевец А. 89
Могілянський М.М. 831
Могучов Л. 680
Мокриєвич С. 194
Мокросноп Н.М. 959
Молочко Н.О. 189
Мономаховичі 162
Морозов А. 149
Морозова А. 133, 151
Московка М. 895
Моціяка О. 812
Мстислав, кн. 166
Мудрицкая В. 133
Музика В. 339
Мусієнко Р. 774
Мушкетик Ю. 67, 833
Найденко Л. 156
Наливайко Д.С. 61
Наливайко М. 324
Наполеон 216
Населевець Є. 133
Науменко В. 156
Науменко М.М. 285
Нахлік Є. 812
Нахлік О. 825
Небилиця М. 681
Неговський В.О. 62
Несторенко Л. 156

Нечепач В. 723
Нечкіна М.В. 63
Ніколаєва Г. 825
Нікольський С.М. 64
Ніс С.Д. 156
Новик Т.Г. 965
Новодід В. 319
Нотаріус А. 903
Нюх В. 339
Олійник Б. 600
Ольговичі 162
Осадча Л.В. 134
Осадча Т.Г. 978
Осипенко В. 529
Отрюх Л. 897
Очеретько В.Ф. 134
Павленко М. 315
Пархоменко Л. 563
Пахомій (Кедров) 133
Пашков В.Т. 914
Пекалицький С.А. 824
Пенський І. 682
Петров В.І. 433
Петрункевич І.І. 133, 244, 579
Петуць А. 667
Пиниця П. 767, 777, 898
Пищенко В. 339
Плющ М.Р. 66
Погрібний А.Г. 834
Полевик В.І. 725, 915
Полетун Н.М. 151
Поліщук Л.М. 982
Половникова С. 133
Полторацький О.І. 628
Полуботки 799
Полуботок П. 46, 197
Поляк С. 767
Пономаревський С. 156
Попудренко М. 313
Потапенко О. 683
Преслі Е. 354
Приходько В. 377
Провозін С. 436
Пуліна В. 156
Пухтинський В. 151
Пчілка О. 835
Ральченко І.Г. 621
Рахно О.Я. 151
Ревуцький Л. 726
Реп'ях С. 899
Решетнюк Р. 345
Рижаєва О.П. 826

Роглев Х.Й. 94
Роговець Л.В. 641
Розумовський К. 82, 84
Розумовський О. 173, 199, 200
Розумовські 198, 727
Романенко Р.Ю. 68
Романенко Ю. 68
Романова Н. 465, 479, 483
Рощепій Я.У. 69, 70
Руденко М. 840
Рудьковський М. 12
Румянцев-Задунайський 103
Русов О. 67, 151
Русова С. 438, 521, 524
Рябець В. 900
Рябченко Я. 301
Савенко В.Д. 728
Савицький М.П. 245
Садковський В. 972
Садченко М.Я. 322
Саєнко О.Ф. 684
Салій І.М. 134, 587
Самійленко В. 156
Самійленко О. 901
Самойленко Г.В. 142, 254, 812
Самойленко Ю.М. 978
Самойленко Ю.Д. 544
Сапон В. 295, 541
Сарана В.Ю. 519
Сарафанов В.М. 101
Сбитнев Ю. 601
Свечин О.О. 246, 253
Святослав Всеволодович 162
Святушенко С. 492
Северінсен Х. 525
Сенчук В. 406
Середенко Г. 156
Сеспель Мішші (Кузьмін М.К.) 837
Силантьєв Д. 423
Силов О. 117
Симон (Івановський) 973
Симоновський П.І. 201
Синиця О.М. 641
Сипливець С. 156
Сирник М. 315
Ситий І. 194
Ситий І.М. 151
Скоропадський П. 242, 275
Скоропадські 799
Скороход В. 339
Скрипка О. 354
Скуратівський В.Л. 71

Смолянников С. 212
Слабошпицький М. 838
Соболь Ю.О. 159
Соколов О.В. 465, 489-491, 499, 504
Соломаха С.В. 328
Солонікова В.І. 981
Сонник Є.Г. 373
Сподаренко І.В. 72
Сталін 299
Стежеринський А. 486
Степанков В. 182
Степанкова О. 133
Стеценко К.І. 729
Стороженко О.П. 839
Страдіварі 702, 706
Стратилат М. 73
Стрикун М. 305
Студьонова Л.В. 980-982
Стужук І. 452
Судієнко М.Й. 112
Судієнко О.С. 202
Сукач М.В. 641, 706, 730, 731
Такаші Шіміцу 692
Танські 789, 799
Тараканова (Дараганова) 203
Тарасенко О. 133
Таратин М.П. 128
Тарновський В. (старший) 247
Тарновський В. 624
Тарновський В.В. 248
Тарновські 624
Терехович Л.Н. 902, 903
Терещенки 435
Терпиловський Р.В. 334
Тимошенко Ю. 13, 482
Тимченко Т. 37
Тихий О. 840
Тичина П. 67, 841
Ткач А. 842
Ткач Мик. 842
Ткач Мих. 842
Ткаченко М. (Чорновус) 905
Ткаченко Н. 21
Ткачі 904
Товстогон А. 974
Токарев С. 339
Толкачов О. 509
Толстоухов А. 827
Томенко М. 78, 629
Тригуб О. 339
Троцини 181
Туманські 46, 339

Туптало Д. 193
Українка Л. 835
Уманські 792
Уралов І. 741
Устименко В. 129
Федорук О. 827
Федорченко Ф.К. 433
Федорчук О. 813
Федусь С.І. 286
Філарет 479, 961
Філарет (Гумілевський) 111, 976, 977
Френсдорф І.В. 249
Фролов О. 750
Ханенко Б.І. 250
Ханенко О.І. 251
Харченко Б.З. 74
Хмельницький Б. 89
Хоїт З.Е. 310
Холодний М. 906
Хоменко В.М. 500, 501
Хоменко Д.С. 325
Хрикін С.Є. 907
Хрущ С. 326
Цап О. 156
Цеков А. 339
Цепеницький Вал. 108
Цепеницький Вас. 108
Цехмістер Н. 685
Циганок О. 190
Чабак Л.А. 509
Чапаєв В. 282
Чеван А. 133
Чепелик В. 686
Чепурний В. 908
Чепурний С. 536
Черниш Г. 909
Чирко П. 667
Чорномирдін В. 212
Чупринка Г. 205
Шавра Ю. 756
Шаповал П. 501
Шаталюк А. 910
Шевченко А.В. 599
Шевченко В.М. 244
Шевченко С. 776, 843
Шевченко Т. 88, 844
Шевчук В. 815
Шеремет О. 488
Шидловська М. 759
Ширай Р. 642
Ширимира Н.П. 760
Шишацький-Ілліч О.В. 815

Шкуліпа А. 845
Шкурко А.Н. 641, 687-689
Шкурко М.П. 285
Шматок З. 103
Шмідт Д.А. 205
Шокол О. 846
Шраг І. 151
Шраг М.І. 628
Штанько І.П. 302
Шугай О. 815
Шумська Л. 701
Шурковський О. 339
Щербань Г.І. 628
Щербина О.М. 75
Щесльонок О. 380
Щорс М. 282, 283, 734
Щорс Ф. 283
Юр'єв Б. 830
Юськов М.Д. 732
Ющенко В. 82-84, 98, 102, 507, 641, 642, 650
Ющенко К. 508
Ющенко О.Я. 598, 803, 847
Яворницький Д.І. 168
Яковенко М.Ф. 757
Якубина Ю.В. 787
Якутович С. 612
Яновський І. 304
Яновський О. 532, 543, 700, 726
Яременко Г. 667
Яременко Н.Д. 583
Ярополк, кн. 166
Ясенчук О. 329, 354, 367, 528, 694, 954
Ясновська Л. 133
Яценюк А. 517
Ященко А. 41
Ященко О. 582

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Азія 858
Америка 756
с. Андріївка Чернігів. р-ну 137
м. Архангельськ 842
Афганістан 93, 331, 968
Африка 858
Африканська Республіка Конго 648
с. Бакланова Муравейка Куликів. р-ну 71
Батурін 80, 82-85, 91, 94, 99, 131, 132, 146, 155, 157, 168-170, 176-180, 183, 186, 335, 337, 339, 439, 441, 450, 500, 508, 528, 612, 625, 646, 729, 750, 816, 817, 917, 979, 985, 986
Бахмаччина 278, 450
с-ще Березна Менського р-ну 170
Берлін 492

Белград (Сербія) 233
с. Бирине Н.-Сіверського р-ну 273
Білорусь 324, 375, 412, 507, 514, 531, 613, 648, 926
Бобровицкий район 355
м. Борзна 684, 830
Брянська область 8
Варва 31, 170, 773
Варвинська сотня 181
м. Варшава (Польща) 509
с. Вертіївка Ніжин. р-ну 298, 833
с. Вихвостів Городнян р-ну 128
с. Вишеньки Короп. р-ну 103, 441
Вільнюс (Литва) 321
с. Вороб'ївка Н.-Сіверського р-ну 315
м. Габрове (Болгарія) 654
Глухів 435
Гнідинці Варвин. р-ну 846
с. Гоголеве Остерського пов. Чернігів. губ. 205
Гомель 259, 414, 695
Гомельська обл. 8
Гомельщина 393
с. Городище Мінського р-ну 805
с. Городище Стародуб. пов. Чернігів. губ. 251
Городня 65, 74, 190, 301, 622, 898
с. Грабів Ічнян. р-н 843
Далекий Схід (Росія) 212
с. Данаєць Глухів. пов. Чернігів. губ. 236
с. Данилівка Менського р-ну 40
р. Десна 358, 368, 436, 448, 498, 604, 802
с. Дігтярівка Н.-Сіверський р-ну 947
с. Дідівці Прилуц. р-ну 629, 633, 739
с. Дмитрівка Бахмац. р-ну 679
р. Дніпро 366, 368
с. Дніпровське Чернігів. р-ну 114
Дніпропетровська обл. 310
с-ще Добрянка Ріпкин. р-ну 921
Донбас 840
Естонія 562
Європа 339, 596, 646, 858
с. Жадове Семенів. р-ну 671
с. Жарикове Ханкайської вол. Південно-Уссурійського округу 212
Житомирська обл. 5
с. Жукля Корюків. р-ну 129, 929
с. Займище Щорськ. р-ну 725, 915
с. Зелений Гай Н.-Сіверського р-ну 24
с. Землянка Глухів. пов. Чернігів. губ. 46
Ізраїль 903
Індія 648
с. Іржавець Ічнян. р-ну 134, 587, 726
Іспанія 34
Ічня 88, 160, 323, 781, 810, 862, 888
Ічнянщина 26

с.Калюжинці Срібнян. р-ну 912
с. Карасинівка Козелец. р-ну 891
м. Катеринослав 368
с. Качанівка Ічнян. р-ну 78, 94, 227, 242, 247, 248, 624, 631, 736, 884
Київ 5, 57, 77, 155, 164, 250, 253, 298, 368, 642, 650, 677, 739
Київська губ. 277
Київська обл. 617
Київська Русь 76, 77
с. Киселівка Чернігів. р-ну 334
Киселівська сотня 177
с. Ковпита Чернігів. р-ну 269
с. Ковчин Куликів. р-ну 332
с. Козел (нині с-ще М.-Коцюбинське Чернігів. р-ну) 130, 811
Козелец. пов. 267
м. Козелець 62, 212, 623, 891, 911
с. Козилівка Корюків. р-ну 289
с. Колесники Ніжин. р-ну 299
с. Количівка Чернігів. р-ну 429
р. Кордівка (Чернігів) 972
м. Короп 68, 441, 780, 878
Коропська сотня 339
Коропський р-н 346
м. Корюківка 721, 733, 900
Корюківський р-н 346
с. Костобобров Семенів. р-ну 280
с. Кропивне Конотоп. пов. Чернігів. губ. 32
с. Круглолугівка Бахмац. р-ну 20
ст. Крути 97, 155, 264, 272, 274
с. Куковичі Менського р-ну 326
с. Кучинівка Щорського р-ну 902, 903
с. Ладан Прилуц. р-ну 946
с. Лапино Глинського пов. Чернігів. губ. (нині Брянська обл.) 59
с. Ларинівка Новгород-Сіверського р-ну 735
с. Линовиця Прилуц. р-ну 217
с. Липове Талалаїв. р-ну 344
с. Лисогори Ічнян. р-ну 839
с. Лотоки Суразького пов. Чернігів. губ. 250
м. Луга (Росія) 326
с. Льгов Чернігів. р-ну 456
Любеч 241, 343, 574, 932, 948, 957
Мадрид (Іспанія) 427
с. Макіївка Носів. р-ну 73
с. Макошин Менського р-ну 949, 950
с. Максаки Менського р-ну 951
с. Мармизівка Варвинського р-ну 874
с. Масалаївка Сосниц. р-ну 312
с. Масани Чернігів. р-ну 354
с. Матіївка Бахмац. р-ну 121
с. Мезин Короп. р-ну 190, 336, 677
м. Меммінген (Німеччина) 488
м. Мена 235
Менська сотня 339

Менський р-н 346
м. Миколаїв 745
с-ще Михайло-Коцюбинське Чернігів. р-ну 685
м. Мозир Гомельської обл. 279
с. Москалі Чернігів. р-ну 124
м. Москва 382, 509, 836
Московська обл. 549
с. Мочалище Бобровиц. р-ну 67, 834
с. Мрин Носів. р-ну 349
с. Навози (Дніпровське) Чернігів. р-ну 269
Ніжин 51, 63, 90, 93, 116, 188, 212, 229, 235, 254, 255, 268, 339, 353, 461, 641, 676, 712, 722, 753, 774, 779, 784, 785, 787, 791, 793-795, 797, 798, 801, 818, 819, 893, 901, 943, 970
Ніжинський полк 201
Ніжинський р-н 355
Ніжинщина 257, 260, 285, 306, 342
Німеччина 308, 492, 759
с. Нова Басань Бобровиц. р-ну 212, 960
Новгород-Сіверська єпархія 922
Новгород-Сіверське намісництво 174, 186
м. Новгород-Сіверський 51, 108, 112, 166, 202, 260, 338, 435, 461, 724, 741, 762, 796, 829, 836, 914, 962, 987
м. Носівка 545
Носівський р-н 355
Носівщина 27
м. Одеса 304, 310
с. Олешня Ріпкин. р-ну 190, 521
с. Орлівка Куликів. р-ну 325
с. Осовець Бобровиц. р-ну 69, 70
м. Остер Козелец. р-ну 837, 865, 906
Остерський пов. 201
Остерщина 319
с. Охінки Прилуц. р-ну 845
с. Очкино Новгород-Сіверського пов. (нині Середино-Будський р-н Сумської обл.) 202
с. Пакуль Чернігів. р-ну 138, 269
Пакульський р-н 269
с. Парафіївка Ічнянського р-ну 863
с. Пашківка Ніжин. р-ну 862
м. Петербург 33, 36
с. Петрушин Чернігів. р-ну 262
с. Печі Борзнян. р-ну 263
Південна Корея 692, 718
с. Підлипне Конотоп. пов. Чернігів. губ. (нині Сумської обл.) 232
с. Плиски Борзнян. р-ну 244
м. Погар (нині Брян. обл.) 829
Подольська губ. 277
Полтавська губ. 277
Полтавська обл. 228
Полтавщина 85
Польща 700
с. Понори Талалаїв. р-ну 65

с. Понорниця Короп. р-ну 61
м. Прага 244, 245
м. Прилуки 33, 55, 75, 102, 123, 135, 144, 196, 205, 212, 243, 425, 591, 672, 675, 699,
714, 720, 736, 756, 757, 905
Прилуцький повіт 786
Прилуцький полк 170
Прилуччина 21, 217, 440, 966
с. Рейментарівка Корюків. р-ну 755
Республіка Комі (Росія) 310
Ріпкинський р-н 442
Ріпкинщина 364
с. Роїще Чернігів. р-ну 334
Росія 562, 613, 648, 719, 759
х. Рубіж Городнян. р-ну 38
с. Рудка Чернігів. р-ну 340
с. Сахнівка Менського р-ну 842
с. Сахутівка Корюків. р-ну 670
с. Сваричівка Ічнян. р-ну 936
с. Свидовець Бобровиц. р-ну 66
с-ще Седнів Чернігів. р-ну 98, 117, 233, 935
р. Сейм 646
Семенівський р-н 346
с. Сеньківка Городнян. р-ну 109, 505
с. Смоляж Борзнян. р-ну 676
с. Смош Прилуц. р-ну 237
р. Снов 453
с. Сокиринці Срібнян. р-ну 94, 912
с. Сологубівка Талалаїв. р-ну 319
Сосницький пов. 372
Сосницький р-н 346
Сосниця 312, 806, 882, 919
Сосниччина 35
оз. Срібне 364
м. Срібне 544
Срібнянська сотня 181
м. Стародуб 351
Стародубський полк 44, 170, 190, 195
Стародубщина 226
с. Стольне Менського р-ну 72
р. Стрижень 356, 365
Сумська обл. 5
США 29, 57, 126, 606
сmt. Талалаївка 212
м. Тернопіль 576
с. Тертишники Носів. р-ну 150
м. Тобольськ 300
с. Тупичів Городнян. р-ну 832
Україна 8, 10, 85, 133, 156, 184, 200, 204, 211, 215, 260, 277, 299, 303, 328, 375, 412,
466-470, 472, 474, 482, 500, 507, 509, 514, 525, 531, 532, 539, 543, 613, 628, 659, 706,
711, 713, 715, 717, 723, 726, 728, 732, 740, 743, 751, 755, 757, 759, 760, 815
с. Ульянівка Чернігів. р-ну 334
м. Унеча Брянська обл. 260

УРСР 276, 294
с. Феськівка Менського р-ну 775
Франція 34
оз. Халхін-Гол 302
с. Халявин Чернігів. р-ну 139, 522
Харківська обл. 228
Харківське намісництво 174
м. Хейнола (Фінляндія) 430
м. Херсон 28
с. Хотуничи Щорського р-ну 870
с. Хрипівка Городнян. р-ну 50
с. Черниш Чернігів. р-ну 322
Чернігів 2, 19, 23, 30, 34, 36, 49, 51, 56, 57, 59, 64, 65, 77, 79, 81, 86, 87, 89, 92, 100, 101, 104, 105, 107, 126, 133, 140, 145, 147, 153, 156, 159, 166, 193, 194, 212, 219, 220, 223, 241, 259, 284, 290, 300, 303, 304, 311, 314, 322, 325, 339, 345, 354, 356, 362, 368, 371, 373, 375, 380, 381, 382, 389, 394, 395, 405, 410, 412-414, 422, 423, 435, 437, 465, 466, 468, 473-475, 482, 484, 492a, 503, 504, 506, 507, 509, 513, 516-518, 525, 526, 531, 538, 539, 544, 547, 558, 564, 570, 588, 606, 613, 618, 630, 637, 639, 641, 652, 655-660, 669, 673, 687, 689-696, 698, 702, 703, 706, 707, 709, 710, 715, 717, 718, 730, 732, 738, 740, 742, 744, 746, 748-752, 754, 759-761, 763, 765, 771, 772, 776, 777, 782, 783, 792, 802, 803, 811, 816, 818, 820-823, 828, 831, 838, 840, 868, 879, 885, 890, 892, 897-899, 901, 903, 907, 909, 916, 918, 924
Чернігівська губ. 133, 151, 156, 210, 212-215, 221, 222, 253, 264, 265, 271, 276, 277, 281, 500, 557, 628
Чернігівська єпархія 925
Чернігівська обл. 5, 8, 22, 205, 228, 293, 299, 307, 357, 359, 377-379, 386, 393, 397, 403, 449, 466, 469, 532, 533, 584, 603, 609, 617, 619, 650, 788, 980
Чернігівське намісництво 170, 174
Чернігівський повіт 133
Чернігівський полк 187
Чернігівський р-н 117-119, 137-139, 346, 355, 556
Чернігівщина 3, 9, 10, 12, 13, 16, 25, 29, 43, 45, 47, 48, 85, 115, 120, 133, 142, 161, 182, 206, 208, 212, 215, 229, 232, 240, 259-261, 270, 275, 286, 294, 295, 297, 317, 333, 339, 350, 351, 363, 367, 369, 374, 383, 384, 387, 388, 390-392, 399, 400, 411, 417, 419, 420, 423, 431, 439, 444, 445, 447, 448, 451, 460, 472, 476, 481, 501, 510, 512, 526, 536, 546, 555, 565, 575, 579, 592, 618, 651, 686, 725, 743, 747, 778, 789, 790, 799, 815, 844, 917, 920, 936, 954, 955, 978, 979
Чернігово-Сіверщина 99, 163, 184, 211, 347, 348, 694, 923, 965
Чехія 759
Чувашія 837
с. Шептаки Н.-Сіверського р-ну 195
с. Шестовиця Чернігівського р-ну 117, 148, 339, 604
м. Щорс 126, 588, 870, 959
Щорський р-н 346, 626
с. Яблунівка Прилуц. р-ну 942
Японія 692, 780